

DA COSTA

EX LIBRIS
COURAGE AND LOYALTY
DR.G.PUCHINGER

DA COSTA'S

KOMPLEETE DICHTWERKEN

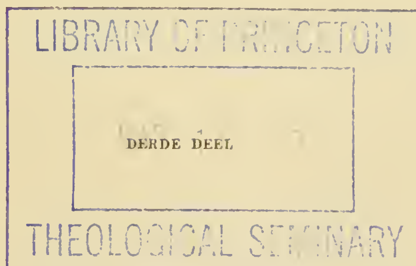
DA COSTA'S

KOMPLEETE DICHTWERKEN

UITGEGEVEN

DOOR

J. P. HASEBROEK.

DERDE DEEL

ARNHEM
D. A. THIEME
1871.

NEHEMIA IV.

AAN MIJN VRIEND, DEN THEOL. STUD.

H. P. SCHOLTE,

UITGETROKKEN MET DE LEIDSCHE STUDENTEN, OCT. 1830.

Op des noodbazuins geluid
trek, mijn broeder, ja trek uit,
met het oog op God gewend,
die de zielsbegeerten kent;
met den psalm in mond en hart,
dat de krijgsgevaren tart.
God zij met U, dierbre Vrind!
aan wat oord ge U ook bevindt,
in den dubbel heilgen strijd,
waar ge U zelf aan hebt gewijd;
strijd met tranen en gebeên
over Sions smert en weên;
voor Oranje en Neêrland zaam,
in des Gods der vaadren naam;
tegen 't vloekverbond der hel
met den God van Israël.
Ga Zijn aangezicht slechts meê!
't Zal triumf zijn, lofzang, vreê,

wat de dag, die aanspoedt, baart,
by het schudden van heel de aard.
Dierbre broeder! eedle jeugd!
trekt met Christen-heldendeugd
't heir der tijgren te gemoet,
dorstig naar oud-Hollandsch bloed.
Ziet op 't kruis! en van omhoog
slaat de Wraak ze voor uw oog,
en gy keert met vrede weêr,
overdekt met krijgsmanseer,
tot den strijd van 't geestlijk werk,
van den opbouw Zijner Kerk,
tot de dienst van 't levend Woord,
dat, verkond, verbreid, gehoord,
Neêrland eenmaal nog herstell'
tot een geestlijk Israël!
God Nehemja's! o Zie neêr!
doe 't gelukken! U zij de eer.

1830.

SCHOOLLIED.

VOORZANG.

O Jesus, die door 't bitterst lijden
voor zondaars 't leven hebt verdiend!
wel mag ook ons hart zich verblijden,
om dat Uw Naam is Kindervriend!
Ja! uit den mond der zuigelingen
hebt ge U den lofspraak toebereid!
Leer ons dan blijde medezingen
van Uw genade en heerlijkheid!

Om U te prijzen, dienen, eeren,
vernieuw ons 't kinderlijk gemoed!
Schenk ons een zegen by het leeren!
Blijf die ons weldoen, mild en goed!
Bekwaam ons eenmaal hier beneden
elk voor 't hem toebedeelde werk,
vooral tot levendige leden
van uwe vrijgekochte Kerk!

Gy vondt in 't zwakke een welbehagen —
o! zie ook ons ontfermend aan!
En 't geen wy psalmend van U vragen,
o! doe Gy zelf ons dat verstaan.

Ons staamlend bidden heeft geen waarde —
toch hebt Ge ons gunsten toegezeid!
Gy! zelf eens Kind voor ons op aarde,
Gy GOD MET ONS in eeuwigheid!

SLOTZANG.

Aan onzen God en Vader,
den eeuw'gen Levensader,
zij dank en eer en prijs!
Zijn liefelijke zegen
besproei' gelijk de regen
't genoten onderwijs.
Vergeving aller zonden
zij ook voor ons gevonden
in 't bloed van Jesus Kruis!
Zijn goede Geest geleid' ons,
bekeer' ons, en bereid' ons
voor 't Vaderlijke huis.

1830.

TER BRUILOFT

VAN

Mr. HENDRIK JACOB KOENEN

EN

Jonkvr. DIONISIA CATHARINA VAN HALTEREN.

Heil, Bruidegom en Bruid, elkaêr van God gegeven,
  voortaan in lief en leed voor altoos lotgemeen!
Heil by den ingang van uw nieuw, verdubbeld leven,
  gy, door Zijn Woord verklaard niet langer twee, maar één!
Moogt ge ieder nieuwe zon, aan éénen disch gezeten,
  door d' eigen drank gelaafd, en door één brood gevoed
uw harten vol van heil, God lovend, welkom heeten,
  en roemen dáárin 't meest — 't Is vrucht van Jesus bloed!

28 Wijnmaand 1831.

OP HET NA DEN DOOD GEMAAKTE

AFBEELDSEL VAN BILDERDIJK.

Wie rust daar? — Bilderdijk, thans in zijne eeuwge woning!
Hoe leefde hy? Miskend. Wat was hy? Dichterkoning.
In al wat weetbaar is, aan Waarheid slechts gehecht,
doorvorscher by haar licht, en strijder voor haar recht!
Het wonder van zijne eeuw, ofschoon haar tegenstander!
In alles — zich gelijk, in alles — Nederlander!
en die, schoon roem op roem zijn voorhoofd overlaadt,
geen roem verlangde, dan in Christus bloedzoensmaad!

BY HETZELFDE OP ZIJN DOODBED.

Zijn leven was een strijd; arbeiden, al zijn lust.
De tijd van beiden werd vervuld. Hy leeft en — rust!

1831.
1833.

AAN JONKHR. J. C. SMISSAERT,

BY ZIJN VERTREK

ALS STUDENT IN DE GODGELEERDHEID

NAAR

DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden?
Als hy dat houdt naar Uw woord.

Ps. CXIX. 9.

Ja, Smissaert! op het pad, dat gy betreden zult,
zij immer van dat woord én hart én mond vervuld!
Is 't Christus, Wiens wy zijn, Wiens rijk, Wiens eer wy zoeken,
zoo vorsch naar wetenschap by Leeraars en in boeken,
maar wat voortreflijkheid in menschenwijsheid zij,
en wat ge leest of hoort, één zij uw Meester — Hy!

1832.

AAN Mr. J. W. WILLEKES.

— *fugaces* —
Labuntur anni.
HORATIUS.

Wat immer, Will'kes! met der jaren stroom vervliet',
het graf, het huis, de les vergeet ons harte niet
van Bilderdijk, ons meer dan ongelijkbre Dichter,
des Vaderlands sieraad, en groote gloriestichter!
Moog zijn gedachtnis ons nog dáár tot zegen zijn,
waar geen herinn'ring meer aan 't harte vreugd kan geven,
dan die betrekking had op 't Onverganklijk Leven,
en wat al 't wereldsche is naakt openbaar wordt — schijn!

1832.

OP HET GORKUMSCHE HEIDENDOM. (*)

Hoe! op den achtbren grond van 't oude Nederland
de Grieksche drievoet, en onheil'ge wierookvieren?
Op dees alouden plek een nieuw altaar geplant
beneden 't Godsdienstlicht zelfs van zijn Batavieren?
Op dit geheiligd erf, van Rome en Spanje's dwang
en Fransche gruwelleer door de Almacht vrij gestreden;
in plaats van de eer aan God in Sions psalmgezang
en de aan het dankbaar hart ontstroomde lofgebeden;
't Helleensche feestgebaar voor 's Hemels oog hersteld,
't onreine Heidnendom herroepen voor de zinnen,
sints veertien eeuwen reeds door Jesus kruis geveld
met aller valsche Goôn gevloekte tempeltinnen?
O gruwel eener eeuw, van Christus afgekeerd! —
zijt Ge ook dan reeds zoo verr' hare afgoôn toegetreden,
Gy, zoo gantsch anders van uw Vaderen geleerd,
o Neêrland! Gy, om hun, bevoorrecht zelfs nog heden!
O! mocht dier Vaadren God ook dees rampzaalgen smet
afwasschen, en den ban die op ons drukt doen wijken!
Zoo buige Neêrland weêr voor Christus Koningswet,
en doe als Christenvolk zijn hooge roeping blijken! —
En gy, o dappren, gy uit duizendvouden nood
met zielenvreugdgejuich weêr onder ons verschenen!

(*) Zie de aanleiding tot dit gedichtjen in de Aanteekeningen.

o! looft den Redder, die uw kerkerdeur ontsloot,
en spoedt van de ijdelheid naar andre altaren henen!
Ja! stoot de hulde weg van een Godtergende eer!
En, geen bekranste Griek, maar vroome Nederlander,
werp, o geredde held! u voor Gods voetbank neêr,
u voegend tot Zijn dienst, als by uw oorlogstander!
En geef aan Neêrlands Volk, ja! aan geheel Euroop
een voorbeeld, dat gy 't kroost dier Worst'laars zijt gebleven,
wier keus (van eeuwen reeds), wier roem, en sterkte, en hoop,
was — Christus heel hun hart, en Gode de eer te geven!

1833.

G R A F S C H R I F T

VOOR EEN KIND.

Een bloemtjen, vóór den tijd van 't oudrenhart gerukt —
neen! door der Englen hand voor 't Eden Gods geplukt!
Voor wie in Jesus stierf, is dood geen dood, maar leven;
en 't pand, aan Hem betrouwd, moet zelfs dit graf hergeven!

1834.

LODEWIJK VAN NASSAU.

Gedenk, o Nederland! by 't tellen van die helden,
  waar steeds het Nassausch zaad zoo welig in ontlook,
die voor Gods zaak en de uwe én lijf én leven stelden.
  gedenk aan Heilgerleeê, en Jemmingen, en Mook!
Ja, dat van Lodewijk de nagedachtnis leve
  by Neêrland, Nassaus stam, en Neêrlands Kerk te zaam!
Echt-Duitsche Gravenspruit, echt kweekling van Geneve.
  echt Ridder zonder vrees, en Christen zonder blaam.
met Willem van Oranje uit éénen echt geboren,
  was hy één hart met hem, en krijgs- en kampgenoot,
zijn rechterhand, maar ook zijn voorbeeld lang te voren
  in beider keus en deel tot aan en in den dood.
O, blijft dan immer dier aan vaderlandsche harten
  de jongste raad en zucht van Vader Willems mond:
»om 's vijands algeweld met kalmen moed te tarten,
  »bewaar, o Nederland! uw Godsdienst en uw Bond", —
niet minder heilig zij ons, Christen Vaderlanders,
  de leus, waar Lodewijk meê aanvalt of verbeidt!
Hy voerde dien in 't hart als op zijn oorlogstanders:
  voor Godsdienst, nu of nooit! — In onschuld lijdzaam-
[heid!

Maar mag des nazaats oog met dankbren eerbied staren
op 's grooten Zwijgers beeld in 't Delftsche praalgrafsteen,
zijn broeders overschot mocht Neêrland niet vergâren.
De held der helden viel, zijn lichaam zelf verdween. —
Nooit stond een Vorstennaam, sints vijfmaal vijftig jaren,
in welbemindheid met den WILLEMSnaam gelijk;
maar wat herinn'ring ook zich aan dien naam moog' paren,
aandoenelijker nog luidt die van LODEWIJK.

1834.

JOHAN VAN NASSAU.

Graaf Jan van Nassau strekt, aartsvaderlijk omgeven
van 't Vorstlijk tachtigtal, dat uit zijn lenden sproot,
en juichende in de hoop van 't onverganklijk leven,
der dagen zat, en kalm, zijn leden uit ten dood. —
Hoe! broeder van Oranje, en vriend der Nederlanders,
en als zijn broeders niet gesneuveld of geveld? —
Neen! wel had ook dees held Gods Evangeliestanders
gevoerd, ja, die het eerst in Willems hand gesteld;
wel had hy voor 't behoud van Neêrlands Christenscharen
het vaderlijke goed ten broederdienst verpand;
wel mocht ook hy beleid en moed en wijsheid paren,
aan 't roer hem toebetrouwd in 't edel Gelderland;
wel mocht hy 't achtbaar Hoofd dier heilvolle Unie heeten,
waar, sedert, storm op storm vergeefsch op heeft gewoed;
niets voor de zaak van God en 't Godgetrouw geweten
scheen ook van hem gespaard, — behalve alleen zijn bloed.
Zijn bloed? neen! ook dat bloed werd voor u prijs gegeven,
o Neêrlands Kerk en Land! in heldenzoon op zoon,
die d' ouder Prinsentak in roem op zijde streven,
kampstrijders al te zaam om de onvergankbre kroon!
Of was het niet zijn bloed, dat Koeverden, dat Santen,
dat Bislich vloeien zag, Roermonde, en veld aan veld,
waar Johans kindren meê hun leeuwenbaander plantten,
trotseerend Spanje en Rome en Frankrijks algeweld? —

Prins Willems mannenoir bereikt slechts vier geslachten ;
Graaf Johan ! uit uw zaad verrijst hun 't tweede huis,
wien (licht !) verheevner glans dan 't eerste, staat te wachten,
wanneer 't, als Gy, voor eer, den smaad verkiest van 't kruis.
1834.

WILLEM LODEWIJK VAN NASSAU.

O achtbaar Dillenburg ! wat heeft uw schoot al strijders
gekweekt voor Neêrlands heil en Jesus heilbanier !
Gy zaagt daar 't eerste licht, gezaligde Bevrijders,
Prins Willem ! en, met hem, zijn broeders, vroom en fier !
En gy, gelijk een ster in donkre nacht verschenen,
Vorst Maurits ! als voor 't oog van 't zinkend Nederland
uw Vader, en de hoop, voor altoos scheen verdwenen,
gy, van die hoop voor beide op nieuw het onderpand !
Ook hy, wien Johans zaad en Willems kweekling t' zamen,
het Christen-Nederland als beider zoon vereert,
zoon, zulke vaders waard, en broeder, al die namen,
met wie verbroederd ook zijn roem den tijd braveert,
Graaf Willem Lodewijk had Dilles oevers mede
ten bakermat ; zijn' lof bevat dit ééne woord :
waar Maurits de eerste stond, daar was die held de tweede,
wien, was geen Maurits dáár, de hoogste plaats behoort !
Maar ook naast Maurits vaak was dees zijn halsvriend de eerste,
door zeden, zilverblank ; in d' ijver, trouw en sterk,
den ijver voor Gods huis, die vroeg zijn hart beheerschte ;

in 't vorstlijk voedsteren van Christus volk en kerk!
Gedenk den vroomen held, die heel zijn zielzucht prentte
o Neêrland! in de dienst, tot uw behoud verricht!
Gy, Friesland, 't allereerst, met Groningen, met Drenthe,
zijn wakkre vaderzorg zoo duur, zoo teêr verplicht!
Gedenkt hem, Nassaus huis, gy, zijn doorluchte neven,
Van ouds gedragen op der Christnen heilgebed!
Gy, uit zijn Frieschen stam op Neêrlands troon verheven,
o Koning, op wiens keus meer dan Europa let!
En gy, naast Vaders troon ons meer dan eens hergeven!
geroepen erfgenaam van 't Nederlandsche rijk,
in wien we op 't oorlogsveld een Maurits zien herleven!
gedenk aan Maurits en aan Willem Lodewijk.

1835.

JOHAN WILLEM FRISO.

O Friso! voedsterling dier Staats- en oorlogshelden,
  waarop de Fransche trots stuitte en terug moest treên;
held voor dezelfde zaak en op dezelfde velden
  met Hessen, Ouwerkerk, en Marlb'rough, en Eugeen!
Doorluchte Prinsentelg, wien op vergankbre goederen
  het erfrecht werd betwist, dat aan uw stamnaam kleeft,
maar nimmer op den roem dier twee verheven broederen,
  wier naam, wier bloed, wier ziel, in u vereend herleeft!
Gy, wien het moordend lood by 't hachlijk Oudenaarde,
  voor Rijssel, by het schoon maar bloedig Malplaquet,
in 't nooit ontzien gevaar vergeefsch ontzag en spaarde!
  de diepte des Moerdijks strekte u ten eerebed.
Moest dan ook Gy zoo rasch aan Neêrlands hoop ontvallen,
  (die hoop, met Nederland door heel Euroop gedeeld!)
ook in dien vroegen dood, tot rouw der duizendtallen,
  uws oudooms Lodewijks en tweeden Willems beeld? —
't Was in Gods wegen steeds, dat Neêrland om Oranje
  in tranen beurtlings smolt van zielevreugd of smert;
dat Neêrland met dien stam, die 't jok verbrak van Spanje,
  door snoeren van gebed tot één verbonden werd!

Want dus, dus steeg de beê, van eeuw tot eeuw, ten hoogen
van uit het hart des volks en Neêrlands kerk te zaam:
»God des Verbonds! zie neêr met zegenstralende oogen
»op Nassaus vorstenstam, ter eere van Uw naam!
»Geef dat het uit dat huis nooit aan een man ontbreke,
»wien de ijver voor Uw huis met meer dan moed beziel';
»die in de kracht Uws woords vertrapte rechten wreke,
»die aan de spits des volks voor Christus nederkniel'!"
Prins Johan Willem sterft. Maar God hoort Neêrland smeeken;
en, vorstelijke Weêuw! Uw schoot voldraagt een zaad,
dat, nog op dezen dag, ten hoop verwekkend teeken
voor Neêrland, voor Euroop, voor Christus Kerk, bestaat!

1835.

STERKTE IN GOD.

(HABAKUK, HOOFDSTUK III).

't Gebed des Zienders! — 'k Heb Uw reden
o allerhoogste God! verstaan.
Op 't woord van Uw gerechtigheden
greep my een bange siddring aan!
Maar o! by 't naderen dier tijden
van oordeel, toornigheid, en lijden,
spaar Uwer handen werk, o Heer!
en zie, als voor Uw strafgerichten
uw vijanden vertwijflend zwichten,
genadig op Uw erfvolk neêr!

God kwam van Theman aangetogen,
in louter heiligheid gehuld!
Van Zijnen glans zijn 's hemels bogen,
van Zijnen lof is de aard vervuld!
Op Parans top is Hy verschenen (*);
een stroom van glans gaat voor Hem henen,
en hoornen lichts, van Zijne hand.
De dag des Rechts is aangebroken!
en 't pestvuur, in Zijn toorn ontstoken,
verspreidt zich blakend over 't land.

(*) Deut. XXXII : 2.

Hy staat, ziet neêr, en meet de gronden,
ten erve aan Isrel toegezeid;
der Heidnen gordel is ontbonden,
hun bergen, zonder vastigheid!
De heuv'len hebben zich gebogen
voor 's Heeren machtwoord uit den hoogen,
zijn raadbesluit van eeuwigheid.
'k Zag Rischataïms trots verdwijnen (*)!
'k zag Midian! uw tentgordijnen
geschud, verstrooid, in 't stof geleid (†).

Op snelle paarden bracht Gy zegen,
o God! Uw wagens waren heil.
Gy kwaamt met macht den vijand tegen —
de diepe waatren stonden steil!
Was dan Jehova op de golven
van Schelfzee of Jordaan verbolgen?
Neen! 't is om d' eed van ouds gedaan,
dat op d' ontblooten grond der stroomen,
waar Pharao in om moet komen,
de stammen Isrels veilig gaan.

Om die onzachtbre trouwbetooning,
greep barenssmert de bergen aan.
De zon stond stil in hare woning,
de maan, by Ajalon, bleef staan.
En Gy, o God van Alvermogen,
met uw gezalfden (§) uitgetogen
aan Isrels legerscharenspits!
Gy sloegt, by hagelsteengeknetter,
't hoofd Uwer vijanden te pletter
met donderslag en bliksemflits (**)!

(*) Richt. III : 8—10. (†) Richt. VII : 13 en volg.
(§) Josua. (**) Josua X : 11.

Ik heb dien dag van verr' vernomen.
die aarde en hemel schudden zal,
als ge op de wolken af zult komen,
o Heer en Richter van 't heelal!
Ik hoorde 't en mijn krachten zonken;
'k werd aan mijn standplaats vastgeklonken;
mijn beendren smolten; ik verging....
en toch! wanneer Hy op zal trekken
en de aard met duisternis zal dekken;
zoo wacht my rust, geen siddering.

Wanneer de vijg niet uit zal botten,
geen druif meer zwellen zal van wijn,
de olijf haar kwekers zal bespotten,
en alle vruchtboom kaal zal zijn;
als nergens graanveld meer zal rijpen,
de herder te vergeefsch zal grijpen
naar ooi of rund op veld of stal;
zoo weet ik nog, dat onder 't lijden
mijn ziel in God zich zal verblijden,
mijn hart in Hem opspringen zal.

God is mijn heil! ik zal niet vreezen.
Hy is mijn rots! ik wankel niet.
God zal altoos dezelfde wezen,
die nooit Zijn volk, Zijn werk, verliet!
De Heere HEERE is Isrels Sterkte;
Hy, die van ouds Zijn wondren werkte,
zal my aan 's werelds dreigend lot
gelijk een hinde doen ontsnellen,
en op des aardrijks hoogten stellen! —
Zangmeester! stem dit lied voor mijne Neginoth!

1835.

LOFZEGGING.

(OPENB. I : 4—7.)

Nu vall' alles te voet voor het Lam dat geslacht werd,
in wiens bloed voor de Zijnen de losprijs gebracht werd!
  Aller Koningen, Eng'len, en werelden Heer
  zij de sterkte, de rijkdom, de dankzegging, de eer!

Hy die dood was en leeft, ziet! Hy komt met de wolken!
Roept Hem uit, alle heemlen! verwacht Hem, gy volken!
  En ook gy zult Hem zien, die Hem eenmaal doorstaakt,
  Israël! ziet, Hy komt, en — uw hart wordt geraakt!

Lof, aanbidding, en eer zij aan 't Lam dat geslacht is,
aan d' onzienlijken Vader, wiens heilraad volbracht is,
  aan den Geest, van den aanvang steeds Schepper geweest!
  Hallelujah den Vader, het Woord, en den Geest!

1835.

IN EENEN BIJBEL.

By 't openslaan van 't Boek der boeken
  gedenk, o Christen! dag aan dag,
dat wie dat Woord wil onderzoeken,
  geen eigen licht vertrouwen mag.
Geen menschenwijsheid zou hier baten,
  geen vlijtige arbeid hier volstaan;
alle eigenwijsheid dient verlaten —
  een ander oog moet opengaan.
Voor dat ge u dan begeeft tot lezen,
  val, Christen! val uw God te voet!
en dat een heilig, heilzaam vreezen
  zich meester maak' van uw gemoed!
Vraag, eer gy verder gaat, een zegen!
  Vraag oogen, ooren, en een hart!
En — Jesus zelve kome u tegen
  in dit Zijn woord by vreugd en smart.

1835.

AAN DEN DICHTER CALISCH,

IN ANTWOORD OP EEN AAN MY GERICHT VERS.

Neen! 'k ben geen dwaalspoor ingetreden,
als 'k door Gods waarheidswoord geleid,
in 't stof der aard heb aangebeden
voor des Gekruisten heerlijkheid!
Als ik den Goël hulde bood,
Verwinnaar over zonde en dood.

o Calisch! zoo mijn krachten zonken,
mijn ader stolde vóór den tijd,
mijn allerlaatste levensvonken
zijn aan een hooger zucht gewijd!
Sints Davids harplied voor mijn hert
geen dichtkunst bleef, maar waarheid werd.

Neen! 'k ben niet levende gestorven,
'k ben stervend levendig gemaakt,
als door genade, ook my verworven,
mijn boezemketen werd geslaakt;
als aan mijn oog de schel ontviel,
als ik een God vond voor mijn ziel!

o Dichter, uit den stam gesproten,
waaruit ik meê den oorsprong nam!
o! Werden we eens nog heilgenooten
in 't heilgeloof van Abraham!
Vraag naar den God van ons geslacht!
Aanbid den Zoon, van ouds verwacht!

o! Moog Zijn Geest uw' geest bestralen!
o! Dat die Zon uw hart bescheen!
gy zoudt in blinkende idealen
geen grootheid zoeken als voorheen.
Des werelds heerlijkheid verdwijnt,
waar Isrels Hoop voor 't oog verschijnt.

Laat dan mijn zwakke snaren zwijgen!
en vaard gy zelf het speeltuig aan;
maar zij 't om galmen te doen stijgen.
die met geen eeuwgetij vergaan.
Het lied der Waarheid slechts is schoon
in 't oor der Englen voor Gods troon.

1836.

U I T B O E Z E M I N G.

Neen, 'k was geen Zanger, stout en sterk,
wien eigen kracht naar 't ruime zwerk
op breede vleuglen uit deed schieten.
Ik ben een wormke, zwak en klein,
in eigen, in Gods oog onrein!
En, zoo mijn zangen indruk lieten,
hij wete 't, wie dit ondervond,
dat, zoo ik ooit als Dichter stond,
de galm, geslaakt op dezen grond,
een naadring was van hooger waarheid,
eerst dichterlijk mijn' geest verkond,
maar op een onvergeetbren stond
uit d' eigen vaderlijken mond
mijn hart naby gebracht met onweêrstaanbre klaarheid.
Zoo wensch noch bied my eer of lof,
my, armen kruiper in het stof;
maar blijf', voor palm of eerelover,
slechts deze naam van my bestaan,
(zij ook mijn dichtervonk vergaan!)
slechts dit getuignis van my over:
zijn D i c h t k u n s t had haar tijd — dien van een lentebloem; —
maar W a a r h e i d bleef zijn deel — de Levens b o o m zijn roem!

1836.

DE EENJARIGE HANNA.

AAN

HARE LIEVE MOEDER EN MIN.

Gelijk gy. Moeder-lief! uw Hanna hebt gevoedsterd,
met eigen melk gelaafd, en op uw schoot steeds koestert.
zoo lave u door Zijn woord de moederliefde Gods,
met water uit de Bron, met honig uit de Rots!

1836.

AAN EEN KAPITTELSTOKJE.

Klein staafje, ontdekk' me uw hulp in ieder blad en boek
den vinger van mijn God, Wiens weg en wil ik zoek!

1838.

AAN EEN SCHRIJFPEN.

Smaak, o mijn hart, meld, o mijn pen,
de waarheid en de trouw des Heilands, Wiens ik ben!

1838.

SOYONS COMME L'OISEAU.

Soyons comme l'oiseau, posé pour un instant
sur des rameaux trop frêles,
qui sent ployer la branche et qui chante pourtant,
sachant qu'il a des aîles.

VICTOR HUGO.

Zijn we als de vogel, wien in schommelende abeelen
een onbezorgde wiegling lust:
die 't takjen trillen voelt, en evenwel blijft kwelen —
zich zelf zijn vleugelen bewust.

(Anders.)

Aan den zanger van 't woud mag de dichter zich spieglen,
By het schudden des loofs onvervaard.
't Is zijn lust, zich al zingend op 't takjen te wieglen —
o! ten wolken heen drijft hem zijn aart.

De nachtegaal ontziet zich niet te zingen,
ofschoon de boomtak schudd' en trill':
zy geeft zich meê aan al zijn schommelingen —
en wijkt naar boven als zy wil.

(Anders.)

Het vogeltjen op 't golven van de takken
zingt ongestoord den toongalm die hem lust;
de brooze twijg dreig', daar hy kweelt, te knakken —
hy is zich zelf zijn vleugelen bewust.

1839.

AAN DEN OUDSTEN ZOON

VAN

EEN GELIEFDEN VRIEND,

OP DEN DAG VAN ZIJNE AANNEMING EN DOOP IN DE CHRISTELIJKE GEMEENTE.

(MET EEN BONDEL VAN BILDERDIJK.)

De Poëzy aanbidt! zy kiest voor gloriepalmen
het needrig heilsieraad van kruis en doornenkroon.
Ons Neêrland zoog den daauw der Palestijnsche psalmen,
En Golgotha bevrucht des Dichters hoogsten toon.
Neem in dit plechtig uur een bundelken dier takken,
met levensooft bevracht, geliefde jongeling!
ten pand aan van een zucht. die nimmer mag verzwakken,
en die ik, zeegnend, u ten afscheidsheilgroet zing.
Leev' Dichtkunst in uw ziel! voel Waarheid met uw harte!
en, by de wisselpaân van d' ingetreden loop,
gedenk, hoe om u heen verleiding lokk' of tarte,
het ouderlijke huis — Gods roepstem — en Uw Doop!

1839.

AAN EEN NAAMGENOOT VAN BILDERDIJK

TER GELEGENHEID VAN ZIJNE EERSTE AVONDMAALSGEMEENSCHAP.

Die overwint, Ik zal hem geven een witten keursteen, en op den keursteen een nieuwen Naam, dien niemand kent, dan die hem ontfangt.

Openb. II. 17.

Gy draagt een schoonen naam, o jonge Bilderdijk!
O! draag hem nederig, maar waardig, door het streven
om in beroep en kunst voor hooger doel te leven,
door meer, dan d' overvloed van goud of zilver rijk.
Gy draagt een schoonen naam! en toch! gy moest begeeren
een nieuwen. — een', waar God Zijn' hemel aan verbond!
Voer dezen, in de kracht eens u gekruisten Heeren,
op 't voorhoofd, in uw hart en Hem gewijden mond!

1839.

OP EENE

VIJF EN TWINTIGJARIGE ECHTGEDACHTENIS.

Half een vijftigtal van jaren
t' zaam gedragen op de baren
van de ruime levenszee,
met verwisslend wel en wee!
Dat het feest zij in uw huis,
hoe ook vaak beproefd in kruis!
Is het vreugde? —
God verheugde!
Waren 't tranen? — God verzoet!
En voor allen die gelooven,
maak' het Jesus zelf daarboven
alles — en oneindig — goed!

1840.

DE PARIA.

(FRAGMENT.)

Daar lag een mensch in 't stof gebogen,
  in zielsvertwijfeling versteend.
Geen traan besproeide meer zijn oogen,
  sints lang reeds had hij uitgeweend.
O 't was een lot, dat hij verduurde!
waarop hij lange dagen tuurde,
  waaraan hij eeuwge nachten sleet,
in dat zich zelf verslindend denken,
dat merg en been vermag te krenken,
  maar tot geen uitkomst leidt van 't leed!

't Was een dier schepslen, voor wie de aarde
  niets dan het naakte leven heeft;
een, wien van de ure af, die hem baarde
  een eeuw'ge vlek aan 't leven kleeft.
't Was een dier wreed, dier fel versmaaden,
wien Bramaas heiligen beladen
  met aller godheên ongenâ;
wien met zijn bodemlooze plassen
de Ganges zelf niet rein mag wasschen —
  het was een arme Paria.

Niet echter, Paria te wezen
  is zulk een onverduldbre pijn
Niet, — hoe ook schrikbaar en te vreezen, —
  van kind tot kind een ban te zijn.
Een mensch, een stam wordt aan het lijden,
wordt, onder 't mokeren der tijden,
  ook aan het smaadlijkst lot gewend;
het hart verstompt zich onder 't zwoegen,
ja, vindt in 't einde zelfs genoegen
  in zijn verdierlijkende ellend.

Maar uit een stam, zoo diep vertreden,
  een hart te voelen in de borst,
bewerkt met andre vatbaarheden,
  verteerd van hooger levensdorst!
Onwetend van den dichtgeest blakend,
naar grootsche mannendaden hakend,
  die hij niet eens beproeven mag,
gevormd voor liefde, grootheid, waarheid, —
en wat wellicht, met minder klaarheid,
  nog dieper in zijn boezem lag!

En dan, — een wereld zaamgezworen
  in 't onmeêdogendste geweld
om elken eedlen kiem te smoren,
  waar dat rampspoedig hart van zwelt;
en dan, — dat hart gegriefd, doorstoken,
getrapt, gefolterd en gebroken
  met schand- op schandnaam, hoon op hoon!
O! dat is levend 't leven derven!
O! dat is lijden, dat is sterven,
  dat sterven duizenden van doôn!...

Aan deze dood dan gaat hij sneven.
de Paria, in 't leed versteend,
wien — moog' hij sterven, moog' hij leven —
geen nevenmensch een blik verleent.
Ach! zelfs bij 't naderend zieltogen
staat hem de vloek zijns naams voor oogen.
die leeft en voortleeft met zijn bloed:
zielmoordende herinneringen
gaan eindloos voort zich op te dringen
aan 't half bewusteloos gemoed.

Hij droomt zich in zijn kindsche jaren,
reeds toen afschuwlijk in elks oog —
een knaapjen worstelde in de baren;
hij greep, en hief het naar omhoog
en bracht het juichend aan de moeder, —
maar deze, op d' aanblik veel verwoeder
van *wie* haar 't jongsken heeft gered,
hergeeft het gillend aan de stroomen,
waaraan het naauwlijks is ontkomen:
de greep eens Pariaas besmet!

. . . .
. . . .

VIJF EN TWINTIG JAREN.

EEN LIED IN 1840.

VOORZANG.

Kan het zijn dat de lier, die sints lang niet meer ruischte,
die sints lang tot geen harten in dichtmuzijk sprak,
weêr op eens van verrukking en hemellust bruischte,
en in stroomende galmen het stilzwijgen brak?

Kan het zijn dat een ader, verstikt en vergeten,
schoon eens mede van jeugdige zangtonen vol,
thands op nieuw, door een stout maar gelukkig vermeten,
in den zandgrond geraakt, weder uitschoot, en zwol?

't Mochte zijn, dat een winter voorby waar gevaren.
en haar ijs by de stralen der lentezon smolt; —
dat — een reeks van onvruchtbaar vervlotene jaren
door één oogst voor het minst al die dorheid vergold!

Neen! de mensch mag zijn lente geen tweedemaal smaken;
op *zijn* winter volgt nooit weêr herleving en groei! —
dan alleen als dit stof eens zijn dooden zal slaken
voor een eeuwige zon, voor een eindloozen bloei!

Evenwel heeft wellicht onze Dichtkunst haar tijden. —
o! De harp van mijn stam heeft de wissling gekend
van gejuich en geklag, van verheffing en lijden,
van bevrijding en lange — verdorrende ellend.

Heeft ze in glansrijker eeuw niet de hymnen doen rijzen,
waar de Dochter van Sion by opsprong in lof?
Waar nog heden de Volken haar Koning in prijzen,
schoon Jerusalems kroon ligt gedoken in 't stof?

En Jerusalem viel! en, Euphraat! aan uw boorden
hing het speeltuig ontsnaard in de wilgen verward! —
Werd van daar ook niet nog in vermogende akkoorden
prophecy en vertroosting gebracht tot het hart?

En nog later zong Juda, daar 't, balling, zijn staf voert,
of het waar' met een zweem van den vroegeren zwier,
waar de Taag langs Lisbóa zijn goudkorrels afvoert,
waar zich Cordua baadt in den Guadalquivir!

Ja, ook daar nog deed Isrel zijn liederen stijgen,
op zich huwende Westersche en Oostersche wijs....
de Inquisitie daagt op, en de harptonen zwijgen,
aan verstrooiende stormen geslingerd ten prijs!

Zoete boorden des Amstels! gy deedt ze herleven.
Op den toon van uw Vondel, uws Bilderdijks stem,
ving de snaar weder aan van vervoering te beven,
en des Jongelings greep had een oogenblik klem.

O! hy zong — uit de zucht, die nog leeft in zijn aadren,
schoon met mindere snelheid van dichterlijk bloed, —
dan eens Dichtkunst en Min, dan eens 't lot zijner Vaadren,
of het land, eens dien Vaadren zoo gul en zoo goed,

Of, den strijd tegen afgoôn, uit d' Eeuwtrots gesproten,
  of, den lofzang den God aller heemlen ter eer; —
en (de hand van dien God had mijn zielsoog ontsloten!)
  den Emmanuël, eindlijk, mijn Heiland en Heer!

Zweeg die lier voor altoos? — En indien zy herleefde,
  door de deining der Eeuw uit haar sluimring geschokt,
of omdat weêr een Adem de snaar overzweefde,
  die heur zilveren tonen ten wederklank lokt,

Wat dan nog zou zy zingen? wat voorwerp zich kiezen
  uit Verbeelding en — Waarheid's onmetelijk veld,
daar zich aandacht en geest in den maalstroom verliezen
  van wat telkens de dag aan zijn opvolger meldt?

Ziet! het vierde eener eeuw heeft zijn stonden doorvlogen,
  sints ik aanving mijn hand aan de cither te slaan! —
Weggevlotene jaren! herrijst voor mijne oogen!
  o! geeft gy my de stof voor mijn maatgezang aan!

Ja, een stof voor mijn verzen, een grond voor mijn voeten,
  van waar verder mijn oog in het rond moge gaan,
om aan d' eindpaal der tijden een toekomst te ontmoeten,
  die alleen van die tijden den loop leert verstaan!

't Zijn vijf en twintig jaar! — 't Kanon van Waterloo
bromt in mijne ooren nog, als toen de vlugge Boô,
met losgelaten toom van 't slagveld afgezonden,
door Hollands steden rende; — en duizenden van monden
herhaalden wijd en zijd de ontzachelijke maar:
»'t Uur, dat der Volken lot beslissen moet, is dáár!
»De honderdduizenden ontmoetten zich, en botsen.
»De Pruissen naadren en de Britten staan als rotsen.
»Maar de Adelaar bezielt zijn benden, dol van moed.
»Oranje leeft, maar op de velden stroomt zijn bloed!"
En straks: »Triumf! geeft lof den God der legerscharen!
»Hy heeft des Drijvers arm, den moedwil der Barbaren
»ten spot gemaakt, ontwricht. — Tot hiertoe, Aartstiran!
»Uw kroon, uw staf, uw ster heeft uitgeschenen. Van
»uw ban herademt de aard. Ja, de afgod is gevallen,
»o stad der weelde! stad des bloeds! Ontsluit uw wallen
»ten tweedenmale voor Euroop! Hergeef den roof,
»o Babel! Voor de stem der wraakvermaning doof,
»ontkwaamt ge een tweedemaal die wraak; houd op te wroeten
»in 's menschdoms ingewand (daar komt een tijd van boeten!),
»en 't zij weêr vrede op een te lang geteisterde aard!"

Het zij zoo! ja, de storm hebbe uitgewoed; het zwaard,
verpozingloos gezwaaid, ruste eindlijk in de schede;
en 't heilig Vorstenbond verzeegle 't! — Is het Vrede,
om dat de donder zweeg van 't moordverspreidend kruid?
Is de Oorlog, in zijn vaart, ook in zijn bron gestuit?

En viel de Omwentling in de macht der Dwangbezweerders?
Zy, met haar bloedig rot van orde- en rechtschoffeerders!
Zy, telg en moeder van onzaalge Tiranny,
ontfangen en gekweekt by 't leugenlied van: VRIJ!

Neen! kroost van Adam! wacht niets anders dan vertooning
van vrijheid, orde of rust, tot dat die Vredekoning
komt heerschen over de aard, in wien de hemel juicht,
en voor wien eenmaal al wat leeft de knieën buigt!
Neen! wacht, Euroop! geen heil van waapnen of verbonden!
Uw moederschoot heeft nog den vuurberg niet verslonden,
wiens ingewand van 't zaad des opstands woelt en blaakt;
en, schoon het ook niet steeds de lavavloeden braakt,
zijn gisting toch verraadt in trilling, rook, en steenen
die 't oprispt! — Zij de krijg der volkeren verdwenen;
de kiem werd niet gesmoord, maar kruipt en woelt in 't rond,
en dreigt als tijdgeest meer, dan ze ooit als krijg bestond.

Het ZEVENTIENDE JAAR der eeuw! — Wat jubeltonen
doordaavren oud Germanje, en wakkren in haar zonen
herinneringen op, waar Rome tegen wrokt,
het Ongeloof voor staat, en Laauwheid zelf van schokt?
Wat zingt men? welke daân? wat mannen? — Zijn het vorsten,
die tegen 't Vatikaan hun zwaard ontblooten dorsten?
Is 't Keizerlijke trots en Vorstlijk wangedrag,
ten tegenwicht beproefd van 't Pauselijk gezag?
Neen! Vierde Hendrik boog! de Hohenstaufen vielen!
en zelfs dat Koningswoord: »'k Zal Babylon vernielen!"
verwoei, gelijk de stem van Kerkvergadering
en menig Kerkvoogd in onvruchtbre klacht verging,
met raad- op raadslag, naauw gescherpt, of weêr bezworen
door d' eeuwenouden Staf. — Wat Almacht had verkoren,

was zwakker werktuig! 't Was een boetling, arm en klein,
een monnik zonder glans van vaadren, als onrein
verworpen by zich zelv', — maar hijgend naar vergeving,
naar waarheid, naar de kracht van Boven, naar herleving,
naar zielsbevrijding uit der zonde nacht en hel!
't Is Luther! — Worstelend in de engte van zijn cel,
of zwervend door de stad der Cesars, vraagt hy beide
wat geen van beide heeft te geven! . . . . En God zeide:
»daar zij licht!" en het licht verrees hem uit dat Woord,
op Erfurts kloosterstof heroverd! Ja, hy hoort
als uit Gods eigen mond den Evangeliezegen:
»geloof! — De zaligheid wordt door geen doen verkregen
»van menschen. Ze is Gods werk. Gerechtigheid en heil,
»voor schat noch wijsheid, voor geen boete of aflaat veil,
»is gave van Zijn liefde aan zondaars. 't Eeuwig leven
»(Geloof in Christus en Zijn zoenbloed!) is gegeven.

Dat woord werd leven in zijn ziel, wordt in zijn mond
een overwinnend zwaard . . . . Hervorming! 't was uw stond.
De Monnik, in de kracht van 't Heil, hem aangebroken,
heeft op den dag te Worms 't getuignis uitgesproken!
Daar staat hy! ja, God hielp. Daar knielt hy, keer op keer!
Onweders drijven af, en zegens plasschen neêr;
gevaarten storten in, die de eeuwen reeds trotseerden,
en waarheden staan op, die als in 't graf verteerden.
In 't huis des Heeren is de Kandelaar herplaatst,
en schittert van een licht, dat Rome zelf weêrkaatst.

En thands! drie eeuwen, sints, zijn in de zee der tijden
verdwenen, — en gy deelt dien jubel, dat verblijden,
o zonen eener eeuw, zoo rijk, zoo hoog verlicht?
Neen, Luthers vrijheidszin was de Uwe niet. Gy sticht

een ander werk, en op een andren grond. De kennis,
ontworteld aan 't geloof, werd trots, werd heiligschennis.
Een andre geest stuwt thands de stoute raadren voort!
't Is geen doorvorschen meer, maar richten van het Woord
des Heeren, — God gedaagd ter vierschaar van de Rede, —
Zijn Waarheid, veil gesteld voor ingebeelden vrede
of wijsheid uit het stof! 't Is Heidendeugd en kracht,
gepredikt aan de ziel die naar vergeving smacht!
't Is uit het Christendom den Christus weggenomen.
Is 't wonder, zoo een Eeuw, verzonken in haar droomen,
èn grondslag èn banier van 't grootsche werk vergat,
en 't jonge Duitschland joelt waar eenmaal Luther bad?
Maar 't overblijfsel leeft! Trots Wet- en Woordverkrachting
daar is een toekomst voor 't geloof! een heilverwachting
voor onze zuchtende aard! Daar is een Christuskerk,
niet in de gunst des Tijds, maar in haar Heiland sterk.

'T Jaar TWINTIG! — Onder de aard zijn schuddingen vernomen!
De vuurberg rookt en ronkt, en dreigt weêr uit te stroomen:
de volken zijn op nieuw verbolgen; en de toorts
des oorlogs walmt van ver. De Constitutiekoorts
doorwandelt half Euroop, van Portugal en Spanje
tot Napels en Piémont; — ja, 't moederlijk Germanje; —
en Koningsbloed rookt weêr in Frankrijk! — Alles wacht,
of 't monster pas getemd door Noordsche heldenkracht,
den band ontspringen zal van legers en verdragen! —
Tien jaren uitstel nog! De zon der julijdagen
is aan den hemel nog niet opgegaan! — Maar ziet!
een ander Godsgericht vertoont zich in 't verschiet.
De Ster, voor veertig jaar uit Corsica verschenen,
is in uw rotsen, Sint Heleen! voor de aard verdwenen.

Gy waart een Morgenster, Napoleon! uw blik
straalde èn de Omwentling èn haar vijanden ten schrik!
O! Eenmaal stondt Gy groot. Onsterfelijke glansen
ontglommen bliksemend aan uwer helden lansen!
en Gy, bewelkomd door een gloriedronken Volk,
zweeft, Aadlaar, over hen, — als op een donderwolk
van rook, een zee van licht, den golvenden helmetten
en borstkurassen uitgestraald, en bajonetten,
ter brijzeling geveld van wat ook weêrstand bied',
naar 't vast berekend punt, waar Gy de zege ziet!
Ja, eenmaal stondt Gy dáár, een beeld van alvermogen!
De koningen der aard omkringden U, en bogen.
De wil van Frankrijk was Euroop de wet, Uw wil
aan Frankrijk! Op uw wenk vloog alles of stond stil. —
Maar neen! Gy waart de man van God niet, Wereldwinger!
gy werdt het speeltuig van dat Lot, dat aan den vinger
der hooge Godheid drijft, toen Ge in uw hoogheid tradt,
en een verdwaasd geslacht U als een God aanbad! —
Gy vielt! — Gy sterft! — De rij der Aartsveroveraren,
die eenmaal, als Gy zelf, des werelds geessels waren,
ontmoet U met dees taal in 't vale doodenrijk:
»o Zoon des dageraads! hoe werdt Gy ons gelijk!
»Gy vielt! — Rust eindlijk, rust in 't verre grafgesteente!
»zoo rusten mooglijk is zelfs aan uw koud gebeente."

'tJaar DRIE EN TWINTIG rees. — 't Is feest in Haarlems wal.
De menigte vlood zaam op 't schel trompetgeschal.
't Is wel haar tijd niet meer van blinkende tournooien,
waar duizend Edelen de heirbanier ontplooien
voor Hollands Liebaart en den Henegouwschen Leeuw!
't Geldt echter hier een dag der bonte Middeneeuw.
Een man ('t was in den tijd, toen Beijeren reeds taande

en 't stout Borgondië den weg der grootheid baande,)
een man, in Haarlems hout, sneed op den beukenstam
een vorm, die in den grond als letter nederkwam!
Maar op die letter zeeg een stemgalm uit de blaêren:
»vermenigvuldig u!" en 't was zoo. Vijftig jaren
had de Eeuw nog niet geteld, als 't Aartsbisschoplijk Stift
den troon der Drukkunst op zijn bodem zag! De Schrift,
het eerste, ging van toen vertienmaalduizendvuldigd
naar 's aardrijks hoeken uit! — O wonderen verschuldigd
aan 't toeval van één' dag! Hier is de vinger Gods.
Wat ook ontheiligd werd door menschelijken trots
of wrevel: hier was God! 't Was, wat ge ooit sedert werkte,
o drukkunst! 't was, het bleef, met nooit gekende sterkte,
vermenigvuldiging! — van licht, van wetenschap,
van woord, van wil, van macht. Het was een reuzenstap
ten hemel — en ter hel. Ja, menschdom! ook ter helle.
O! wie in arren moed' dat woord in twijfel stelle,
zie om zich! zie die Pers, die in haar jonge kracht
den dag des Bijbels aan 't verduisterd menschdom bracht,
sints, tegen God in kamp, verharde zondekweekster,
verboden lust- en haat- en oproervlam-ontsteekster!
Zie spottend Ongeloof aan waarheid, hemel, deugd,
als opgedrongen door haar dienst aan 't hart der jeugd,
aan 't oog der kindren! zie haar legioen romannen
gezondheid beide en schaamt' van maagdenwangen bannen,
en met haar sluipen in het eenzaam slaapsalet,
en in den droom, of in de nachtwaak op het bed,
gedachten mengen, die, in 't woelend bloed gevloten,
d' echt verontreinigen, eer dat hy werd gesloten!
Hy zie die Drukpers, als verwaten koningin
gezeten op haar koets, de Meening als slavin
in teugels klemmen, en aan 's Afgronds macht verraden,

ja, ongeduldig, met een zwerm van vlugge bladen,
vermenigvuldigd dag by dag, en uur voor uur,
onze aard bezwangeren van ondermijnend vuur,
de Majesteit weêrstaan, Gods ordeningen honen,
de tempels plonderen, en koningen onttroonen.

'tJaar DERTIG! — Julij?.. 'k Zag uw kroon in 't slijk gesleurd,
Bourbon! — September?... 't Rijk der Nederlanden scheurt!
Nu was 't een worstelen van langgerekte vrede
en wrevel; 't zwaard, of 't waar, bezworen in de schede;
in schijn van middlaarschap, geweld en hoogheid heer;
aan 't Recht zijn recht, en aan de zegepraal haar eer
ontkend! — En Talleyrand in de onderhandlingswijsheid
der eeuwen — en der Eeuw — volleerd, plaatst in zijn grijsheid
met afgerichte hand de Vrede in evenwicht
op Staatsomkeering, en het Wanrecht dat zy sticht. —
Europa! Nederland! Verbonden triumfeeren,
gesponnen onder de aard. Maar zie ook God regeeren!
God, met Zijn cholera de volken schuddend; God,
hoe hel en wereld woel', bestemmer van ons lot;
God, nog uw God, o van uw Vaadren afgeweken,
o in de omklemmingen der Vreemde schier bezweken,
o om dien afval diep vernederd Nederland!
Ja! 't is der Vaadren God, die d' onbestaanbren band
in 't eind verscheurde; die èn roem èn verschen zegen
deed rijpen voor dit volk, uit alles wat ons tegen,
ja, ter vernieling scheen bestemd te zijn. GY eert,
als alles zamenspant en ons vertrapt. GY weert
d' omwentelingsstortvloed van ons af, o Neêrlands Herder!
Antwerpens citadel sprak dondrend Uw: »Niet verder!"
tot Galliër en Belg. En om d' Oranjestam
(uw heilgeschenk op nieuw!) schaart Neêrland zich. Hy kwam,

hy zag, hy overwon. Tien afgeperkte dagen
door Uwe almachte hand! — de legers zijn verslagen,
en 't onze keert gestuit, maar overwinnaar weêr! —
O roem der Ridders! geef als Christen Gode de eer!

Als Christenridder? neen, van nu aan Christenkoning!
o zoon der Willems en der Frisoos, op wiens krooning
het Nederlandsche Volk in deze wallen wacht!
vertegenwoordiger van 't dierbaarst Voorgeslacht!
heil zij dien dag! heil U, in 't hart reeds ingehuldigd
der duizenden, met liefde en eeden, U verschuldigd
en aan dier Vaadren stam! Maar o! vergun de vraag,
aan wie haar in den naam des hoogsten Konings waag':
hebt ge aan dien Heer alreede Uw kroon en troon verbonden,
die, in Zijn eigen bloed Verzoener onzer zonden,
het hart der Vorsten als der Volken proeft; den weg
van Volk en Koning in 't aanbidlijk overleg
zijns nimmer feilbren Raads omvat; die met Uw Vaadren
(wier bloed, voor Christus veil, van Hem spreekt in Uwe [aadren!)
oud-Neêrland zamensmeedde in snoeren, sterker dan
partijschap breken kon, of dolle-Omwentlingsban?
Die God (Hy zij ook de uwe in rijkdom van genade,
als op uw stamhuis lag!) sloeg steeds uw paden gade!
Zijn oog was op U, 't zij Ge, als pas gegeven Kind,
ten teeken waart van heil, toen 't Fransche moordbewind
voor Neêrlands vestingen de hoop vast gaf verloren,
en deinsde; — of, toen de Spruit der Czaars U werd geboren,
terwijl Gy dobberde op de waatren der Noordzee
('t gebed van Nederland ging op die golven meê!),
verdreven Prinsentelg! — het zij Ge in 't grootsch Brittanje
den degen gordde voor het heldenteelend Spanje, —

of straks by Quatrebras en Waterloo! — of toen,
in sombrer tijdsgewricht, by 't Godvergeten woên
van 't Brusselsche verraad, betaalde kannibalen
u tegengrimden! — of, tot nieuwe zegepralen,
by 't hachlijk Bautersem! — of eindlijk, als die maar
het land met doodschrik sloeg: krank! zorglijk! in gevaar!
o Koning! welk een schat van zielsherinneringen,
die wat U lief heeft naar des Heilands voetbank dringen!
Geef eer dien Heiland! Hem, den God gezien op aard,
behoort Gy, met uw ziel en lichaam, — met uw zwaard
en scepter! — Tot dien God moet Vorst en Volk zich wenden,
met al de zonden, al de nooden, al de ellenden!
Geen kracht, geen wijsheid, hoe door menschen ook betrouwd,
geen Grondwet, hoe oprecht bezworen, geeft behoud,
ten zij der vaadren God het menschlijk woord verzegel',
de zondeschuld verzoen', den Staat geneze en regel',
zijn Woord in eer zij, van Zijn vrees de daad getuig',
en voor Zijn zaalgen Naam heel 't Land aanbiddend buig'! —
Kniel, Koning! met uw volk! — En nu, de Koning leve!
Oranje voor altoos! — Dat elke vijand beve
voor d' opslag van Zijn oog, de liefde van Zijn volk,
en 't heil des HEEREN, dat Hem toestraalt uit de wolk!

En ondertusschen bleef een tijdperk van tien jaren,
steeds oorlogszwanger, steeds onmachtig dien te baren,
zijn loop vervolgen. 't Is rumoer van krijgsgerucht,
en tevens vrede, rijk in onafzienbre vrucht.
Beschaving breidt zich uit met nooit beproefde spanning,
gescherpt als door de vrees voor plotslinge verbanning
door 't losgerukt geweld der dolle woestaardij.
Een nieuwe levenskracht doorstroomt de Maatschappij
der volken; kunst aan kunst, door ijvervuur geprikkeld

en mededinging, die geen grens kent, wordt ontwikkeld
in duizend richtingen met steeds versnelden spoed!
Natuur, tot in het diepst haars heiligdoms doorwroet.
legt voor het vorschend oog geheimenissen open,
verbanden, spelingen, die telkens zamenloopen
tot nieuwe bronnen voor 't Vernuft. De Wetenschap
verstout zich niet alleen een steeds verwijden stap,
maar paart en huwt zich, de eene aan de andre, en geeft
[zich spruiten,
vertalrijkt dag aan dag. Dan treedt zij, fier, naar buiten.
in 't leven, en verlaat het stoffig boekvertrek
voor ruimer dampkring en voor schittrender bestek;
en streeft al verder van ontdekking tot ontdekking,
tot telkens dieper kracht- en levenslust-verwekking,
en richt verbonden met den Wereldhandel op,
en voert de wonderen der Nijverheid ten top.
Het menschdom spiegelt zich, betooverd, in de weelde,
die vereenvoudiging der werktuigschepping teelde,
in woning, in kleedij, in levenswijs en staat
verjeugdigd, ja kan 't zijn, in houding en gelaat.
Een nieuwe loopkring is voor heel deze aard begonnen!
Uit kool- en ijzermijn ontsprongen haar de bronnen
van snelheid, macht, en licht. Het helle koolvuurgaz
vervangt de tinteling van 't maagdelijke was.
Het zeegevaarte voelt zijn ingewanden leven,
en roept geen drijfkracht meer van buiten, om te zweven.
Ja meer! de vrije zee, waarin de stoomboot zwemt,
en 's aardrijks vaste korst in ijzren band geklemd,
waarop de spoortrein gonst, wedijvren met elkander.
Zie langs zijn tweelingslijn dien fellen Salamander!
Vuur sist het uit zijn buik, die rammelt over de aard.
Hy voert bevolkingen en legers in zijn staart,

metalen tenten, die met bliksemende wielen
wat stand houdt, waar hy schreeuwt, verplettren en vernielen.
Hy runt, hy vliegt, hy rukt, verwaten en verwoed,
afgronden in 't gezicht, en bergen te gemoet,
die wijken, of, doorboord, een open heirbaan laten.
De steden naadren tot elkander; Volken, Staten
doorkruisen, mengen zich. Eén zelfde stoomkrachtvaart
sleept heel ons menschdom voort, en effent heel onze aard,
by 't ruischen van een zee muzijk- en zangakkoorden,
waar 't lied van Strauss meê stemt, en invalt met dees
[woorden:
»zie hier uw goden: Kunst en Kracht en Industrie!
»en voorts! geen eerdienst meer dan de eerdienst van 't Genie!"

Erken uw wegen, kroost van Japheth! Neen, het teeken
der afkomst van uw geest is nooit van u geweken!
gy zijt van Goddelijk geslacht! de heerschappy
der schepping hoorde aan u, — maar aan haar Schepper, gy!
nog heeft Natuur in last haar Ondergod naar de oogen
te zien; of, biedt zy 't hoofd, en spot zy met uw pogen,
nog zijt gy met een gaaf gewapend van verstand,
van moed en geestkracht, die weldra u de overhand
verzekert, 't zij ge dringt naar 't hoogst der sterrekringen,
of kennisschatten aan de diepte wilt ontwringen!
Nog zijt ge koning, ja! — maar ach! wat baat een kroon,
gedragen niet meer God tot heerlijkheid, maar hoon?
In opstand tegen 't licht uit Hem, wat baat verlichting?
Wat baat, o praalzieke Eeuw! uw grootsche Babelstichting,
uw opgetaste schat van wetenschap en kunst,
en roemverheffing in Beschavings hoogste gunst?
Wat baat het, als uw schoot met de eigen sapverkwisting

de zaden onderhoudt van woeling, wrevel, gisting,
van ontucht, gif, en moord, en zelfmoord, en geweld,
en slaafsche aanhanklijkheid aan de oppermacht van 't Geld?
Als heel de Maatschappij te midden der verrukking,
die uw ontwikkling wekt, door de ongelijke drukking
van 't machtig raderwerk, zeeplassen van ellend'
ter zijde ontwaart van 't spoor, waar langs uw wagen rent:
hier weelde ontwassen aan zich zelf, van buiten bloeiend
en schitterend van jeugd, maar innerlijk verschroeiend
en sapverdervend als een kanker, en, of 't waar,
der standen evenwicht met moedwil brekend, — dáár
gemor by d' arbeid die geen brood geeft, jokdierbanden
geworpen om den hals van vrijen, waar de wanden
van hitte blaakren dag en nacht, en eeuwge rook
de steden zwart verwt, en de ziel verstikt in smook?
Of, wilt ge in hooger kring? Verantwoord die tooneelen
(de tempels onzes tijds!) herschapen in bordeelen,
waar Dichtkunst zich verlaagt tot vuige boeventaal;
terwijl voor 't wuft geslacht zelfs de achtbre Rechtspraakzaal
een schouwplaats werd, waar 't oog met wellust leert te staren
op elken gruwel, dien uw vorderingen baren!
o Machtige Eeuwgeest! in uw hoogheid moogt gy staan!
maar spreek! wat hebt gy met uw heerlijkheid gedaan?

Ach! in die mengling, in dat misbruik, voelt ge u leven!
en zelfvolmaking, zelfvergoding blijft het streven,
ten koste van wat deugd of heiligheid het zij!
Doch op den bodem der ontwijde Maatschappij
ligt tevens de éénheidszucht! Tot éénheid drijft de klemming
der opgespannen veêr, — tot éénheid, de bestemming
maar, buiten God, den vloek der menschheid. Ja, de Man,
die in het middelpunt zich eenmaal wringen kan

van 't weefsel zonder gâ, dat onze leeftijd baarde,
is meester van Euroop, is meester van heel de aarde!

Asch van Napoleon! Wat brengt ge aan Frankrijk? Wat
aan 't ondermijnd Euroop? — Verbeidt de Wereldstad
in U den vonk in 't eind, die de opgeladen stoffen
in 't lang gedreigde vuur weldra moet doen ontploffen?
En is de voorboô reeds gezien, het sein gehoord
voor Beyruth? — te Parijs? — Werd reeds de droom gestoord
des Vredes? Is de krijg, van al zijn Razernijen
omstuwd, of die nog veel vernielender Harpyen
van oproer, burgertwist, onttrooning, klubsgeweld,
reeds ingespannen? — Werd het vonnis reeds geveld
dier niet meer vreemde straf, eerst van Regeringloosheid
en straks van Tyranny, elkaâr gelijk in boosheid,
waarmeê de horizon bewolkt is? Of blijft rust,
blijft: »Vrede! Vrede! en geen gevaar!" de leus, de lust
der Eeuw? en is een reeks van Staatsverwikkelingen,
waaruit de kracht ontbreekt zich weder los te wringen,
op nieuw voor luttel tijds op handen? — o! Wie gist
wat van des menschdoms lot Daarboven is beslist?
Wie heeft Gods raad gekend? — Doch neen! de orakels spreken:
die Schriften, van wier woord geen titel mag ontbreken,
zoo lang de zon haar glans, de maan haar wederschijn
zal geven! — Ja, voorzegd is de ingeschonken wijn
der gramschap, de onrust van de volken, de geruchten
van oorlog, de ijzren arm eens Heerschers, en de zuchten
van 't schepsel dat, vermast, het oog ten hemel richt, —
voorzegd, de donkre nacht; voorzegd, het Morgenlicht.

———

Op 's hemels wolken zal Hy komen,
die aan die nacht een einde maakt!
die, in Zijn heemlen opgenomen,
het troostwoord uitsprak: »Wacht My! waakt!"
Hy komt, naar wien Gods schepslen smachten,
wiens 's werelds eeuwen tweemaal wachtten,
wien de Aard reeds eenmaal heeft gebaard!
Het Lam, wiens bloed hier heeft gevloten,
de Leeuw, uit Isaï gesproten,
de Man der smart, de God der aard!

De aloude prophecyen zweven
met deze galmen de eeuwen door:
des aardrijks vloek wordt opgeheven —
maar de offerlijdenskelk gaat voor!
Is God een mensch, dat Hy zou liegen?
Of konden de eerstlingen bedriegen?
die Golgotha gedragen heeft?
Voorzeggingen der Zoenverwerving!
voorzeggingen der Rijksbeërving!
ondeelbaar zijt ge, als God die leeft!

Ja, 't woord is uit den mond des Heeren
naar 's werelds einden uitgegaan.
't Zal nimmer tot Hem wederkeeren,
ten zij voldragen, en voldaan:
»Mijn Koning, ziet! Hy zal regeeren!
»Hem zullen alle Volken eeren,
»Hem. alle Vorsten hulde biên.
»Hem, allen die Zijn smaadheid droegen,
»die om behoudnis naar Hem vroegen,
»in Zijne aanbidbre schoonheid zien."

In Zijne dagen daauwt het vrede;
in Zijne schaduw lofzingt de aard!
't Gedierte zelve jubelt mede,
weêr onder Edens wet geschaard.
Een jongske zal den leeuw beheeren!
de wolf zal met het lam verkeeren —
en de Englen Gods weêr met den mensch!
Het zijn de lang verwachte dagen
van 't aangekondigd Welbehagen,
en aller hemelingen Wensch!

Is 't wonder, zoo de heuvlen rooken?
de bergen waggln als van schrik?
des Afgronds ingewanden koken,
verbeidende het oogenblik,
als van Zijn heiligen omgeven,
die Zijn bazuin herroept in 't leven,
de groote Koning komen zal,
om voor der eeuwen eeuwigheden
den kop der Helslang plat te treden,
by 't hemelsche triumfgeschal?

Uit Patmos hoordet gy ze schateren,
de Hallelujahs voor Gods troon,
gelijk een stemme veler wateren
lof ruischend den gezalfden Zoon!
»De Koninkrijken en de Machten
»zijn voor altoos aan den Geslachten,
»wien heel het schepslendom aanbidt!
»De laatste hoogten zijn gevallen!
»en met Zijn duizend- duizendtallen
»neemt Hy de wereld in bezit!"

Looft Hem, gy Natiën te zamen,
op een van God gelouterde aard!
Looft Hem, gy Volken aller namen,
tot Jesses heilbanier vergaârd!
En gy! sints twintig eeuwen zwervers,
eens weêr beloftenisbeërvers!
naar Davids troon! naar Davids Heer! —
Van uit dat hart, door ons verbroken,
van uit die zij', door ons doorstoken,
stroomt Zijn vergeving op ons neêr!

Brengt aan dien Koning op uw knieën,
o Koningen! uw heerlijkheid!
Zij voor Zijn voetbank, o Genieën!
uw schatting needrig neêrgeleid!
Gy wetenschappen en gy Kunsten!
gy krachten, machten, gaven, gunsten,
door d' Adem Gods in ons verwekt!
weg met de dienst der heiligschennis;
gy hoort den Goël toe, wiens kennis
eerlang het aardrijk overdekt!

Gy, o vooral! gy Harpenaren,
die de aandrift voelt tot hooger lof!
voor uwe aan God gewijde scharen
wat ongelijkbre zingensstof!
Laat — wat de wentelende jaren
van worstelingen of gevaren,
van dreiging of verleiding baren, —
trots Eeuwgeest en Algodendom, —

laat met de galmen van uw snaren
het wachtwoord van Gods Geest zich paren,
en lovende ten hemel varen:
»kom, Koning JEZUS! kom, ja kom!"

AAN Ds. J. J. W. VAN STAVEREN.

MET EEN BOUILLONKOP,

UIT NAAM VAN EENE ZUSTER UIT ISRAEL, TER GELEGENHEID VAN HAREN DOOP.

De Dochter Abrahams, van heilvreugd opgetogen
om 't zegel, op haar hoofd in 's Goëls naam gedrukt,
biedt uit een dankbaar hart, schoon uit gering vermogen,
een pand van haar gevoel, zwak maar onopgesmukt.
Drink, Vaderlijke Vriend! aan dezen dag gedenkend,
drink uit dees aardschen kop gezondheidskrachten in. —
Uit veel verheevner bron, genadekrachten schenkend,
stroomt leven in uw ziel, en zaal'ge hemelzin.
De Heiland, die u roept Zijn lammeren te hoeden,
wien eindloos toekomt eer, aanbidding, lof en dank,
wil met Zich zelf de ziel van Zijn getrouwen voeden;
Zijn vleesch is hemelbrood, Zijn bloed is levensdrank.

AAN MIJNE DIERBARE EGADE,

OP HAREN VERJAARDAG

EENIGE DAGEN NA DEN DOOP ONZER JONGSTGEBORENE.

Neen! ik bied u goud noch paerlen, of wat kostbaarst vloeien
(mag
uit de schatten dezer aarde voor een feestelijken dag.
Neen! uw keus is niet de weelde van een rijk bewerkt geschenk,
of wat uitgezochte gaven 't blij verjarend hart bedenk'! —
Met een toongalm mijner snaren, met een uitgestorte beê,
uit de diepte mijner liefde, houdt zich de uwe wel te vreê; —
en daar is, daar is tot zingen in erkentnisvollen lof,
o! daar is voor dankend bidden, en aanbidden, volle stof.
Lieve weêrhelft van mijn leven! teedre moeder van mijn kroost!
in de smerten dezes levens steeds me op nieuw behouden troost!
rijke gunst des Allerhoogsten, my, de minste zelfs onwaard,
eens gegeven, vaak hergeven op een doornenteelende aard!
'k Zag ook thands u als herleven uit zoo menig worsteling,
weêr de moederplaats hernemen in den huisselijken kring. —
Welkom, welkom aan die plaats weêr! Welkom met het dier-
(baar kind,
waar ons hart een tweetal spruitjes, reeds verengeld, in hervindt!
waar ons hart een pand in zien mag van den God die slaat en heelt,
en in ondoordenkbre wegen rouw- en troostpaân toebedeelt.
o! Het feest van uw verjaren is me een blijde zonneschijn;

schoon er nevels, sombre nevels, aan den hemel mogen zijn;
schoon er wolken mogen hangen over kerk en land en huis,
en zoo veel van rondsom toeroept: »Buig uw schouder onder
't kruis!"
Wel dan! o! die toekomst wenke! met dat kruis bestaat de Hoop,
die ons zondaars werd verzegeld in den dierbren Christusdoop. —
Dierbre! wat die doop verzekert ook aan 't zwakgeloovig hart,
zij de beê van onze zielen, in 't gezicht van vreugd of smart,
zij de beê van onze harten voor elkander, voor ons kroost,
zij, in worstling of verzoeking, onze toevlucht, onze troost,
zij, in leven en in sterven, onze rust en vaste rots:
»'t eigendom te zijn voor eeuwig eens Genadevollen Gods;
»ja, des Vaders die ons lief had; ja, des Zoons, voor ons geslacht,
»ja, des Geestes, die ons vrij maakt. — Hy is Liefde, Waar-
(heid, Kracht."

1841.

BY DE RIVIEREN VAN BABEL.

Daar zaten wij en weenden wij.
Ps. CXXXVII.

Aan Babels wateren gezeten,
denk ik aan Sion, en verteer.
Jerusalem! hoe zoude ik U vergeten?
mijn rechterhand vergeet' zich zelf veeleer!
En in des vreemdlings land gevangen
vergt gy zijn overmoed nog zangen,
een lied der feestvreugd van voorheen?
een overwinningspsalm den Heere?
een tempellied mijn' God ter eere?....
Ween, Sionite! ween!

'k Heb mede, o schand! in blijder stonde,
genot, verjeugdiging en kracht
(in mijne ellend gedenk ik aan mijn zonde!)
van Babylon, mijn' stam ten hoon, gewacht.
Mijn vijandin heb ik ontboden,
mijn' God verloochend voor haar goden!
Zy kwam, en bragt meêdogenloos
haar toortsen voor mijn tempelwanden,
haar ketenen voor deze handen. —
Bloos, Sionite! bloos!

Ja, bloos, en leêg in zak en assche
den bittren kelk der slaverny!
tot eenmaal weêr een heilmaar u verrasse,
een dag van troost, een woord uws Gods: Wees vrij!
Wanneer U tienmaal zeven jaren
het heerlijk bedehuis herbaren:
wanneer, veranderend zijn' loop, (*)
de Euphraat een' vreemden Koning huldigt,
ter straf, aan Babylon verschuldigd. —
Hoop, Sionite! hoop!

Die Koning, door Gods raad gedreven,
spreekt tot uw' tempel: Word gegrond.
De volkeren zijn in zijn hand gegeven,
en 't woord der vreugd voor Juda in zijn' mond. (†)
Een nieuwe tijd is aangebroken,
een nieuwe voorspoedszon ontstoken
na nieuwen smaad en worsteling.
Weest welkom, kloeke Machabeeuwen!
en gy, by 't opstaan van die leeuwen
zing, Sionite! zing!

Maar eindloos heerlijker vervulling
wordt aan uw zielzucht voorbereid.
De tijd is dáár der groote Heilsonthulling:
het is de Heer, van ouds door U verbeid!
In needrigheid, ofschoon als Koning,
in hemelmajesteitsbetooning,

(*) Cyrus nam Babylon in by verrassing, door het afleiden van het water uit den Euphraat.

(†) Esra I:2, 3. Jes. XLIV:27, 28.

by 't overgeven van Zijn ziel.
Voorafgegaan door Zijn' Elia, (*)
zie hier uw' Goël en Messia! —
Kniel, Sionite, kniel!

Hy wordt verworpen! .... Maagdenscharen!
treurt by die Godsverwerping, treurt!
tot dat eerlang de klaauw der Adelaren
u van de plek, waar Hy U toesprak, scheurt. (†)
En thands! geen tienmaal zeven jaren,
die wederom bevrijding baren!
Op dezen jongsten wanhoopskrijg
volgt geen gevangnis, maar ontërving,
geen kwijning langer, maar versterving —
zwijg, Sionite! zwijg!

Maar neen! Gy zult weêr ademhalen.
Maar neen! Jerusalem sterft nooit.
Gy zult haar zien van uit den hemel dalen,
gelijk een bruid, haar' Bruidegom getooid.
Van vrede zal men tot U spreken;
de nacht des afvals is geweken,
en weggenomen is de kloof.
Daar is verzoeninge gevonden
ook voor die schrikbaarste uwer zonden. —
Loof, Sionite! loof!

1841.

(*) Luc. I : 17.
(†) Luc. XXIII : 27—31.

BEURTZANG

VOOR EEN DRIETAL KINDEREN

OP DE KOPEREN BRUILOFT HUNNER OUDERS.

A.

Het koper zelf brengt feesten mede,
daar waar de Heer Zijn gunst gebiedt.
Wy mengen dankbaar onze bede
by 't ouderlijke vreugdelied.
voor zes paar jaren vol gemeten
van heil, hun hier reeds toegeleid;
voor zegens nimmer te vergeten,
en in verband met de eeuwigheid!

B.

God wil dat koper nog verklaren
tot zilver, glinstrend van rondsom,
tot zilver, achtbaar als de haren
van een gewenschten ouderdom! —
En dan, dat zilver weêr doen rijzen

tot goud, gelouterd in de vlam,
waar de Engelen den glans van prijzen,
omdat die van Gods liefde kwam.

C.

Maar koper, zilver, goud op aarde
versmelten eenmaal in het niet.
Daar blinkt een feest van rijker waarde
uw harten tegen in 't verschiet.
Eens viert gy eeuwig (zij het spade!)
in 't onverderflijk Vaderland
een bruiloftsfeest (door Gods genade!)
van onverbreekbaar diamant!

1841.

ORLÉANS.

Van 't Noorden is een stem vernomen,
  en 't Zuiden antwoordt: Ondergang!
O Seine! o Elbe! langs uw stroomen
  wat noodgeluiden, fel en bang!
Wat boetbazuinen in dat kraken
van Hamburgs prijsgegeven daken,
  aan wier doorblakerd ingewand
zich vitrioolrivieren voeden,
en storten roode lavavloeden
  voor plassend water in den brand!

Of waar Meudon met handenwringen
  op honderd lijken nederblikt
by 't dolle tijd- en snelkrachtdwingen
  verschroeid, verkrompen, en verstikt.
Terwijl van d' overkant der zeeën
een bode van nog schrikbrer weeën
  de korst verdacht maakt, waar we op staan,
berucht Haïti! om uw gronden,
in duizend opgesparde monden
  verzwolgen en te niet gegaan.

De God der goden heeft gesproken:
  M ij n e is de bodem, waar ge op drukt!
M ij n e is die damp, dien gy doet rooken,
  en in wiens kracht gy voorwaarts rukt!
M ij n e is die schepping vol van wondren,
die gy doorwroeten moogt en plondren;
  ja, wil de rijkdom der natuur
uw weet-, uw heersch-, uw roemdorst streelen.
zich dienstbaar stellen aan uw spelen, —
  M ij n e is de dag, de maat, de duur!

Verneemt het, Machtigen der aarde!
  en gy, Verstandigen! geeft acht.
Zoo een lankmoekige Almacht spaarde,
  hy heeft geen lust in U w e kracht.
En ziet! op eens — de velden schudden,
de heuv'len huppelen als kudden, —
  daar boort een ongeziene schicht
door ether heen of zwangre wolken,
dat voor het oog van 's werelds volken
  de hoog verheven ceder zwicht!

Wat nieuwe woeling op uw wallen,
  Parijs? Wat taant uw Julijglans?
Hoe? de eerstgeboren Zoon gevallen?
  Gekromd de staf der Orléans?
De hoop van vastigheid en vrede,
die de uitgezochtste Staatkunst smeedde
  voor Frankrijk en Europ, geknakt?
De last van Staat- en Rustbehouder
van op den mannelijken schouder
  op een vierjarig kind verzakt?

Hoe ligt de Koningstelg ter aarde!
Hoe is de held in 't stof gelegd!
wien 't wrekend citadelvuur spaarde
by 't tergen, Neêrland! van uw recht;
die waar de hel haar Fieschis braakte,
waar 't Barbarysche zonvuur blaakte,
slechts lauwren opving voor zijn hoofd....
Twee sprongen van een ros in 't hollen, —
één schok — men zag hem suisebollen.
den schedel doodelijk gekloofd.

Wie heeft, Hertogelijke Weduw!
niet met u by zijn lijk geweend,
daar naast die armelijke peluw
de Koningin in 't leed versteent?
Wie niet met u, geslagen Koning!
die thands geen woordenpraalvertooning,
geen zinnen, kunstrijk zaamgesnoerd,
maar jammers overstelpend nokken,
waar hart en ingewand van schokken.
voor de opgedaagde Kamer voert.

Doch gy, wat spreekt gy tot dien Koning,
dien Koning eenmaal van uw wensch,
ten dage van uw smartbetooning,
volk tot dien Vorst, mensch tot dien mensch?
Wat vindt ge in 't eind tot God te zeggen?
wat, voor Zijn voetbank neêr te leggen
by 't snerpen van zoo diep een pijn?
Ik (antwoordt Frankrijk onder 't rouwen)

ik door onbuigzaam zelfvertrouwen,
wil vrij, wil sterk, wil eeuwig zijn (*)!

Zijt gy het, Spreker zoo verheven,
zijt gy het, Zanger zoo vol ziel!
wien, door 't getij der eeuw gedreven,
zoo roekeloos een woord ontviel?
En liet gy dan die zijden snaren,
o Lamartine! daarom varen,
die eenmaal golfden hemelwaart,
om in uws volks vergaderzalen
tot heel den onzin af te dalen,
dien dorre zelfvergoding baart?

Doorluchte Pelgrim uit die streken,
van waar het Heil onze aard bescheen!
van 't eeuwig Frankrijk kost gy spreken,
die, waar gy 't aardrijk hebt betreên,
slechts puinhoop zaagt en barre gronden
waar wereldmonarchijen stonden?
waar Babylon het gouden hoofd
ten hemel, prachend, plagt te beuren:
»ik — zal als weduw nimmer treuren!
»ik — word van kindren niet beroofd!"

O! zoek by 't gapen van de graven,
als u de mensch, o mensch! begeeft,
uw drieste zelfheid niet te staven
door 't denkbeeld dat de menschheid leeft.

(*) Woorden van het Adres der Gedeputeerden, volgens de dagbladen, opgesteld door den Heer de Lamartine.

Die menschheid zelf — wat is haar leven?
Een wijder kring? een straffer streven?
  een wederkeeren tot het stof!
met alles wat haar geestkracht werkte,
met alles dat haar hoogmoed sterkte,
  met al haar schande en al haar lof!

En toch! niet eeuwig ligt zy neder:
  daar komt een Rijk, dat niet vergaat.
Zoek slechts zijn kiem in eik noch ceder,
  maar in 't verborgen mostaardzaad.
Van uit de nederige dalen
zal 't 's aardrijks hoogten nederhalen,
  terwijl de jongste ramshoorn schalt.
Kust, volken! kust den Eengeboorne,
en schuilt by Hem, dat Hy niet toorne,
  wanneer Zijn dag u overvalt.

1842.

AAN VROUWE GROEN VAN PRINSTERER,

GEBOREN VAN DER HOOP,

IN HAAR ALBUM.

En gy zult Zijnen naam JESUS *heeten, want Hy zal Zijn volk zalig maken van hunne zonden.*
Matth. I. 21.

Vijf letters !. . maar Gods liefde — ons heil — daarin besloten ! —
O leeft het in ons hart? Wat zal ons onderstooten
van de onuitspreekbre hoop, wier vastheid dan recht blijkt,
als 't zichtbre wegzinkt, als ons vleesch en hart bezwijkt?

1842.

AAN WILLEM DE CLERCQ,

BY GELEGENHEID ONZER VERJAARDAGEN (Jan. 13 en 14) IN 1843.

De hand van God
verbond ons lot.
Wie zal het rukken van elkaêr?
Wat eenmaal stond,
door Hem gegrond,
blijft eeuwig vast, blijft eeuwig waar.
Eens Heilands trouw
kent geen berouw.
Wie zal ons scheiden van dien Heer?
Geen tegenspoed,
geen overvloed,
geen smaad, geen haat, geen gunst of eer.
Geen volkgedruisch,
geen Ridderkruis,
geen leed, geen nood, geen dood of graf, —
staat Hy naby
en ons ter zij,
die zich voor ons ten losprijs gaf.

»Dat Hy bewaar!"
blijf voor elkaêr
't gebed des harten tot aan 't end;
't gebed tot Hem,
die naar de stem
des toevlucht zoekenden zich wendt.
Wy hebben 't Woord!
Het word' gehoord,
geloofd, bewaard, doorzocht, onthuld,
en in genâ,
't zij vroeg of spâ,
aan 't geen ons hart bemint, Zijn Naam ter eer, vervuld!

1843.

AAN MIJN OUDSTEN ZOON,

OP DEN DAG ZIJNER BEVESTIGING ALS LID DER CHRISTELIJKE HERVORMDE GEMEENTE.

Mijn zoon, mijn eersteling heeft zich een lid beleden,
werd als een lid begroet van Jesus Kerk op aard.
Heil hem! heil dezen dag! met tranen en gebeden
ga stille lof en dank in onze ziel gepaard!
Ja, dank en lof aan Hem, die 't oudren wilde geven
het kind, voor achttien jaar met Zijnen doop besprengd,
als jongling aan hun zij' den stond te zien beleven,
die aan 't geschokte hart een nieuwe roepstem brengt.
Ja, tranen by het zien op schuld, ellend, en zonde,
maar tranen, waar de blik op 't Godslam heen door dringt;
wien aan het hout des vloeks die schuld het hart doorwondde,
maar aan dat hout geboet, in liefdes diepten zinkt.
Mijn zoon! hoor onze beê, en hoor' haar God van boven!
De God des levens, der genade, des herstels!
Wien slechts de levende, de levende zal loven,
de God van Abraham, de Goël Israëls!
»o! laat ook dezen voor uw aangezichte leven,
»ook dezen spruit des volks, door u gekend weleer!
»Hy leve een lid dier Kerk, die steeds u de eer zal geven,
»veroverd op den dood door 't sterven van haar Heer!"

1843.

LOFZEGGING.

Ja, Hem, die ons heeft lief gehad, zij de eer,
het Lam van God en aller heeren Heer!
en aan den Geest, te zamen Een en Zeven (*),
uit Wien de volheid stroomt van Liefde en Leven!
en aan Die is, Die was, Die wezen zal!
drieëenig God! die, Schepper van 't Heelal,
zich menschen kocht ten scheppings-eerstelingen,
om voor den troon Zijn Godheid lof te zingen;
een lof, die nooit een Engel brengen mocht! —
door 't bloed des Lams zijn zondaars vrijgekocht.

(*) Openb. I : 4.

AAN EENE VRIENDIN,

IN DANK VOOR EENE DOOR HAAR VERVAARDIGDE KOPIJ EENS GETEEKENDEN PORTRETS DOOR

COUWENBERG.

»Ja, 't is de Clercq! Hy spreekt, hy leeft!
zijn binnenste gedachte zweeft
op deze stout geschetste trekken.
't Is meer dan houding of gelaat,
't is 't hart dat in den boezem slaat,
wat hier de Kunst vermocht op 't blank papier te wekken. —

Hy is 't, zoo als hy denkt aan God.
by een bevoorrecht levenslot,
by 's levens ernst en zoetheid tevens;
zoo als hy ziet op gade en kroost,
zoo als hy nadenkt tucht en troost,
en 't zalig zielsgeheim van d' engen weg des levens."

Met de opgetogenheid eens kinds
stond zoo de vriend voor 't beeld zijns vrinds,
dat 's kunstnaars potloodstrepen teelden,
en gaf den God des hemels lof,
die 't door Zijn adem levend stof
't vermogen schenken kon om leven na te beelden.

Maar meer! een vlugge vrouwenhand
voelt zich bezield, voelt zich bestand!
Zy grijpt de stift, en zet zich neder.
En ziet! ook haar genieblik had
eens broeders ziel diep opgevat, —
zy geeft hem op 't papier ten tweeden male weder.

En 't werk dier stout bestierde stift
zendt zy den boezemvriend ter gift! —
Wat heeft hy om naar recht te danken
voor d' eedle kunst- en vriendschapsvrucht?
Niet half genoeg waar' 't voor zijn zucht,
al plengde hy een stroom van frissche citherklanken.

Neen! hier volstaat slechts 't echt gevoel
van mildheid, zonder ander doel
dan 't lieflijk voorrecht van verplichten!
Uit zulk een bron een zulke gunst
is meer dan eerbewijs of kunst.
Gedwee erkent de mijne in dezen kamp te zwichten.

1843.

AAN DEZELFDE,

IN ANTWOORD OP EEN GESCHENK VAN FIJNEN WIJN.

Wat voert het edel druivenbloed
uit vriendschaps milde hand ontvangen.
(den lof wel waard van dichterzangen!)
voor beeld of denkbeeld me in 't gemoed,
opdat ik met een trek der pen
't vereerend dichtgeschenk erkenn'?

Een sap, van allen smaak beroofd,
de als waterdroppel neêrgezegen,
ten wortel ingezogen regen
wordt, door den zonnegloed gestoofd
tot malschen wijn. Aan Cana's disch
hernieuwt zich die geheimenis.

Zoo is wat de aard verkwikkendst biedt,
waar 't hart zich voelt, slechts smaakloos water,
dat met gemurmel of geklater
in d' Oceaan der eeuwen vliet.
Maar heiligt Christus eens ons zijn,
zoo wordt dat water hemelwijn.

Wordt zelfs de traan, tot Hem geschreid,
hoe zilt, niet zoet en balsemvloeiend,
en ja (Zijn bloed ons hart besproeiend!)
een voorsmaak van de zaligheid? —
Zijn bloed? de vrucht der wijngaardplant,
werd van dien zoen het onderpand.

Waardeeren we, edele Vriendin!
elk voorrecht, hier van God gegeven,
en zij de bittre kelk van 't leven
aanvaard met d' eigen' dankbren zin! —
De reine hemelbruiloftswijn
zal, voor 't geloof, de Liefde zijn.

1843.

AAN DR. D. J. A. ARNTZENIUS.

Ιατρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

HOMERUS.

Den Arts, den Vriend, wien met de zorg zijns kranken
de wetenschap vereenigd weegt op 't hart,
moog door dit blad een vriend gevoelig danken
voor trouwe hulp by ziektes strijd of smart.
Hem, die natuur in haar geheim bespiedend
haar beurtlings volgt, en bijstaat, en geleidt,
en weêr betoomt, ja (God zijn kracht gebiedend!)
den reddingsweg òf voorschrijft òf bereidt,
gaf ook mijn zang nog, met der Dichtren vader,
lof als één man, die tegen velen geldt, (*)
lag niet aan 't hart des Christens nog iets nader
dan menschenlof, hoe billijk ook vermeld.
Arntzenius! neen! gy bedoeldet meerder!
gy hebt gevoeld, dat elke wetenschap
steeds schooner wordt, en heiliger, en teêrder,
naarmate zy 't erkent van stap tot stap,

(*) Deze woorden vertolken het bovenstaande motto naar Homerus.

hoe heel natuur den God der Heilge Schriften
getuignis geeft en 't zelfde Godsmerk draagt.
dat van 't begin Zijn Geest wist in te griften
aan alle werk, waar Hy zich in behaagt. —
Zoo vlieg' zy uit met onbedwongen pennen,
die wetenschap, mits ze aan geen gier ten roof
van valschen waan, by 't hoogst gestegen kennen
zich neêrwerp v o o r, zich oplosse i n 't geloof! —

Wat lofzang zal het zijn, waar arts en leek gewagen
ter eer van Christus, Heil- en Licht- en Levensbron,
die, aller artsen Arts, aan 't lijdenshout geslagen
zelf onze krankten droeg, en zonde en dood verwon!

1843.

DICHTREGELEN

DEN Hr. EN Mevr. W. DE CLERCQ

TOEGEZONDEN

OP DEN MORGEN VAN HUN ZILVEREN FEEST, MET EEN KRISTALLEN BOKAAL.

Met uwen God ontwaakt, by d' aanvang van een dag,
die in zijn scheemring zoo veel dankstof bergen mag,
zij 't, Bruidegom en Bruid! aan Vriendschaps hand gegeven
den kelk U aan te biên, die, lovend opgeheven,
op dit gezegend feest aan Hem geheiligd word',
die voor uw zielen eens Zijn ziel heeft uitgestort,
die van Zijn liefde en trouw u steeds op nieuw verzeker',
die tot in eeuwigheid het deel blijv' van uw beker!

1843.

TER VIJF EN TWINTIGJARIGE ECHTVIERING

VAN DEN HEERE

WILLEM DE CLERCQ

EN VROUWE

CAROLINE CHARLOTTE BOISSEVAIN.

29 JULIJ 1843.

Waak op, waak op, spreek een lied.
Boek der Richteren V. 12.

Langs uw breede lindetoppen, Heemsteês beemden! keer op keer,
langs uw bochten, kalme Gliplaan! en waar Haarlems gulzig meir
reeds zijn watertemmers naadren, reeds zijn bed berennen ziet,
ruischten stemmen in mijne ooren: »Waak, waak op, en spreek
[een lied!"
Zouden die geen weêrklank vinden, op mijn harp als in mijn hart,
die my 't blijde feestuur melden, dat hier 't al tot zanglust tart,
die my 't zalig feest verkonden van den broeder, dien 'k bemin,
en mijn boezem reeds doen tintlen van een' zelfden dankbren zin
met de Godgewijde vreugde van het dierbaarst Christenpaar,
by het ronden van hun echtheil tot zijn v j f en twintigst jaar!

Weder vijf en twintig jaren! Op dien klokslag vond reeds meer
mijn schier uitgebluschte dichtkracht nieuwe levensvonken weêr.
En ik greep op nieuw de cither, van een hooger vuur bevrucht,
ja, ik dreef weêr op uw golven, ja, ik zwom weêr in uw lucht,
poëzy, my eens zoo dierbaar! poëzy, my weêr vergund!
poëzy, die in uw tonen alles wedergeven kunt
wat de ziel gevoelt in 't binnenst, 't zij ze aanschouwt, hetzij ze
[aanbidt,
of by 't woord des Een'gen Meesters luistergretig nederzit.

Was die dichtvlucht slechts het afscheid van een vroeger levens-
[zucht?
Is de dichtgaaf slechts een bloesem, onbestaanbaar met de vrucht?
Zullen hymmen nog eens stijgen uit mijn weêr herleefde lier?
Of besloot veeleer voor altoos zich mijn dichterloopbaan hier?
Hooger wil zal dat beslissen, wat ik zelfs te wenschen schroom!
Geef my waarheid slechts, o Hemel! weg met d' ijlen dichter-
[droom!

Doch wat verder ook moog worden van mijn neêrgelegde luit,
op uw feestdag, dierbre Bruigom! by uw echtheil, achtbre Bruid!
zou my zwijgen mooglijk wezen? — Eer bewogen zich van zelf
deze snaren, zegengalmend, onder 't groenende gewelf,
dan dat deze heilgedenkdag, dan dat dit bevoorrecht feest
door des Bruigoms boezembroeder onbezongen waar geweest! —
Laat my met U mogen loven! 'k Zag sints meer dan twintig jaar
wat U God gaf voor elkander, wat U God gaf in elkaâr.
'k Zag Uw huis van vrede bloeien, gullen zin, herbergzaamheid;
'k zag het vette der beloften aan Gods Isrel toegezeid,
toegeworpen aan uw zieldorst naar Zijn heilgeheimenis;
'k zag de olijvenplant ontbotten en zich kronklen om uw disch.
Wat uw handen ondernamen, liep door 's Heeren hand U meê.

Dreigden stormen? Hy sprak kalmte. Staken doornen? Hy gaf [vreê. —
Josephs zegeningen daalden op uw mild bevoorrecht hoofd.
Zij met beving en aanbidding Zijn weldadigheid geloofd!

Ziet dien zegen nog vermeerdren; ziet uw heil steeds opgebouwd
van die Liefde, wie geen mildheid aan de Zijnen ooit berouwt.
Zie uw zonen, blijde Moeder! als zes stampilaren staan.
Zie uw dochter, dankbre Vader! tusschen Sions maagden gaan.
Zie ze groeien, zie ze bloeien, zie ze zegenrijk gepaard.
Zie de spruiten van uw spruiten om uw feestdisch eens geschaard,
als na vijf en twintig jaren weêr uw echtheil wordt gevierd,
als een gouden bruiloftseerkroon eens uw zilvren haren siert.
Maar by alles, waar Gods vrijmacht uwe ziel meê overgiet,
houdt Ge uws harten schat voor oogen in een hooger heilverschiet!

Daar zal 't eeuwig bruiloft wezen, eeuwig blijdschap eeuwig lof,
waar voor Hem, die overmocht heeft, alles neêrbuigt in het stof.
Waar de Hemelharpenaren, waar de schaar die niemand telt
op de gouden cithersnaren haars Verlossers Naam vermeldt.
Waar het bliksemt in hun handen van het schudden van den palm,
waar het dondert in hun keelen van den daverenden psalm:
»zij aan 't Lam dat voor ons bloedde lof en dank in eeuwigheid,
»die tot koningen ons heiligt, ons tot priesters heeft bereid."
Waar by 't knielend nederwerpen aller kroonen voor den troon
van d'op Golgotha Geslachten, van den ongeschapen Zoon,
opengaan al uw fonteinen, eeuw'ge Liefde, liefde Gods,
aller liefde en alles levens eeuw'ge Bron en een'ge Rots!
Daar, daar zingt men van die liefde, die zich willig overgaf
aan de smerten van den kruisdood, aan de diepten van het graf,
aan den eisch van 't Godlijk strafrecht, aan den banvloek van die [Wet.

tusschen God en d' overtreder onverbrekelijk gezet.
Daar, daar zingt men van de wegen, door den Herder toebereid
aan de schapen Zijner weide tot hun volle zaligheid;
van de paden, afgewogen naar 't onfeilbaar heilbestek;
van die schapen, tevens zondaars, tevens heilgen zonder vlek;
van het manna dat zy aten, van de tuchtroê die ze sloeg,
van de tranen die zy schreiden, van de ontferming die ze droeg;
van het voorgenot des Hemels, hun gegund soms op deze aard,
met de smart van 't vreemdlingswezen wondergoed en wijs ge-
[paard: —
maar van God steeds in dat alles, van Zijn grootheid, van Zijn Naam,
van des Vaders, van des Goëls, van des Troosters lof te zaam.

Ook uw stem eens zal daar juichen, dierbre Bruidegom en
(Bruid!
ook uw dankgalm eens zich mengen aan der heemlen maatgeluid.
Daar, zoo 't Boek der Heilbesluiten van d' oneindig wijzen God,
voor zijn Zaligen ontsloten, al de gangen van hun lot
voor hun oogen zal onthullen in hun speling en verband,
op zal heldren in hun diepten voor een zondenvrij verstand,
zal de stond, herdacht op heden, met geen eeuwen ondergaan,
maar volheerlijk in het midden uwer levenswegen staan.
Daar dan ziet gy die twee namen van DE CLERCQ en BOISSEVAIN
(ook de stamnaam dien wy voeren was voor 't Godsplan niet
te klein)
opgeschreven in dien raadslag tot een een eenig levenslot, —
uw geslachten uit vervolging om het levend woord van God,
by het licht der Kerkhervorming aan Zijn vaderlijke hand,
om in U elkaâr te ontmoeten, heengevoerd naar Nederland.
Uwe harten zaam verbonden, zaam gesmolten, één gemaakt
in de vlammen van dat minvuur, dat noch mensch, noch
(Engel wraakt;

uwe handen, uwe wegen voor des Heeren aangezicht
t' zaam gevlochten, t' zaam verwaardigd tot een zelfde liefde-
(plicht, —
straks uw beider zielsgedachten by een zelfde vraag bepaald,
beider oog te zaam geopend, en door 't eigen licht bestraald;
't voor geen menschenkracht bereikbre, voor geen deugd of
boete veil,
't door Gods Liefde en Recht en Waarheid eenig uit te werken
(heil,
u in Christus vrij geschonken, U in Christus gantsch volbracht,
als geen eeuwen nog bestonden U in Hem reeds toegedacht.
Van toen af steeds sterker zielzucht, by 't verhoogde levensdoel,
lager schatting van al 't aardsche, dieper zonde- en heilgevoel;
hooger streven by 't bewegen ook in nederiger kring,
feller strijd en hooger blijdschap, hooger bruiloftsnoodiging.

Waar de Hemelharpenaren, waar de schaar die niemand telt
op hun gouden cithersnaren des Verlossers Naam vermeldt,
waar voor 't Lam, dat overmocht heeft, alles neêrzinkt in het stof,
daar zal 't eeuwig bruiloft wezen, loutre blijdschap, louter lof.

Feestgenooten! lotverwanten! gy misduidt den Zanger niet,
dat hy midden door de galmen van het zilvren bruiloftslied,
dat hy midden in uw vreugde diepe doodsgedachten mengt,
en de roepstem van den Hemel in zijn beê voor de aarde brengt.
Wordt niet morgen afgesneden, ook wat heden bloeiendst was?
met de bloemtjes van de velden, met de halmen van het gras?
Laat d' Egyptenaar misbruiken, wat den Christen opwaarts trekt!
Laat zijn mummie aan de tafel, voor den dartlen dwaas gedekt,
tot brooddronken weelde prikklen met de spotspreuk: »Eet
(en drinkt,

»eer uw leven, kort van stonden, in de nacht der eeuwen zinkt!"
Planten wy aan alle plaatsen de Evangelieheilbanier,
daar by 't gapen van de graven, — by den gullen feestklank hier.

Feestgenooten! lotverwanten! trouwe vrienden onzer jeugd,
die met ons U in den zegen van dit dankbaar paar verheugt!
gy, vooral, van God gebeden, aan God opgedragen kroost,
by den avond van ons leven, uwer oudren zoetste troost!
tot ons allen kwam de roepstem, ook aan dezen feestvreugddisch.
Heeft ons hart den God gevonden, die alleen een Rotssteen is?
Wil ons hart den weg des levens, met de doornen van dat pad,
dat door wondre kronkelingen opleidt naar den Hemelstad?
Werd de Christus Gods ons dierbaar met Zijn smaad en met Zijn kruis,
schoon de wereld Hem verwerpe, schoon Zijn vijand ons verguis'?
Zegt een stem in onze zielen op die levensvragen: Ja?
Gaan wy deze levensvragen aan Gods voeten zelve na?
Dan, o dan! door worstling zij het, door verdrukking, moeite, (of pijn,
dan hervinden we allen eenmaal ons gezegend zamenzijn
aan het Avondmaal der Bruiloft van dat vlekkelooze Lam,
dat voor hulpelooze zondaars alles, alles op zich nam.

AAN MIJN HEDEN ELFJARIG DOCHTERTJE.

Rebecca, dierbaar kind! ontfang by uw verjaren
uws Vaders zegening op 't kinderlijke hoofd.
En moog zich aan die bede eens Heilands deernis paren;
hoe wordt dan ook voor u Zijn naam eens hoog geloofd!
Uw elfde jaar vervloog. Een nieuw is ingetreden!
Wat toeft ge? doe de keus, twaalfjarig maagdelijn!
Zy word' niet uitgesteld, maar uitgebracht nog heden:
»ik wil der wereld niet, maar JEZUS eigen zijn."
Rebecca, dierbaar kind! dien Heiland opgedragen,
en in Zijn Kerk op aard door 't doopbad ingelijfd!
wat in dees wereld ooit der jonkheid moog' behagen,
'tmag schittren, maar vergaat! Slechts wie God aankleeft, blijft.

8 November 1843.

BILDERDIJK.

(EENE HERINNERING.) (*)

o Aller Zangren schitterendst voorbeeld.
door tijd en tijdgenoot veroordeeld!
hoe zal een billijk nageslacht
van uw verheven dichterkracht.
van uw verheevner ziel gewagen,
en 's lands geschiedrol ondervragen
van 't geen dit Neêrland voor U was,
by uwer dagen leed, by uwer beendren asch!

De naneef, ja! hy zal het lezen,
tot welk een zwerversleed verwezen.
met welke taal, gesleept door slijk,
der dichtren koning, Bilderdijk,
een pest gelijk, werd uitgesloten,
een ban gelijk, werd uitgesloten
van Neêrlands duur gekochten grond,
omdat hy trouw aan God en d' eed der Nassaus stond.

(*(Zie over de aanleiding tot dit Gedicht, de uitzetting van Bilderdijk uit den lande, in de Aanteekeningen.

De naneef, — blozend moog hy 't lezen!
toch mag hy niet verwonderd wezen
dat, waar onzaal'ge burgertwist
in de ongestuime boezems gist,
de driften, eenmaal dol aan 't rennen,
voor palm noch lauwer eerbied kennen,
en Ridderlijke dichtermoed
met smaad en ballingschap en afkeer werd geboet.

Of zoo hy 't, verder, vindt beschreven,
hoe meer dan eenmaal in een leven,
zoo rijk aan tranen, foltring, nood,
door zijner kindren vraag om brood
dat leeuwenhart werd opgereten,
en 't schor geluid van wanhoopskreten
die keel ontperst, by wier muzijk
de nachtegaal van 't woud, de zwaan der fabel wijk'.

Laat hem ook dit geen opzien baren!
Een lot zoo menigwerf ervaren
door Dichtkunsts fierste puiksieraân!
van aller hoofd, Homerus, aan,
tot wat, Homeer der Portugeezen,
Camoëns (*)! uw eereloon moest wezen,
die, Dichter, Edelman, Soldaat,
een brood at, by den nacht gebedeld langs de straat.

Of mogen dit die nageslachten
in 's Dichters lot bevreemdbaar achten,
dat hy geen juichtoon vond, maar smaad,
miskenning, laster, hoon en haat.

(*) Men spreke uit: *Camoins*

als, niet omstuwd van strijdgenoten,
noch zichtbre wapens aangeschoten,
hy onder 't snerpendst levensleed
voor de eer der Waarheid brandde, en afgoôn nedersmeet?

Niets van dat alles blijft vergeten.
Niets van dat alles zij verweten!
Het werd verwacht, het werd voorzegd,
het is der keurelingen recht.
Geen' Bilderdijken by hun leven
wordt de eerekrans naar eisch gegeven,
en worstelaren, zoo als hy,
valt vaderland en volk eerst na hun uitgang by.

Doch dat een vreedzaam grafgesteente
des Dichters afgelegd gebeente
reeds sedert zes paar jaren dekt,
en nog dat graf geen aandrift wekt
tot leed-, tot schuld-, tot dankbelijding,
ten zoen der bitterste bestrijding,
die meer dan vijftig jaren lang
in Neêrland weêrklank gaf op zijn doorluchten zang; —

Doch dat de heerlijkheid dier zangen,
met zooveel koelheid vaak ontfangen,
verguisd of naauwlijks opgemerkt,
zelfs door geen dood verzoening werkt,
noch al die taal- en Waarheidsschatten,
die 't stoutst vernuft wist zaam te vatten,
maar aan de voeten bragt van Hem,
die Neêrland tot zich roept ook door der dichtren stem; —

Ja, dat wel Nederlandsche knieën
zich nederbogen voor genieën
op uitheemsch grondgebied geteeld;
voor Byrons glans, voor Goethes beeld;
maar Neêrlands volk geen stem doet hooren:
»Zij menschvergoding afgezworen!
»maar, waar van Dichtkunst spraak mag zijn,
»zoo roemt niet, volkeren! want Bilderdijk is mijn!" —

Zie daar, waarvan de nageslachten
eens zullen rekenschap verwachten,
waar 't jonge Holland bovenal
eens voor verdagvaard worden zal;
dat jonge Holland, aan zijn streven
verschuldigde eer bevoegd te geven,
bestond er eenmaal zielsgevoel
ook voor des Dichters kunst, maar meer nog voor zijn doel.

Zijn doel? zijn zucht? — Van uit die oorden,
waar stroom op stroom van waarheidswoorden
zich uitgiet in de zee van lof,
die tot God oprijst uit het stof; —
van daar, zoo ooit herinneringen
nog 't hart der zaligen doordringen,
vraagt u de Dichter roem noch recht,
maar dat ge aan dit zijn woord toch geen gehoor ontzegt!

Aan dit zijn woord, o Neêrlands zonen!
u toegeâamd in duizend tonen
van meer dan aardsche poëzy,
van ziel- en Englenmelody:

»Uw taal, uw Godsdienst (wat verander'!)
»ziedaar uw heil- en zegestander!
»verzaak ze voor geen god der Eeuw,
»en voorts, blijf wakend op de stem van Judaas Leeuw!"

En ook tot U, doorluchte Koning!
sprak, niet met ijdle praalvertooning,
de Dichter, gloeiend voor uw huis,
van CHRISTUS komst, van CHRISTUS kruis!
Tot U, wiens wieg hy heeft bezongen,
wien, als uw roem zweefde op de tongen,
van Taag-, tot Theems- en Sennesboord,
zijn hart steeds heeft verzeld met bede en harpakkoord!

Met bede en harpakkoord, — met liefde,
die, wat des Dichters hart ook griefde,
niets bloedender ooit heeft betreurd,
dan Neêrland en Oranje elkander afgescheurd. —
o! Zoo wat hy zich van U spelde,
aan U, van U, voorzeggend meldde,
uw keus, uw deel, uw roeping zij, —
geen Vorst, o Neêrlands Vorst! bevoorrecht meer dan Gy!
1843.

AAN EEN JONGEN VRIEND,

OP ZIJN VIJFTIENDEN VERJAARDAG.

Verheug u, Jongeling! ten dage van uw jeugd!
geen onderlijk gemoed wraakt argelooze vreugd.
Ja, gulle scherts kan vaak den geest weldadig wetten,
gelijk de Lentewind het jonge gras verfrischt.
Maar wen u te gelijk op d' uitgang streng te letten
van 't hart dat, onbewaakt, zich zelf zoo ligt vergist.
't Hart, o mijn jonge Vriend! dan vroeg gekeerd naar Boven!
Men zoekt zijn Heiland nooit óf te ijvrig óf te vroeg.
Van dat uw moeder u naar 't heilig doopbad droeg
ontfingt gy stof en wenk, om biddend Hem te loven.
Wees vrolijk, jongeling! ten dage van uw jeugd.
Maar meng' zich de ernst dier vraag, beslissend voor het leven:
»wien hoor ik? wie alleen kan my behoudnis geven?"
by de u van gantscher ziel gegunde levensvreugd.

1843.

AAN DEN HOOG EDEL GESTRENGEN HEER

H. C. VAN DER HOUVEN.

OP DEN EERSTEN DAG DES JAARS 1844.

Ik zal u ruste geven.
Matth. XI. 18*b*.

Vergrijsd en steeds verjongd, by 't onvermoeide streven
voor plicht en volksbelang op d' aangewezen post,
wie gunde u niet uw rust op d' avond van uw leven?
wie ziet u niet met leed van de eerbaan afgelost?
Maar wat ons op deze aard als werkkring zelfs moog lusten —
't wordt werkzaamheid by rust, 't is rust in werkzaamheid
in 't geen Gods hand beschikt, blijmoedig te berusten,
in 't heilgeloof gegrond, en naar Zijn wil geleid.

AAN DE LEDEN DER TWEEDE KLASSE

VAN HET

KONINKLIJK-NEDERLANDSCHE INSTITUUT.

BY DE OPENING DER EERSTE ZITTING IN 1844.

Weest my gegroet, in dank aan Gods algoedheid,
aan deze plaats die ons weêr zamenbrengt,
op dezen stond, die tevens ernst en zoetheid
by 't achterwaarts- en voorwaartsblikken mengt!
Het jaar vloog heen: een nieuw is ingevallen!
Wat toekomst bergt zijn vale dageraad?
Wat toekomst wacht den weg dier duizendtallen,
met wie de rust van Neêrland valt of staat?
Wat toekomst rijpt voor Vaderland en Koning,
ons volksbestaan en zorgen, klein en groot,
ja, voor de dienst, (geen bloote plichtbetooning)
die dienst van God, waar alle heil uit vloot?
En, — maakt ook dit een deel uit van Zijn gunsten,
van wien alleen ons toestroomt alle licht, —
wat toekomst daagt voor Wetenschap en Kunsten,
waarvoor we ook hier een zetel zien gesticht?
Ook wy toch zijn hier tot geen ijdle glorie;
ook aan dees kring werd toebetrouwd een pand:

de taal des volks, de rol van zijn historie,
die gift van God, dat wonder van Zijn hand. —
Aan ons de taak, om voor die spraak te waken,
van menig kamp het blijvende gewrocht,
vol hemelvuur, om harten te doen blaken
(ô dat zy steeds haar roeping kennen mocht!)
voor plicht, voor recht, voor elke reine liefde,
door God, voor God en Christus kruis te zaam. —
vol balsemzoets, waar zonde of onspoed griefde,
tot zalving door het roemen van dien Naam! —
Aan ons de taak, om 's lands historiebladen
te louteren van elke dwalingsmet,
tot spiegelrein-hergeven van die daden,
waar heden nog de weêrglans van ontzet;
van eeuw tot eeuw herhalend door wat wegen,
by 't koesteren der Evangeliezon,
dit plekje wier, ten golven uitgestegen,
aan Koningen eens wetten geven kon;
dit plekje wier, bewassen met Oranje,
by d' aanloop van den vollen Oceaan
van Galliër of Brit als van heel Spanje,
bewaard bleef op den noodkreet: »Wy vergaan!" —
En wy ook thans, wy schudden op de baren
(o! 't zij nog zoo!) dier Gallileesche zee.
Zoo heff' zich dan, by Nederlands bezwaren,
ook van dees plaats in stilheid onze beê:
Oud-Neêrlands God, by welk een last het kwijne,
delge allereerst voor Hem uit onze schuld!
En dan — dat goud, dat zilver, — het is Zijne,
dat ooit naar eisch de breede bressen vult. —
Der Vaadren God zij onzes Konings Koning,
Zijn vrees de schat, de wijsheid van den Staat.

Ja, maak Hy nog in Neêrlands harten woning,
wiens naam is Heil, en Wonderlijk, en Raad! —
En ook aan U, o Grijzaarts in ons midden!
heil, heil in Hem, terwijl uw avond daalt,
terwijl een jeugd, waarvoor wy met u bidden,
reeds onze jeugd in frischheid overstraalt!
Voorts, Medeleên! zoo Vaderlandsche plichten
verbonden zijn aan d' arbeid dezer plaats,
zoo ook van hier een wapen is te richten
ter weering èn der dwaling èn des kwaads,
zoo Kunst en Smaak, zoo Onderzoek en Weten
zich aan de dienst der Hoogste Waarheid huwt,
zoo zij dit snoer niet roekloos losgereten,
en ruste er heil op Neêrlands Instituut!

4 Jan. 1844.

AAN NEDERLAND,

IN

DE LENTE VAN 1844.

O God! geef den Koning Uwe rechten.
De Psalmist.

Hooge waatren, zijn, ô Neêrland! dikwerf over u gegaan, —
van de Zuiderbergrivieren, van den Noorderoceaan!
Hooge waatren, neen! meer dreigend dan of ijsklompschots op [schots,
of het donderend by Petten landdoordaavrend zeegeklots:
hooge waatren van verdrukking door verwaten Tiranny,
of door opgedrongen Vrijheid. slechts van God en waarheid vrij! —
Zeeën tranen u verzekerd onder vanen, beurt om beurt
of met koningstrots geslingerd, of met koningsbloed gekleurd!
Spaansche haters, Fransche vrienden, Britsche mededingers, ja,
eigen Landgenooten zelve (de herinnering verga!)
dreigden midden in de welvaart u den wissen ondergang, —
't werd den Leeuw der zeven pijlen voor die waatren dikwerf bang!

Hy, die hoog zit in de heemlen, laag op de aarde nederziet,
hy, die watervloed en stormen èn beteugelt èn gebiedt,
sprak tot al die oceanen, tot die stroomen hol en hoog!

»Treedt terug! zij Neêrlands bodem onbeschadigd, vruchtbaar,
[droog!"
Stuitte d' overmoed der Alvaas, brak den trots van Lodewijk,
stelde tegen bandeloosheid 't kleine Neêrland tot een dijk!
En het werd, steeds uit zijn nooden door die Hoogste hand ge-
[spaard,
van geslachten tot geslachten als een wonder voor heel de aard.

Lente van een jaar dat, somber, zijn gedrukten loop begon!
gy op nieuw getuigt van redding uit diezelfde Reddingsbron.
Kiemden bittre burgerveten, mompelde onwil, wrevel, haat,
broedden slingerende orkanen in den dampkring van den Staat. —
wederom schoot door de wolken een verhelderende straal,
en de zeehoos in de verte stoof in damp weg andermaal.

»Lof en dank den God der Vaadren!" zegg' het volk zijn Ko-
[ning na!
maar dat Neêrland by Gods werken ook Zijn wenken gadesla.
Dat wy 't vragen zonder uitstel, dat wy 't vragen voor Zijn troon,
welke weg en wat beginsel door deze uitkomst wordt geboôn!
Wat thans plicht is, wat behoefte, — voor de Natie, — voor
['t geslacht,
dat weldra ons gaat vervangen, en eene erfnis van óns wacht.
Dicht omwikkeld in den mantel van een angstig zelfbehoud,
in gaan sluimren op de stapels van het aangebrachte goud?
Ons verschansen achter muren van vooroordeel of belang?
Zoeken wijsheid tegen d' Eeuwgeest in de scholen van den Dwang?
Of wel, — dienaars van dien Heerscher, sterk door damp en door
[papier,
voor zijn stelsels, zijn beloften blakende van ijvervier,
medevliegen op zijn stoomschip, medehollen voor zijn kar,
zonder reiskaart of bestemming, zonder Noord- of Morgenstar?

Geen van beiden! — Geen van beiden waarborgt immer Neêr-
[lands lot!
Neen! geen sluimren! — neen! geen stilstaan! — al wat leven
[mist, mist God.
't Zij dan leven! 't zij beweging! maar beweging zij hier kracht,
geen verplaatsing slechts, door 't schudden van den bodem voort-
[gebracht;
geen vervoering door den prikkel van een smaaklijk zwijmelgift;
geen verbloemde goud- of staatszucht; geen gehate factiedrift!
Ja, 't zij leven, 't zij herleven voor dit weêr gespaarde volk!
maar een leven niet van droomen, stout gegrepen uit de wolk,
niet ontvoerd aan vreemde zeden als een nutteloze roof, —
neen! ontwikkeld uit den wortel van Geschiednis en Geloof!
In zijn wezen, vrucht d e r tijden, — in zijn vorm, van d e z e n
[tijd!
Nederland, aldus herboren, aan een roeping weêr gewijd,
zal zich toonen waard de Vaadren. Zij het needrig, zij het klein,
zoo slechts telkens als oud Isrel van zijn volksschuld weder rein!
God te vreezen, waarheid te eeren, vroom te handlen, zij de keus!
»Met Gods woord voor Vorst en Vrijheid!" de onveranderbare leus!

Vaderlandsche jongelingen! deze leus is waard den gloed,
die zich uitdrukt in uw blikken, en die ombruischt in uw bloed!
Kweekt dien gloed, maar met geen voedsel uit onreinen wortel
[ooit,
hoe de vrucht ook voor uw oogen zich met valsche kleuren tooit.
Werd Gods Woord, of Recht, of Vrijheid, ooit een spot voor
['t jonge Euroop, —
't jonge Neêrland, in God moedig, zij voor beter zaak de hoop!

Voorts wy allen! kleinen, grooten! 's Konings dienaars en zijn
[Raad!

Afgevaardigden en Oudsten van den Nederlandschen Staat!
heel gy natie! Ook voor volken is er heil slechts in één naam
(dat geen Neêrland, geen Europa, zich dien Statenschepper
[schaam!):
J e s u s C h r i s t u s — (schrik niet, Isrel! 't is uw Koning, Judaas
[Leeuw,) —
de Eeuw vergaat, maar Zijn regering is van eeuw door eeuw tot
[eeuw!

Maar gy, Spruit van vijftig Nassaus! zelf Oranjeheld en Vorst!
in uw boezem blaakt (wy weten 't) een uw stamnaam waarde dorst.
Ja, u wenkt een hooge roeping, — ons, een zielverheffend lot.
Stormen weken, zorgen bleven. Plaats u zelven voor uw God!
Elke vraag, waar menschenwijsheid zich onvruchtbaar in verkwist,
koninklijk ter hart genomen, worde dáár door u beslist.
Elke vraag en haar beslissing wijze in 't hart naar Gibeon,
naar den Hoorder der gebeden, en de vraag van Salomon.
Opwaarts, Zoon van zoo veel Christnen! aangebeden en geloofd!
en gy zult als Koning wezen, 't geen gy zijt als Legerhoofd.

Neen! geen Grondwet zal behouden, hoe vergood eens of ver-
[treên,
zoo geen raad by God gezocht wordt, met verneedring en gebeên.
Vruchtloos anders elke Grondwet! 't Blijft een levenloos papier,
speelbal, dáár, van ijdle vonden, bron van nieuwe driften, hier!
Maar wat Staatswet ons beheersche, zij dit Opschrift het begin,
onbeschreven, zoo het zijn moet, maar geprent in hart en zin:
»'k Ben die God, die eens uw Vaadren uit het Spaansch Egypte
[bracht.
»Die met Willem van Oranje Neêrland scheppend heb gedacht!
»Die door Maurits veertig steden aan uw Staatskroon heb gesnoerd.

»en door hem en Fredrik Hendrik 't groot bevrijdingswerk vol-
[voerd.
»Die uw kooplièn vorsten maakte, van uw waatren vasten grond;
»Die vier werelden door schepen aan dat visschersdorp verbond,
»waar paleizen zich verhieven, zegens zegen vroeg en spâ,
»by den weêrklank der kartouwen van Farnese en Spinola;
»Die voor (wederom!) een Willem, 't zij hy neêrlag of verwon,
»stilstaan deed en achteruitgaan Frankrijks koninklijke Zon;
»Die aan Frankrijk en zijn Keizer u rechtvaardig overgaf:
»Die, als volk in 't graf gezonken, u weêr opriep uit het graf:
»Die by Waterloo en Leuven uw Oranjevaan bescheen;
»en de jongste lotsbevrijding uit uw Staatsverlegenheên
»A c h t t i e n h o n d e r d v i e r e n v e e r t i g tot haar jaarmerk voeren
[doe."
Ja! wy treden, God der Vaadren! tot die hoogste Grondwet toe.
Wees Gy Neêrlands Opperkoning, Gy het Erfdeel van ons zaad!
En dan! — kome tegen Neêrland haat, verleiding, afgunst,
[smaad!
Dreige Dwangzucht of Omwentling weêr ons volksbestaan den
[dood! —
W i l d e B o n d g e n o o t d e s Z w ij g e r s ook nog de o n z e zijn?
[geen nood!...

Zy zullen het niet hebben,
ons oude Nederland!
Het bleef by alle ellenden
Gods en der Vaadren pand!
Zy zullen het niet hebben,
de goden van den tijd!
Niet om h u n erf te wezen,
heeft God het ons bevrijd!

Zy zullen ons niet hebben,
  zoo lang deze Ystad staat;
zoo lang in Neêrlandsche aadren
  één polsslag Neêrlandsch slaat;
zoo lang er heldenzielsgloed
  in Nassaus Telgen blaakt; —
zoo lang de geest des Zwijgers
  op 't Delftsche praalgraf waakt!

Zoo lang één Friesche bodem
  op Noordsche waatren drijft,
zoo lang van Utrechts Unie
  nog één gedenknaam blijft,
zoo lang niet al de pijlen
  verstompt zijn van den Leeuw, —
zoo zullen ze ons niet hebben,
  de goden dezer Eeuw.

Wilt Gy slechts ons nog kennen,
  God van het voorgeslacht!
Hoe zal de Schildleeuw brullen
  van moed, van vreugd, van kracht!
Hoe zal de Zeeleeuw plassen
  in 't welbekende sop,
en dagen vriend en vijand
  tot stoute sprongen op!

Hoe zullen zy te zamen,
  waar 't Recht en Waarheid geldt,
gestand doen tegenover
  Schijnvrijheid en Geweld!

Of, vreedzaam maar vol ijver,
van Oost- tot Westerboord
aan de aarde licht verkonden
door 't Evangeliewoord.

Den Negerslaaf, by 't zwoegen,
de vrijheid door het kruis!
Aan Israël zijn Koning,
beloofd uit Davids huis!
Gods heil aan alle Heidnen, —
Maleier en Javaan
de zon der volle Waarheid,
voor nacht of halvemaan!

Of zijn het andre tijden,
die God voor ons bewaart?
Een donkrer lotsbedeeling,
waarvoor wy zijn gespaard?
Gy zult ons toch niet hebben,
gy goden van den tijd!
Wy blijven ook by 't zinken
der vaadren God gewijd!

Een Natie kan ook vallen
met eer, ter eer van Hem,
en houden, heilgeloovig,
zijn standaart vast met klem.
Daar zijn ook martelaren
op Neêrlands grond geweest!

Geen Lodewijk (*), geen Willem,
heeft ooit die keus gevreesd.

Met al hun schoone woorden,
met al hun stout geschreeuw, —
zy zullen ons niet hebben,
de goden dezer Eeuw!
Tenzij het woord des Zwijgers
moedwillig werd verzaakt:
'K HEB MET DEN HEER DER HEEREN
EEN VAST VERBOND GEMAAKT.

(*) Ik dacht aan Graaf Lodewijk, broeder en rechterhand van den grooten Zwijger.

AAN DEN HEER JOHANNES MULLER.

IN HET MY AANGEBODEN EXEMPLAAR VAN 'T VERS »AAN NEDERLAND" ENZ.

De Drukkunst schenk' der taal, in maatklank neêrgeleid,
vermenigvuldiging, verspreiding, duurzaamheid!
Toch is eens menschen woord weldra in lucht vervlogen.
Maar had mijn needrig lied iets goeds in 's Heeren oogen,
zoo prent het Zijne kracht in 't hart van klein en groot!
Dit, Muller! was de wensch, die uit uw boezem vloot.
Wy willen ons ook hier dat zielsgevoel niet schamen,
maar griflen op dit blad uw en mijn beê te zamen.

29 April 1844.

FEESTDRONK,

TER GELEGENHEID DER ECHTVIERING VAN DEN HOOGGELEERDEN HEER

J. BOSSCHA

EN

Vrouwe M. C. BOISSEVAIN, Wed. PAULY.

Geen schaatrend feestgeschal, maar vreugd, van ernst omtogen,
voegt by den heildronk hier voor Bruidegom en Bruid!
De weemoedstraan glimt schoon ook in gelukkige oogen.
Geen huwlijksfakkel ooit sloot dezen daauwdrop uit!
Dank-, maar herinn'ringsvol omvatten hier de harten
in één gemengd gevoel, by één gewijden toon,
de zaligheên der echt en weduwlijke smarten,
den balsem en de wond, — ja, levenden en doôn!
Tot Hem dan zij de kelk aanbiddend opgeheven,
die doodt en levend maakt, die slaat en troost en heelt;
Die by den grafsteen stond en dooden deed herleven, —
en aan den bruiloftsdisch uit water wijn beveelt.

Hy make u, Bruidegom! dien beker overvloeiend!
huismoederlijke vreugd vervulle u dien, o Bruid! —
't Kroost, dat eens Vaders heil met tranen zacht besproeiend,
een moederhart op nieuw in dankbare armen sluit, —
de maagschap, die met u by menig sterfbed weende.
de vriendschap, die u volgde in lief en snerpend leed, —
wenscht niet, dat by het heil, waar God u in vereende,
gy ooit een enkle zucht, in smert geslaakt, vergeet;
neen! maar dat elke traan, die eens uw hart ontwelde,
beschenen door den blik eens Heilands van omhoog,
u van Zijn liefdeweg, u van Zijn hemel melde! —
Geen zonlicht zonder wolk gaf ooit den regenboog.

10 Julij 1844.

IN HET ALBUM VAN Dr. A. DE VRIES.

Ἑνὸς ἐστι χρεία.

Een vriend van Bilderdijk vraagt van mijn pen een woord,
  een grijzaart, hoog vereerd, wil van mijn hand een teeken....
gewillig! zoo mijn ziel zich zelf hier uit mag spreken,
  en vieren aan haar zucht een loop, door niets gestoord.
De Vries! zie daar de zucht. By 't rijpen van de grijsheid
  geeft deugd noch wetenschap de ware kracht aan 't hart.
o! Klemmen we ons aan 't Woord der ongeschapen Wijsheid,
  tot wier verkondiging ook Gy geroepen werdt.

2 Jan. 1845.

AAN Dr. G. E. V. SCHNEEVOOGT,

MET EEN EXEMPLAAR MIJNER »POEZY'' DES JAARS 1821

EN

MIJNER »VOORLEZINGEN OVER DE EVANGELIEN'' VAN 1840.

Herinn'ring aan een dag van noodstorm en verschrikking, —
gedachtnis aan d' ons hart dien dag geboren vrind, —
erkentnis voor elk woord, voor iedre hulpverkwikking,
gewisseld in ons leed, bewezen aan ons kind.

De dichtkunst van mijn jeugd, de zucht van vroeger dagen,
vervlogen, ja! en toch, meer dan verwezenlijkt! —
Het woord van rijper dag, aan wie het me ooit moog vragen,
hoe, in den Christus, God my bleek en eeuwig blijkt.

Zielseedle! Gy, wiens hart het mijne wil waardeeren!
is 't eigen licht uw deel? die Christus, ook uw hoop?
Zoo ja, dat wy te zaam van Hem de wegen leeren,
volbrengend, in Zijn kracht en 't hart by Hem, den loop.

Zoo neen! — Welaan den blik ten hemel opgeheven,
dan, in ons zelv' gekeerd, en naar der Boeken Boek!
Ik gun u, door wat zee van zorg en werk omgeven,
geen rust, o Schneevoogt! maar rustbarend onderzoek.

Febr. 1845.

AAN Dr. M. J. VERKOUTEREN,

MET EEN AFBEELDSEL VAN WILLEM DE CLERCQ.

Gy ook hebt hem gekend, dien trouwen boezembroeder,
  op eens ten hemel opgeroepen van mijn zij',
maar door een liefdegunst van God, den Alvergoeder,
  hoezeer voor 't oog bedekt, toch steeds mijn geest naby.
O! zoo hy, uit de plaats der Overwinningszangen,
  ter eer van 't vlekloos Lam, wiens bloed de losprijs is,
mijn zoon, by 't smertvol leed, dat hem en ons moest prangen,
  gezien heeft in uw arm, aanschouwd heeft aan uw disch,
hy heeft op d' eigen stond, in vaderliefde ontstoken,
  (de liefde stoort zich aan geen afstand, aan geen dood,)
Verkout'ren! ook op U den zegen uitgesproken,
  die voor zijn kroost en 't mijn' steeds uit zijn boezem vloot.

Febr. 1845.

AAN Dr. D. J. A. ARNTZENIUS,

MET EEN PRACHTBIJBEL.

Donarem pateras?
Hor.

Voor trouwe moeite en zorg by dagen òf by nachten,
  voor bijstand, aangesneld by snerpende oudrensmart,
hoe zou zich 't zielsgevoel geen lucht te geven trachten?
  Wat biedt — neen! wat gebiedt het gaarne dankbaar hart?
'k Bood, zoo de schittring zelfs van steenen of metalen
den Dichter stond ten dienst, van beide schaarsch bedeeld,
ik bood geen diamant, gestrooid op gouden schalen,
  by keur van zilverwerk, naar d' eisch der kunst gebeeld,
ter weêrvergelding ooit of vriendsschapsdienst-belooning,
  maar als erkentenis van onmacht by de schuld.
Neen! voor den dank van 't hart blijft edeler betooning,
  is levendiger blijk der zucht die ons vervult.
Ontfang dien in een gift, aansprakeloos van waarde,
  maar afdruk voor 't gemoed van d' allerrijksten schat,
die ooit door mensch aan mensch werd voorgesteld op de aarde,
  die in zijn klein bestek den hemel zelf bevat.
Arntzenius! Gods Woord, — van daar straalt ons het wezen
  van liefdedienst en dank, daar buiten slechts een schijn.
Daal op ons, Geest van God, terwijl we aanbiddend lezen,
  en 't zal ons waarheid, kracht en zielsbehoudnis zijn!

13 Febr. 1845.

BY HET GRAF

VAN

Mr. DIRK Graaf VAN HOGENDORP,

22 maart 1845.

Onze dooden zullen leven,
deze graven opengaan,
en de rechterstoel van Christus
op des hemels wolken staan.

Zalig, wie dien Rechter wachten,
zich Zijn vrijspraak reeds bewust,
door 't geloof in Zijn beloften,
in Zijn offerdood gerust.

Deze mond, die by het leven
zich niet roekloos opensloot,
heeft Hem tot den dood beleden,
spreekt van Hem nog na den dood.

Tot ons allen roept hy zwijgend:
»Grijpt het heden aan van 't heil!
»in gerechtigheid en vrede,
»slechts voor 't bloed eens Goëls veil."

Tot de weduw die hem nastaart,
tot de weezen aan haar zij':
»God is Man! en God is Vader!
»Een getrouwe God is Hy."

En tot u, der zonen oudste!
heeft hy nog een plechtig woord,
dat by de erfelijke plichten
eens u op te laden, hoort:

Dirk van Hogendorp! Uw vader
liet u na een eedlen naam,
naam in Neêrland onvergeetbaar, —
dat hy nooit zich uwer schaam!

Naam, door hem als niets gerekend
bij dien hoogen nieuwen naam,
die in 't oog van deze wereld
vaak met smaadheid gaat te zaam.

Ja, voor allen die zich schaarden
om dit opgedolven graf,
legt zijn afgelegde loopbaan
dit getuignis blinkend af:

onberispt door medemenschen,
  trouw in ampt en huis en plicht,
wist hy zich verloren zondaar
  voor des Heilgen aangezicht.

Hoort de vastheid Zijner hope:
  't Heil, voor zondaars weggeleid!
Hoort den rijkdom Zijner erfnis:
  Christus, mijn Gerechtigheid.

En nu! — Zalig zijn de dooden
  in den Heer gestorven! Ja!
want zy rusten van hun arbeid,
  en hun werken volgen na.

GEDACHTEN BY HET GRAF

VAN

DEN TWAALFJARIGEN

HENDRIK CHRISTIAAN CAPADOSE.

28 MAART 1845.

De kleinen gaan ons voor in 't koninkrijk des Heeren;
door kindren wil ons God Zijn diepe wegen leeren!
Hier rust het stof eens kinds, in 't midden van de pijn
gegrepen, om eerlang voor eeuwig vrij te zijn.
o Hendrik Christiaan! vrij is uw geest daarboven,
daar 's Hemels Englen 't Lam, dat voor u bloedde, loven,
terwijl in 's aardrijks schoot uw lichaampje uitgestrekt
den Engel sluimrend wacht, die eens Gods dooden wekt!
o Kind van rouw en vreugd, van tranen en gebeden!
hoe zijt gy dus de rust al lijdend ingetreden!
Hoe dus van 's levens lust en zoetheên losgenoerd,
en als op vleugelen aan 't oudrenhart ontvoerd?
U maakte Christus vrij door eigen lijdensbanden.
Zijn liefde deed uw hart in heilbegeerte ontbranden.
Zijn Geest was dáár, — gy leedt, beleedt, en overwont,
gy — thans van zonde en pijn voor eeuwig zielsgezond.

AAN MIJN TEDER GELIEFDE EGADE,

OP HAREN AANDOENLIJKEN VERJAARDAG,

den 2den APRIL 1845.

Dierbre! sints uw teedre liefde, van ons vijftal blijde omschaard,
met verrassing op verrassing mijn geboorte heeft verjaard.
hebben weder donkre wolken zich ontladen op ons hart,
zijn ons weder zilte tranen afgeperst door oudrensmart;
hebben dagen, hebben nachten van ontzetting en verdriet
ons vereend doen ondervinden dat ons God nog nooit verliet;
hebben tranen, hebben smarten, hebben uitkomst, zegen, troost,
hebben zorgen, vragen, wegen, voor ons huis en hart en kroost,
ons, by 't vordren onzer dagen, immer dieper doen verstaan,
wat ons God gaf in elkander op de Christenlevensbaan.

En verrijst ons thans de morgen, lieve Gade! van uw feest,
feest, dat jaar aan jaar mijn' boezem zaalge dankstof is geweest,
by de tranen onzer naasten over gade en kroost geweend,
en, of 't ware, by de rustplaats van het nat beschreid gebeent';
o geliefde! (is het God niet, die het denkbeeld in u werkt,
ja, die God, die in de nooden u zoo dikwerf heeft gesterkt?)
Teêrgeliefde! neen, gy weigert, waar ge een broeder weenen ziet,
die verbroedring van uw feestvreugd met geween en rouwklacht niet.
Neen! Gy kiest het huis der droefheid voor den feestelijken disch,
en te proeven uit den beker, die daar ingeschonken is,

boven d' ongemengden feestkelk, dien, wat zegen God ook schonk,
ook uw mond, gelijk de mijne, zelden zonder tranen dronk.

Heil dan, dierbre! met dees morgen! heil en vrede, waar gy gaat,
en den eenzame en zijn weesjen, helpende ter zijde staat!
Heil! een zegen zal nog druppen op het hart dat zich ontsteelt
aan het vreugdgejuich van kindren, en in 't leed des lijders deelt.

Ja, in 't huis des diep beproefden geve ons God in volle kracht,
in gezegende gemeenschap aan het hart te zien gebracht,
hoe, met Christus, heil en lijden, grafgewelf en paradijs,
zich ontmoeten, zich verklaren op aanbiddelijke wijs,
in die keuze: 't zij wy leven (God verleng' ons 't uwe lang!)
't zij wy sterven (komt eens de ure, niemand onzer zij die bang!)
't zij wy leven, 't zij wy sterven, 't zij er feestvreugd is of pijn,
's Heeren volgers, 's Heeren eigen, voor een eeuwigheid te zijn.

AAN JONKVROUWE W. L. VAN LOON.

BY HARE ECHTVEREENIGING MET

JHR. MR. P. J. ELOUT VAN SOETERWOUDE.

MET MIJNS BROEDERS CAPADOSE'S VERHAAL VAN HET STERFBED ZIJNS ZOONS.

De glans der jeugd,
de dag der vreugd,
waar 't hart op Jesus Christus ziet,
schuwt d' aanblik dezer rouwkleur niet.
God maakt zich groot
aan Canaas Bruiloftsdisch, en in der Zijnen dood.

20 April 1845.

AAN DEN HEER H. KRIEGER SCHUMER.

OP DEN GEDENKDAG ZIJNER VIJF EN TWINTIG JARIGE AMBTSVERVULLING.

Men-belt! — deez' dag voor 't minst word' knaap noch maagd ge-
(boren,
zoo ver zich de oever strekt van Amstel, Spaarne of Vecht!
Geen rijtuig, aangehold op onze steenen sporen,
geen klinglen met de schel van d' ademloozen knecht!
Geen echtgenoot twee, drie, om Schumer ongeduldig,
en zich dat wakker hoofd betwistend in hun vuur,
maak' zich op dezen dag aan rustverstoring schuldig
van 't zilvren feestgerecht, zoo vluchtig toch van duur!
Gansch anders een vertoon, dan versch geplukte wichtjes, —
een schooner galm, o Vriend! werd heden u bereid,
dan 't krijten of gekreun van nuchtren aangezichtjes,
in deez' hun vreemde lucht pas door u ingeleid.
Wat zeg ik? Juist die kreet was immer in uw ooren
welluidend als muzijk voor 't plichtgetrouw gemoed;
gy zoudt ze niet versmaân, indien ze ook thans by koren,
van tienmaal honderden u bragten hunnen groet,
en riepen: »Onze kreet, by de intreê van deze aarde,
»waar 't oog naar hooger blikt, heeft haar beteek'nis meê;
»indien door weeën ons een aardsche moeder baarde —
»ontsluit ook de eeuwigheid zich niet met barenswee?"

29 Juny 1846.

FRAGMENTEN UIT HET BOEK VAN JOB.

HOOFDSTUK IV : 12—22.

Daar is een woord tot my gekomen;
  mijn oor vernam zijn stil geruisch:
't was een dier wondre nachtgezichten
  in schaduwen des diepen slaaps.
Daar overviel my schrik en beven,
  mijn gantsch gebeente schudde er van.
En zie! een geest trok voor my henen —
  (het hair mijns vleesches rees te berg) —
een vluchtig beeld, een luchtgestalte,
  ik zag, maar onderscheidde niet.
en in de stilte van dat duister
  hoorde ik de fluistring eener stem:
hoe! meer dan God een mensch rechtvaardig?
  Het maaksel, boven die hem schiep?
Zie! op Zijn dienaars in den hemel
  vertrouwt Hy niet, Hy vindt gebrek
in de Englen, die Zijn stoel omgeven,
  zoo 't aankomt op volkomenheid.
En die in leemen hutten wonen
  wier grondslag in het stof berust,

zy, van den avond tot den morgen,
eer 't iemand merkt, verwelkt, vergaan,
wier vleesch het voedsel is der maden, —
die zouden vaststaan voor Zijn oog?

HOOFDSTUK V : 8—27.

Voorwaar! tot God zoude ik my wenden,
en tot d' Almachtige mijn reên!
Die wondren uitricht, — wie doorgrondt ze?
Ontzachlijkheden zonder tal!
Hy geeft den regen aan de velden,
het water giet Hy op de hei.
Verneêrden stelt Hy in de hoogte,
verdrukten zendt Hy hulp en heil.
Der wijzen raad maakt Hy tot dwaasheid,
hun hand volbrengt een ijdel niets.
De list verstrikt zich in haar netten,
de sluwheid loopt zich zelv' voorby.
Voor hen wordt dag tot nachtlijk duister,
de middag tastbre donkerheid.
Aan 't zwaard ontrukt hy den verdrukte,
den hulpeloozen uit hun muil.
Zoodat er voor de ellend verwachting,
verstomming voor den boozen is.
Welzalig, wien die Almacht tuchtigt, —
verwerp de roê niet van Zijn hand.
Want Hy doet smert aan, en Hij heelt weêr,
hy wondt, en Zijne hand verbindt.

In zes benaauwdheên brengt Hy redding,
de zevende genaakt u niet.
De honger zal u niet verslinden,
het deert u niet, als de oorlog woedt.
Zelfs met de steenen van de velden,
zelfs met de dieren van het woud,
zult gy verbond en vrede hebben.
Ja, waar het zwaard u tegenblikt,
de honger grijnzend op u aanvalt.
het wild gedierte u tegenbrult,
daar zult gy lachen en gerust zijn;
in uwe tent zal 't vrede zijn.
Vermenigvuldigd zal uw zaad zijn.
uw spruiten, als het kruid der aard!
In ouderdom, verzaad van dagen,
zult gy in 't graf ter ruste gaan,
gelijk de rijpgestoofde koornair
wordt afgesneên en weggelegd.

HOOFDSTUK IX : 2—12.

Voorwaar, ik weet, het is zoo! zou de mensch
rechtvaardig zijn voor God, die hem gemaakt heeft
Niet één uit duizend vindt een antwoord, als
God lust heeft in het recht met hem te treden!
HIJ slechts is wijs van hart, HIJ groot van kracht.
Wie kende ooit in zijn binnenste den vrede
wanneer hy aan Zijn wegen weêrstand bood?
De bergen merken 't niet, en Hy verzet ze;

zy worden in Zijn gramschap omgekeerd.
Het aardrijk wankelt, en haar zuilen schudden.
Als Hy 't gebood, de zon ging niet weêr op, —
de sterren, als verzegeld, werden duister.
Hy breidt de heemlen uit, en op de zee
maakt Hy een effen pad voor Zijnen voettred.
Den Wagen, en d' Orion, en 't gestarnt
van Noord en Zuid formeert Hy aan de transen,
die groote dingen doet, en zonder tal
zijn Zijne wondren. Ziet! Hy zal voorbijgaan,
en ik bemerk Hem niet: — en voor my staan,
en ik, ik weet het niet: — Hy zal berooven,
en wie zal tot Hem zeggen: Geef my weêr!
of vragen van Hem rekenschap: Wat doet Gy?

HOOFDSTUK XIX : 23—27.

Och! werden nu mijn woorden opgeschreven,
en opgeteekend in de rol eens boeks!
Graveer' men ze ter eeuwige gedachtnis
in steen en rots met ijzren stift en lood!
Ik weet, mijn Goël leeft. Hy zal ten laatste
verlossend opstaan over deze klei.
Als dees mijn huid geheel doorknaagd zal wezen,
zoo zal ik God aanschouwen uit mijn vleesch, —
aanschouwen my ten goede, niet een vreemde.
Mijn nieren in mijn schoot verlangen zeer.

HOOFDSTUK XXVI : 5—14.

Het doodenrijk ligt voor Hem open, de Afgrond
ontbloot. Hy spant de polen over 't ruim,
en hangt het aardrijk aan een niet. De waatren
bindt Hy te zamen in de wolk op ; evenwel
zy scheurt niet. Voor Zijn troon spreidt Hy tapijten
van wolken. Aan de wateren op aard
stelt Hy hun perk. Hy scheidt het licht en duister,
en doet ze dan weêr smelten in elkaêr.
Op Zijne stem bewegen zich de zuilen
der wereld, en zy siddren van Zijn toorn.
Hy klooft de zee tot golven, en haar branding
verslaat Hy in het hoogste van haar drift
door Zijn verstand. Zijn geest versiert de heemlen.
Zijn hand doet aan de pool den Noorderslang
bezwijken, als de morgenglansen rijzen.
Ziet! dit is slechts een stuksken van de zaak,
het uiterst eind Zijns werks. En wie dan onzer
verstaat de donders van Zijn mogendheên?

HOOFDSTUK XXIX : 2—25.

Och of my iemand wederbracht die dagen,
thands verre, toen nog God mijn Hoeder was,
toen 'k by Zijn licht de duisternis doorwaadde,
en Hy Zijn lamp deed lichten om mijn hoofd!
Die dagen, toen nog Gods verborgen omgang

mijn deel, en op mijn tent Zijn vrede was;
toen met d' Almachtige aan mijn zij', mijn kindren
zich schaarden om mijn disch. Mijn gangen wiesch
ik in de melk, en uit den rotssteen vloot
my olie. Als ik ging, als ik mijn voeten
de stad door richtte naar de plaats des rechts,
zoo zagen my de jongeren en scholen
zich weg; de grijzaart zelfs rees op en stond.
De Vorsten schroomden zich te laten hooren,
zy legden hunne hand op hunnen mond.
De aanzienlijken weêrhielden hunne woorden,
hun tong was aan 't verhemelte gekleefd.
Het oor, dat naar my hoorde, hield my zalig,
en de oogen die my zagen, prezen my.
Want den verdrukten, als hy riep, verloste ik.
den wees en die geen helper had in 't land.
De zegen des bevrijden uit vertwijfling,
de vreugdestem der uitgeredde weeuw,
kwam op my. Met gerechtigheid bekleedde,
en met barmhartigheid bedekte ik my
als met een kleed en Vorstelijke tulband.
Ik was des blinden oog, ik was de voet
des kreuplen, den nooddruftigen een vader.
Ik onderzocht de rechtzaak die 'k niet wist,
en brak de tanden des godloozen en
ontvoerde aan zijnen muil den roof. Ik zeide:
zacht op mijn bed zal ik den geest eens geven.
na dagen verveelvoudigd als het zand.
Mijn' wortel blijft de waterbeek besproeien,
de daauw vernachten op mijn tak. Mijn eer
zal zich verjongen met den last der jaren,
en in mijn hand de stevigheid mijns boogs.

Naar mijne stem werd in den raad geluisterd,
en niemand sprak tot dat ik was gehoord.
Ja, niemand sprak ook dan nog, want mijn reden
drupte als de daauw hun op het hart; hun mond
verwachtte mijne woorden als den regen,
waarnaar het dorrend kruid der velden smacht.
Lachte ik hun toe, zy dorsten 't niet gelooven.
Mijn' oogblik ondervingen zy, vereerd.
Zij stelden hunnen weg naar mijne meening.
En in hun midden zat ik boven aan,
gelijk een Koning, die regeert op velen,
gelijk een man, die treurenden vertroost.

HOOFDSTUK XXXI: 1—40.

'k Heb een verbond gesloten met mijne oogen!
Hoe zou mijn blik zich wenden naar een maagd?
Hoe hadde ik dan gewandeld voor Gods aanschijn,
en met d' Almachtige mijn deel gehad?
Wacht niet de boozen 't oordeel, en verschrikking
de werkers van het onrecht? Ziet Hy niet
mijn gangen? telt Hy niet mijn treden? Wege
mijn God my in de weegschaal, of ik ooit
het pad der ijdelheden mijnen voeten
vergund heb, of bedrog of list gekweekt!
Zoo zal de oprechtheid van mijn wegen blijken.
Of, zoo mijn gang is afgeweken, zoo
mijn hart de lust gehoorzaamd heeft der oogen,
en aan mijn handen onrecht heeft gekleefd,
zoo moet hetgeen ik zaaide een ander eten,

en uitgeworteld worden mijn plantsoen.
Indien mijn hart verlokt werd tot de huisvrouw
mijns naasten. en 'k geloerd heb aan zijn deur,
(afgrijslijk is die misdaad voor mijn Rechter,
een snoode schenddaad, der verfoeijing waard,
een vuur, het merg verteerend in 't gebeente,
en have en goed vernielend tot den grond!)
zoo moog mijn huisvrouw malen voor een ander,
zoo kromm' zich over haar een vreemde man!
Indien ik van mijn knecht of van mijn dienstmaagd
het recht verkort heb of den eisch versmaad,
(want wat zou dan mijn deel zijn. als God opstond?
Als Hy bezoeking deed, wat antwoordde ik?
Heeft niet die my gemaakt heeft hem geschapen?
Bracht niet een zelfde moederklei ons voort?)
Zoo ik aan d' armen ooit zijn broodsbegeerte
onthield, of de oogen van de weduw liet
versmachten. of voor my alleen mijn bete
gesneên, en niet gedeeld heb met den wees —
neen! 'k was hem van mijn jonkheid aan een vader,
en van mijn moeders schoot af aan een vriend. —
Zoo 'k ooit een mensch liet trantlen van de koude,
en my de naakte ooit vond meêdogenloos!
Gezegend hebben my veeleer zijn lenden,
die mijner lammren vacht verwarming schonk.
Zoo 'k ooit, die weêrloos was, ben aangevallen,
om dat het strenge recht my gunstig was,
zoo vall' mijn schouder uit van zijn gewrichten,
zoo vall' mijn arm te pletter uit zijn pijp.
Want Gods gericht was my een schrik, Zijn hoogheid
steeds voor mijn oog, en Zijn geduchte toorn!
Indien ik 't goud gezet heb tot mijn sterkte,

of tot het zilver heb gezegd: mijn hoop!
Zoo 'k ooit mijn hart verheven heb in blijdschap,
om dat mijn hand rijk ingezameld had, —
of zoo, wanneer de zon scheen in haar luister,
de maan haar stillen gang ging aan den trans,
mijn hart zich in 't geheim ooit liet verlokken,
om 't schepsel deel te geven in Gods dienst, —
want ook dat waar' een misdaad voor mijn Rechter,
verzaking van den God der eer geweest, —
indien ik me in het onheil van mijn hater
verblijd heb, of gejuicht wanneer hy viel,
of aan mijn tong veroorloofd heb te vloeken
de ziel des genen die my lagen wrocht, —
indien niet van mijn spijz' verzadigd werden
nooddruftigen en vreemdlingen te zaam,
voor wie ik steeds herbergzaamheid bereidde,
de deur steeds openzette van mijn tent, —
of zoo 'k, in overtredingen gevallen,
mijn schuld voor God, als Adam, heb verbloemd,
door zelfbedrog mijn misdrijf heb vergoêlijkt,
door zelfverheffing niet beleden heb, —
zoo blijve ik tot een schrikbeeld uitgeteekend,
en treff' my aller nageslachten smaad!
Och of ik éénen hadde, die my hoorde!
'k Heb mijn geding vrijmoedig afgepleit.
Ja, dat de Almachtige my antwoord geve!
Dat mijne weêrpartij zijn aanklacht schrijf!
Ik zal ze op mijnen schouder gaarne dragen,
ik zal ze voeren als een kroon op 't hoofd!
'k Zal ieder mijner stappen voor Hem leggen,
'k zal naderen voor Hem gelijk een Vorst.
Indien mijn akker onrecht ooit getuigde,

indien zijn voren riepen tegen my,
omdat ik zonder loon de vrucht genoten,
omdat ik d' arbeidsman mishandeld heb,
zoo moog mijn land voor tarwe distels geven,
en giftig kruid voor voedzaam gerst!

1847.

HET LIED VAN MOSES.

„En ik zag een glazen zee, met vuur gemengd, en die de overwinning hadden van het Beest en van zijn beeld, en van zijn merkteeken, en van het getal Zijns Naams, welke stonden aan de glazen zee, hebbende de citers Gods; en zy zongen het gezang van Mozes den dienstknecht Gods, en het gezang des Lams."

Openb. XV, 2, 3.

'k Zal van Jehovah, mijn Bevrijder,
  het lied doen galmen uit mijn mond.
Hy heeft het paard en Zijn berijder
  ter neêr geslingerd tot den grond.
Hy is mijn God, mijn Roem, mijn Zege,
  de God mijns vaders! 'k Geef Hem eer.
Dat de aarde zich van schrik bewege!
  Zijn Naam is Held. Zijn Naam is Heer.

Het volk van Cham met ros en wagen
  het zeepad dreigend ingetreên, —
zy zijn gevallen, daar wy 't zagen,

zy zijn gezonken als de steen.
Ik zal van hulp en uitkomst spreken.
Uw rechterhand heeft ze verplet.
Gy hebt hun lijken tot een teeken
aan de oevers der Schelfzee gezet.

De wateren, in twee gekloven,
de waatren stonden op een hoop
by 't licht des vuurkoloms van Boven. —
en zie! de Zon hernam haar loop ....
daar sprak de vijand: »'k Zal vervolgen!
»'k Zal koelen aan dat volk mijn moed.
»Mijn zwaard is dorstig en verbolgen.
»Opslorpen zal mijn zwaard hun bloed."

O God! Gy bliest! 't Zijn golven weder,
en — der Egyptenaren dood!
Zy stortten in de diepte neder!
Zy kleefden aan den grond als lood.
Wie is als Gy, o God der goden?
Wie is als Gy, geducht in macht?
Die wind en waatren hebt geboden,
het werk, het werktuig van Uw kracht.

En thans! Gy zult ze verder weiden,
wier boei Uw Bondstrouw heeft geslaakt:
ze door de steenwoestijnen leiden
naar 't land, den Vaderen vermaakt.
De volken hoorden het. Zy trillen.
Heel Palestina dreunt en kraakt.
Wie zal uw angst, o Moab! stillen,
of weeren 't volk, dat u genaakt

Ja, 't volk trekt op, door U verkregen,
o God des eeuw'gen erfverbonds!
Gy voert het aan op wonderwegen,
gedenkend aan den eed Uws monds.
Gy zult ze nestlen in de steden.
Gy zult ze wortlen in den grond,
nog door der Reuzen voet getreden,
tot wier verdelging Gy ze zondt.

Van eeuw tot eeuw zult Gy regeeren!
Gy zijt mijn God, mijns vaders God!
Wie zal Uw legerbenden keeren?
Gy zult ze voeren in hun lot!
Zingt, zingt Jehovah den Bevrijder!
zingt Hem met rei en rinkelbom.
Hy blies! Het paard en zijn berijder
kwam in de diepe waatren om.

Dus, aan de oevers van die baren, eens geëffend tot een pad,
zongen Mirjams maagdenreien 't heil, dat God gegeven had,
waar de nagalm van blijft ruischen aller eeuwen loopkring door —
dan, op nieuw wordt opgevangen door een maagdelijker koor,
door het koor van uw verlosten, Sterke Held Emmanuel!
daar zy uw triumfen zingen over zonde, dood, en hel.

Aan den oever van geen golven meer, door stormen opgeruid,
maar dier spiegelzilvren vlakte, die by 't hemelharpgeluid
afbeeldt slingerende kampen, onder worstlend zielsgebed,
vaak met paarlende angstzweetdroppen doorgestreên en neêrgezet,
neêrgezet thands, en voor eeuwig, opgelost in eeuw'ge vreê, —

aan den oever dier kristallen, maar met vlam gemengde zee,
die Joannes van op Patmos met des geestes oog vernam,
zingt men nog het lied van Moses, maar ter eere van het Lam,
van het Lam, den Leeuw uit Juda, Offeraar en Lam te zaam.
't Heil van God, in 't vleesch gekomen, is Zijn nooit volprezen naam.

Van dien Heiland, dien Bevrijder, zingt de hemel, zinge de aard!
Lof, aanbidding, alverloochning, is Hy hier en eeuwig waard.
Goël, Hy, uit zwaarder dwangjuk dan Egyptes dienstbaarheid,
die geduchter dan de golven der Schelfzee ten voetpad scheidt;
die een pad vond voor verloornen door de diepten van den dood;
die door moeilijke woestijnen laaft met waatren, zelf het Brood.
Dat we U volgen, goede Herder! groote Leidsman, Koning, Heer!
(trek ons met genadekoorden!) op de schudding van het meir,
by Uw zielstrijd in d' Olijfhof, Uw verhooging aan het kruis,
door den nacht der doodsvallei eens naar het Vaderlijke huis.

1846.

H A G A R.

Wat wondren zaagt ge al niet, woestijnvorstin van 't Oosten!
een grond vereeuwigen, dien 's hemels vuren roostten
tot éene onoverzienbre, één waterlooze zee
van golven steen en rots, tooneel van schrik en wee,
verlatenheid en dorst en zonder laafnis sterven! —
Wat hebt ge al in die lucht, die d' ademtocht doet derven
aan wat dáár adem zoekt, den stormwind vaak gezien
zich als aan ketenen ontwringend; niet slechts dien,
waarvoor de reiziger 't gelaat verbergt in de aarde,
tot dat de gruiskolom, die werv'lend zich vergaârde
by 't loeien van den reus, voorbijgerold zal zijn!
Nog andre schuddingen bestookten uw woestijn,
aloud Arabië! 't Zijn zulken, die de scharen
opdreven, uit uw schoot, van landveroveraren.
Hier, langs uw noordergrens, trok Israël weleer,
omstuwd van teeknen Gods, naar 't erfland op en neêr,
de veertig jaren door; — daar, twintig eeuwen later,
verhief de Saraceen met dweepend krijgsgeschater
zijn wapens, om aan de aard een half gekenden God
te brengen, en een keer in heel der volkren lot.

Maar in het hachlijk uur, hier voor des Dichters oogen
herroepen, is het stil, van stormen onbewogen,
n deze wildernis, en eenzaam. Slechts één vrouw,

met fierheid, diep verneêrd, in 't oog, — met naberouw
en kommer in de ziel, diep in die ziel bestreden, —
richt op den sombren weg haar ongewisse schreden.
De waterflesch klopt op haar borst, eerlang geleêgd,
het brood ontbrak alreede, en dubbel klemmend weegt
de last haar onder 't hart, waarop voor weinig dagen
haar blik zoo onbedacht naast Sara roem dorst dragen.
Verwatene! waarheen? De tent van Abraham
wierp tuchtigend u uit! Keer tot geen land van Cham,
maar tot de schaduwen van Mamres eiken weder,
en dat zich 't hart voor God aan Saraas voet verneder'!
Voor u ook is daar brood en water, heul en troost
en Goddelijke trouw! Wees dienstmaagd, — en uw kroost
zal groot zijn! meer dan één belofte omvat die woning,
en wat uit Abrams heup geboren wordt, is koning.

De moeder Ismaëls!
Maar Sara mede staat,
op Gods gezetten stond, de moeder van een zaad,
een zoon, waaruit de Zoon eens menschlijk wordt geboren! —
En nu — die Abram 't eerst den vadernaam deed hooren,
die veertien jaren op de aartsvaderlijke kniën
geen tweeden nevens zich gekoesterd had gezien,
moet thands dien tweeden als zijn' meerdere gehengen,
en, man in zelfgevoel en krachten, hulde brengen
een weenend kindeke! Gelijk den pijl zijn boog,
schiet op den zuigeling zijn verontwaardigd oog
den blik des wrevels en des spots. De moederzonde
herhaalt zich in dien spot en slaat een versche wonde
in 't hart der meesteres; — en deze blik beslist.
Het woord des Heeren handhaaft Sara. Neen! geen twist
van broeders onder 't oog van Abram! Twee vorstinnen

gedoogt de tentgordijn van Mamre niet, noch binnen
haar plooien deze twee, schoon spruiten van één stam:
den herder en den held, den woudstier en het lam.

De moeder Ismaëls!
Een moeder veler volken
ook zy! — Wel dekten eens verwarrende onheilswolken
de ster der moeder en des zoons, wanneer de dorst
der schroeiende eenzaamheid het leven in de borst
des jonglings, reeds ten grave als uitgestrekt, ging doven.
Maar neen! des Engels stem spreekt deernis uit van Boven.
Gy zult niet sterven, zoon uit Abram! De woestijn
heeft zich een oogenblik uw graf gewaand te zijn. —
die woesteny zal eens uw gloriën getuigen!
Voor u zal stam aan stam het hoofd met eerbied buigen
by 't gonzen van uw boog, o Schutter! Vrij en fier
plant, kennende zijn bloed, de zwervende Arabier
uw naam voort en uw beeld. Zijn hand is tegen allen.
Geen menschlijk bondgenoot, die hem te beurt zal vallen, —
het dier slechts in zijn dienst! geen koutertrekkende os,
geen jacht- of huishond, — maar zijn kemel en zijn ros.

Zijn kemel! — 't Levend schip, dat door de zandzeebaren
zijn koers houdt, rijk bevracht met keur van Oosterwaren, —
't woestijnpaard, dat in 't zaâl, hem door natuur gewrocht,
zijn ruiter rustig voert door d' eindeloozen tocht,
hem knielend afwerpt en weêr opvangt, en, waar de oogen
vergeefs een waterdrop als uit te lokken pogen,
de karavane met zijn reuk ten dienste staat,
en wellen opspoort, die nog laven. Op de maat,
van dat de zon herrijst, vervolgt het dier te vrede
met onvertraagden vaart, met onverhaasten trede,

gelijk de kloknaald tikt, zijn' weg, ten zij zich 't lied
versnelle, waar ook hy gevoelig 't oor aan biedt:
de klaagzang, niet altijd eentoonig, van den drijver,
of wel, de lofpsalm van den pelgrim, vol van ijver
maar lijdzaam, die aan 't eind van 't onverkwikkend pad
Jerusalem zal zien, de onsterfelijke stad.

Zijn ros! — de roem van ouds, de vriend van zijn berijder!
dat ros steeds, waar de spreuk van d' Idumeeschen lijder
ter eer zijns Gods van zong: »Wie gaf het paard zijn kracht,
»zijn heldenhart? Wie heeft zijn hals bekleed met pracht
»van manen, golvende op den wind? Men ziet hem dansen
»gelijk een sprinkhaan, by de bliksemende lansen,
»de pijlen, rootlend in hun koker, en het zwaard
»dat flikkert in zijn oog, voor galm noch glans vervaard;
»een wolk gaat opwaart van zijn snuiven, — met zijn hoeven
»verslindt hy 't slagveld of hy trappelt het tot groeven,
»en ijlt het harnas te gemoet, of schuimt en woelt,
»terwijl hy aan 't gebit zijn krijgsdrift bloedend koelt,
»en antwoordt brieschend op den donder der trompetten,
»waarby de vaandelen zich in beweging zetten."

De moeder Ismaëls!
Hoe schudt en schokt die schoot!
't Zijn volken, — stroomen van veroovraars, die den dood
(een paradijs in 't oog!) met waanzins lust verbeiden,
ja, tot des aardrijks eind uitdagen en verspreiden.
't Schiereiland goot hen uit, Egyptes Zevenmond
gelijk, wen hy zijn bed als opheft, en den grond
met waterdiepten dekt waar bergen in bezwijken;
of zoo zich de Oceaan een baan veegt door de dijken,
en 't land in zee herschept, of uitbijt met zijn zout.

Geen hoogte die weêrstaat, geen glooijing die weêrhoudt!
Geen kracht of kunst by macht den aanloop te verduren!
Zy stappen zeeën door en springen over muren,
en vielen ze in een lans, de lans verwondt ze niet.
Half de aarde werd op eens Arabisch grondgebied.
En, als een veld in 't rond bezaaid met hagelsteenen,
de donderwolk ontperst, zoo zien van Hagarenen
drie werelddeelen van den Indus tot den Taag
hun breedten overstelpt. Buig, Syriër! en waag
geen weêrstand, Palestine! en torsch by al uw weeën,
stad Davids! nog den last der Omarsche moskeeën.
Zink, Oosterchristenheid, dien naam sints lang onwaard!
onredbaar, voor den zwaai van 't Damasceensche zwaard!
Ach! werd het Bijbelwoord voor fabelen en beelden
en menschenvonden, die uw zinlijke ooren streelden,
te lang te rug gezet? aanvaard den Koran thands,
wiens halve waarheid in haar duizelenden glans
uw afgoôn wel kan slaan, maar u geen God hergeven, —
en overmogen m o e s t, waar Christendom voor leven
een vorm werd, — schijn, geen zijn. Egypte! ontfang de wet,
u weêr in dezen tijd van den Nomaad gezet!
Neig 't hoofd, Alexandrië! en geef dien woestijnieren
de boektresoren prijs, die uw paleizen sieren,
met al de wijsheên van uw scholen! Laatste bloed
van Oud-Numidië! laat varen uwen moed.
Carthager of Vandaal! spaar 't slagzwaard in de schede!
Het geldt heel Africa; het geldt Europe mede!
Zie! Calpes rotsen zijn beklommen, overheerd
ligt Spanje, diep ook daar de Christennaam verneêrd!
De fiere Westgoth heeft zijn kerken zien ontwijden,
en, dolende in 't gebergt, wacht op den eb dier tijden.
Maar neen! nog wast de vloed. De Pyreneën staan

geen gieren in den weg, geen Muselmansche vaan.
Waak op, gy Noordenwind! en drijf die sprinkhaanzwermen
te rug! rijs, Karel! rijs, om 't Westen te beschermen;
en wees in hooger hand een Hamer die verplet.
en wat nog kruis belijdt van Mekkaas dwang ontzet.

De moeder Ismaëls!
Wie heeft der krijgren klingen
tot dezen kamp gescherpt, en de aarde leeren dwingen
van uit hun eenzaam zand en vesten, naauw bekend
voor dezen? Wie dat volk uit de armelijke tent
verplaatst op troonen? Wie de toekomst en het leven
der wereldnatiën als in hun hand gegeven? —
Een man, als uit het niet gebiedend opgetreên,
in aart en levensloop vol tegenstrijdigheên;
veehoeder, handlaar, held, straks Staat- en seetestichter,
wel ongeletterd, maar in 't diepst zijns wezens dichter,
voor Godsdienst brandende, voor Waarheid koel van zin,
en (zoon van Abram en de Egyptische slavin!)
zich voelende beheerscht door Israëls propheten,
voor Issa bovenal gedrongen in 't geweten
tot eerbied en ontzag, toch in onbuigbren trots
zich zelven predikend als opperzendling Gods, —
hervormer, ja (wellicht!) zijns tijds, en voorbereider
van beetre, maar weldra slechts zelf- en volksmisleider;
om strijd zich vleiende en gevleid, gewaand Propheet,
en lasterlijk in 't eind begroet als Paracleet.
Mohammed! o, wat kracht, wat wijsheid waren de uwen?
Slechts deze: een waarheid Gods den logen uit te huwen
en teelen uit dien echt een monsterachtig kroost
van dweepend zingevlei en ingebeelden troost.
Ach! uwe niet alleen was 't opzet om één waarheid

met al haar hemelglans en goddelijke klaarheid
te spannen in 't gareel ten dienste van een Macht
van menschenvonden en verfoeisels; — of de kracht
van éene zondedrift met ijzren wil te breken
om de andren ongestoord te koestren en te kweken.
Maar uwe, o Koreischiet! was de Oostersche natuur,
't bezielend krijgsgenie, 't betoovrend dichtervuur,
waardoor ge een fakkel werdt, die wijd en zijd de stammen
in lichterlaaien gloed vermogend waart te ontvlammen, —
een gloed, nog niet gebluscht, maar blijvend, tot die Zon,
die eens by 's menschen val zijn wondren loop begon,
en nacht èn fakkelglans èn dwaal- en flikkerlichten
in zijn volheldren dag verzwonden zal doen zwichten.
Verhaast, o God! dien stond, en laat van oord tot oord,
tot dat hy dáár zal zijn, uw Evangeliewoord,
klaar als de feestbazuin, het menschdom vergewissen
van wat er volgen zal op zoo veel duisternissen;
ja, van dat koninkrijk, dat over 't wijd heelal,
wat dreige of tegensta, eens zegevieren zal,
niet door toegeeflijkheên aan menschelijken logen,
noch door verbindingen met menschlijk alvermogen,
maar enkel Waarheid, enkel Leven, enkel Licht,
op vastigheid van kruis en lijden blijft gesticht.

De moeder Ismaëls!
God heeft een woord gesproken!
Geen stofken heeft er ooit by de uitkomst aan ontbroken;
't zij oordeel, lang getergd, 't zy heerlijkheên beloofd
voor de aarde of de eeuwigheid, en neêrgelegd op 't hoofd
het zij van Jacob of van Edom. Aan uw zonen,
o Hagar! was de glans beloofd van koningskroonen, —
ziet! de eeuwen wentelden! En honderd troonen zijn

ten buit geleverd aan de kindren der woestijn.
Wat schittring! welke gloed of 't waar van regenbogen,
robijn en esmerald en diamanten, de oogen
verblindend! wat muzijk van waterval by val
in lustspelonken, als getooverd uit kristal:
Caïro, Balsora, Granada, paradijzen,
wie geen Geschiedenis maar Fabel schijnt te prijzen,
wanneer zy aanheft van uw wondren, wier geraamt'
of ingestorte puin steeds Morgenluchten aâmt!
Van uit uw scheppingen verhieven, ja, tirannen
hun ijzren roede vaak, maar andre Muselmannen
een scepter, 't Recht ter eer, of Wetenschap en Kunst,
geleerdheid, onderzoek, en letteren ter gunst.
Alraschid, gy hier 't eerst, gy Bagdads Charlemagne!
Of Abderahman, gy! sieraad van 't Moorsche Spanje!
hoe slaat het nageslacht uw prachtig Cordua
niet om zijn bouwkracht slechts en duizend zuilen gâ,
maar om die scholen meê, waar studiën herleven,
den Noordlijken Barbaar sints eeuwen prijs gegeven!
Hier boogt Geneeskunst op Averroës genie,
en kiemde Scheikunst reeds in 't slijk der Alchymie,
en wenkte 't sterrenheir met vriendelijk geflonker
heur banen te bespiên by 't Andalusisch donker.
Gy Dichtkunst, gy vooral, der woestijnieren lust
van ouds! gy vondt hier stof in ridderfeiten, rust
in schaduw van den troon des Arabiers, herschapen
in kunstenkwekend Griek. — De Christenvolken slapen
hun middeneeuwschen slaap. 't Is nacht. Maar juist dien nacht
beheerscht de Halvemaan met heel haar sterrenwacht.

De moeder Ismaëls!

Ja moeder, in geslachten,

van koningen, die de aard aan hunne voeten brachten, —
en toch! by al dien roem Egyptische slavin,
geen evenboortige der achtbre Tentvorstin,
die in haar ouderdom den Vreugdverwekker baarde! —
Neen, welk een uitstel 't hart der Meesteres bezwaarde,
zy zou niet altijd by de dienstmaagd achterstaan —
uw waarheid niet altoos by d' Islam en zijn waan,
verneêrde Christenheid! als overschaduwd treuren.
Ook 't Noorden wordt zich zelf bewust. De nevels scheuren
van d'eeuwenlangen nacht. Een nieuwe morgen naakt;
een nieuwe wereldtijd, een nieuwe kamp ontwaakt.
Wat stormen! welk een reeks van nieuwe worstelingen,
onvruchtbaar lang, zoo 't scheen, maar kiem van grooter dingen!
Zie! 't Westen werpt zich op het Oosten by den kreet,
van Clermont uitgegaan: »God wil het!" leus en eed
dier in gestalte en hart onovertroffen Ridderen,
(voor wie de Bondgenoot het eerst moest leeren sidderen!)
gekleed in ijzer, en van ijzer zelf. Naar 't graf
des Heil'gen trekken ze op, het zwaard voor pelgrimstaf
geheven, om dien grond, vóór 't rijpen van Gods tijden,
(by- tegen Wangeloof!) van d'Islam rein te strijden!
Ai! zoek den Levende niet by de doôn! noch wacht
van 't ijdel zelfgekwel, van de ijzren heldenkracht,
triumfen, die alleen Gods waarheid kan behalen.
Het Oosten staat u nog. Uw negen tochten falen!....
God had iets beters voor u weggelegd, Euroop!
in Zijner mogendheên aanbiddelijken loop:
der talen sleutel weêr-, de Drukkunst uitgevonden,
de Schrift der waarheid van haar windselen ontbonden,
het Woord des levens op het aardrijk wijd verspreid,
van 't aardrijk te gelijk de grenzen uitgebreid....
uw tijden gaan te rug, uw geestdriftvlammen kwijnen,

een tering schijnt allengs uw krachten te ondermijnen,
Mohammed! wien ge ook nog (een jongste flikkerschijn
van stervend nachtlamplicht!) ontzachlijk dreigt te zijn.
Constantinopel vall'. sints eeuwen reeds zieltogend,
den Muselman in d' arm! die arm werd onvermogend
in Spanje. Brenge straks, een enkel oogenblik,
aan Weenen en Euroop het Turksche kromzwaard schrik!....
Gy, negentiende reeks van dubble jubeljaren!
getuig gy wat er werd van 't rijk dier Oostbarbaren.
De Janitsaar verdween. Het zwaard van Mahomet
viel in den Bosporus. Vergeten wordt zijn wet.
De Sultan aan den disch drinkt Griekschen wijn met Franken;
hy baadt zich in 't genot van Fransche zangspelklanken.
't Is Westersch, wat de Turk nog tot zich nemen mag
van leven, en de dag bevestigt aan den dag.
wat Navarino eens met luid kanongedonder
aan de aard verkondigde: de Halvemaan gaat onder!

De moeder Ismaëls!
Hy heeft ook u herdacht,
o zoon der dienstmaagd, u tot in uw verst geslacht.
de Aartsvader, — als hy riep, voor God in 't stof gebogen:
»Ach, dat ook Ismaël genâ vinde in Uwe oogen
»en leve!" Heeft die God van Abrahams gebed
ooit de ooren afgewend? De tijden zijn gezet,
waarin ook Ismaël den schedel diep zal buigen,
en van zijns broeders eer, verrukt van zin, getuigen.
Ge ontfingt, o Salomon! van dien vernieuwden zin
een eerstling uit den mond van Schebaas koningin!
Straks bracht Arabiën in Bethlems herderwoning
zijn wierook, myrrhe, en goud aan hooger Vredekoning, —
ook dit een eerstling slechts van ruimer heilverschiet,

wanneer, om Jesus naam en koninklijk gebied
te vieren, Sions stad van volkeren zal weemlen,
ja, van uw rammen meê, o Kedar! van uw keemlen,
Nebájoth, Midian, en Hefa! Welk een dag,
waarop ook Ismaël met Isaac hopen mag!
Wat tijden, vast voorzegd, van groote schuldvergeving,
van voor geheel deze aard volzalige herleving!
Wen Israël zal zien Wiens hart zijn hardheid brak,
Wiens zijde 't met de speer der Heidenen doorstak,
en dan — den Christusmoord beschreiende aan Zijn voeten,
zich uit dien eigen mond op eenmaal hooren groeten
als d' eerstgeboren weêr der volken; — wen zich daar,
voor de eigen voetbank Gods ontmoeten zal Barbaar
en Griek, Romein en Parth, het Zuiden en het Noorden,
en van den Ganges af tot Missisippis boorden
door elke natie, elken tongval, elk geslacht,
met daverenden dank de lof wordt uitgebracht:
Verzoening! Vrede op aard! In menschen welbehagen,
't besluit van eeuwigheid voor de eeuwigheid voldragen!
Lof zij den Vader! lof aan 't onbevlekte Lam,
dat, even groot, Zijn sterkte èn aflegde èn hernam!
En aan den Heil'gen Geest, die de aard met heil beregent,
en uit de volheid Gods met levensstroomen zegent!

De moeder Ismaëls!
Op u een laatste blik!
Op u, te midden van dier steenwoestijnen schrik,
gy ongetrooste, gy door onweêr voortgedrevene,
aan zielsmart en ellende en wanhoop prijs gegevene!
Gy ook — gy gaaft in 't eind den God des hemels eer!
Hy kwam, Hy sprak tot u. De hoogten vielen neêr.
Gy gaat voor Saraas voet uw dwazen trots bekennen;

gy wilt in Abrams tent u aan Gods ordning wennen!
Ja! (roept ge en voelt, met één, geheel uw aanzijn vrij!)
»o God des levens! Gy zaagt neder ook op my."

1847.

AAN N. BEETS,

BY DE TERUGZENDING VAN EEN VAN HEM GELEEND KAARTJE VAN HAARLEMS OMSTREKEN

Wijs Herder! wijs nog lang aan zoekenden den weg.
Dat de Opperherder op uw arbeid Amen zegg'!

Heemstede 1847.

AAN MIJNE LIEVE EGADE,

OP HAAR VERJAARDAG,

INVALLENDE OP GOEDEN VRIJDAG, 2 APRIL, DEZES JAARS 1847.

Meer dan eens, geliefde Gade! by het vieren van den dag,
dien ik heden met ons vijftal dankend weder groeten mag, —
meer dan eens was, by de vreugde, die uw jaarfeeststonde ons [brengt,
leed en rouw op onze harten, weedom rondom ons, gemengd!
Meer dan eenmaal trokken nevels voor dat lentezonlicht heen,
dat om uw geboorteviering dubbel welkom my bescheen.
Ja, wy loofden en wy weenden; en de doornen dezer aard
griefden vaak ook onder 't stijgen van den dankpsalm hemelwaart.

Gade, my van God behouden tot mijn trouwe hulpe en troost!
gade, levend voor uw egâ! moeder levend in uw kroost!
heden, als ik God mag danken voor uw leven, uw bezit, —
als mijn ziel weêr op uw jaarfeest om een nieuwen zegen bidt, —
heden — spaarde ons Zijne Algoedheid nieuwe tranen onder ['t kruis
dat Hy in Zijn liefdewegen opgelegd heeft aan ons huis —
lost zich wederom de feesttoon van het diep geroerde hart
in 't herdenken op ééns lijdens, — ééner ongelijkbre smart!
Eéne smart, de bron voor eeuwig van een vreugde zonder peil!

Eénen dood, den prijs van zondaars voor het onuitspreeklijk heil!
't Is de Vrijdag (in aanbidding noemt de Christenheid hem goed!)
't is de Vrijdag, waarop éénmaal algenoegzaam werd geboet
door den Zoon, ten zoen gegeven voor de doodschuld onzer ziel.
om nog hooger op te heffen als zy laag en grondloos viel.

Lieve! wat u toegesproken. toegezongen, toegebeên,
op den kruisingsdag uws Heilands, dan de vrucht diens dags
[alléén?
Al wat kostlijk, al wat troostend, zalvend, heelend, reddend is,
ligt verborgen in den rijkdom van de kruisgeheimenis.
't Zij uw deel van jaar- tot jaarkring, dag aan dag, en stond aan
[stond.
steeds meer ingeleid te worden in de vastheid van 't Verbond,
dat in 't zoenbloed onverbreekbaar eenes menschgeworden Gods,
vaststaat voor ons, zwakke rieten, als een schaduwrijke rots.
't Zij ons deel, geliefde Gade! dáár geplaatst van onzen God.
dáár te geven in Zijn handen ons en onzer kindren lot,
by het klimmen van de jaren, by het klemmen van de zorg,
starend op de hartewonde van een eindloos trouwen Borg,
op die voorspraak. waar elke aanklacht van den Vijand by ver-
[stomt.
opwaart ziende naar die wolken, op wier wagenen Hy komt,
Hem te leven, Hem te sterven. 't AMEN voeg' Hy zelve er toe,
die gesproken en volbracht heeft! Dat Hy 't geve! dat Hy 't doe!

AAN VROUWE ALEIDA BEETS,

BY HET AFSCHEID NA ONS TWEEDE VERBLIJF TE HEEMSTEDE, IN DEN ZOMER VAN 1847.

Lieve Echtvriendin des Herders dezer dreven,
eens in Gods gunst en milde menschenmin
ten levenshulp, ten levensheil gegeven, —
straks in Zijn dienst ter medestrijderin!
Hoe ruischt hier 't woord der Evangelieboodschap
te zoeter om die zoete harmony,
dat Englen-zelf gevallig bondgenootschap
van man en vrouw, van kerk en pastory,
dat schoon akkoord van 't heilbevel: »Gelooven!"
gelijk het dáár zoo zieldoorschuddend klinkt,
met liefde en vreê die, uitgestort van Boven,
hier zalvingsvol door merg en nieren dringt.
Neen! ook ons hart zal nimmermeer vergeten —
dien morgenpsalm, zoo kalmend en zoo goed,
die Geestestaal, ontblootende 't geweten,
en drijvende naar Christus offerbloed.
Neen, nimmermeer (God, onzen God zij de eere!)
die plaats, die kerk, dien stoel, dat huis, dien disch,
dien omgang als in schaduw van den Heere,
die voor het hart én zout én balsem is.

En thands! wy gaan. By zegening of smarten
wy laten u, gy ons, dat hart in pand.
Wat zeg ik? neen! den Rotssteen onzer harten, —
in Hem de kracht van onzen zielenband.
Voorts! o Vriendin! terwijl de zangen rijzen,
waarmeê nog steeds door 't zoekende gemoed
de vaste hoop der vroome Paltzerwijzen
van uit den mond uws Echtvriends wordt begroet,
zag vaak dat uur u op een zoogling starend,
of zwevend om heel 't viertal met uw oog,
en stil uw zucht met Beets gebeden parend,
dier lieven hart als ligten naar omhoog. —
o! Voor hen meê, wie vaak uw huis verkwikte,
stijgt dan uw bede om licht, om kracht, om troost,
naar dat Gods hand én kruis én strijd beschikte —
gedenk ook onzer dáár, gedenk ons kroost!

AAN DEN HEER EN MEVROUW

DE MAREZ OYENS-WALLER,

BY HUN KOPEREN BRUILOFT.

Ps. CIII. Openb. XIX. 9.

Ook 't koper heeft zijn glans. Ook 't koper heeft zijn waarde.
Maar 't koopren bruiloftsfeest, waarvoor Gods gunst u spaarde,
voert weldaân u terug en kostelijker goed,
dan goud of zilver geeft of afbeeldt voor 't gemoed.
't Was echtheil mild vermeerd door ouderlijken zegen, —
't was voorspoed, soms ook smart, rijk aan genadewegen, —
't was 't achtste van een eeuw, maar daarin neêrgeleid
voor beider kostbre ziel het zaad der eeuwigheid!

18 Aug. 1847.

AAN MEVROUW DE DOUAIRIÈRE

VAN WEEDE VAN DIJKVELD, GEB. VAN LENNEP,

IN ANTWOORD OP EEN GESCHENK VAN BLOEMEN.

Schoon zijn, o Meer- en- Bosch! uw mild gekweekte rozen!
haar edelaartig bleek, haar zacht aanspraakloos blozen;
zoo lieflijk voor het oog haar zaam gehuwde kleur
als voor den ademtocht uw versche lindengeur!
Die kleur, — niet voor altoos blijft zy een lust der oogen.
Die geur, — hy is weldra tot enkel niet vervlogen!
Maar wat tot hart en geest de bloemschakeering zegt,
door zusterlijke hand in Ruimzicht neergelegd,
verschiet niet noch vervliegt, — 't is blad en bloem van [vruchten,
by 't ruischen van Gods Woord gekweekt voor hooger luchten.

1847.

AAN MEVROUW DE DOUAIRIÈRE

CALKOEN, GEB. VAN DE POLL.

IN ANTWOORD OP EEN GESCHENK VAN VRUCHTEN.

Neen! den druif van Ipenrode streeft geen moerbei van het Y
noch de heuschheid harer Vrouwe Ruimzichts zwakke zucht op zy'.
Maar geen kampstrijd, zelfs van heuschheid, werd van weêrzij
[ook bedoeld.
Slechts by 't uiten van een vriendschap, vast gegrond en diep ge-
[voeld.
't zaam genieten van den rijkdom van eens Scheppers heerlijkheid,
't zaam verheffen van de liefde van een Heiland, neêrgeleid
in 't omhulsel van den wijngaard, van den wijnstok, van den wijn,
die van hooge heilgeheimen teedre zinnebeelden zijn.

1847.

AAN EEN KUNSTENAAR,

MET EEN AFDRUK VAN MIJNE »VIJF EN TWINTIG JAREN."

Gy roept het beeld der ziel op 't menschlijk aangezicht!
Het is des kunstnaars recht, het is zijn schoonst vermogen.
Maar wie ooit op de graaf van d i c h t e r wenscht te bogen,
die drukke zelf zijn ziel in 't lied uit, dat hy dicht!
Zie daar u dan de mijne in verzen weêrgegeven!
Haar zucht, haar hoop voor d i t en 't o n v e r g a n k l ij k leven.
Wacht, Kunstnaar! wacht ook gy van roem- noch kunstgenot
wat niet gevonden wordt dan in het Woord van God.

1847.

WACHTER! WAT IS ER VAN DEN NACHT?

EEN LIED DES TIJDS, VOORGEDRAGEN IN DE HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ VAN FRAAIJE KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN, OP 13 DECEMBER 1847.

Men roept — Wachter! wat is van den nacht?
Wachter! wat is er van den nacht? De Wachter
zegt: de morgen is gekomen en het is nog nacht.
Jes. XXI : 11, 12.

De wereld onzes tijds, met weten ingenomen
zoo als geen vroegere ooit, zuigt in haar dorst by stroomen
de vrucht der drukpers in, die gistend tot ons komt
en hoofd en hart om strijd of prikkelt of verstompt.

Geen boeken evenwel die deze dorst verzaden!
Neen! op der stormen vlerk, gelijk de orakelbladen
der Pythonis, gevoerd, of liever, over volk
aan volk van uit den schoot der bliksemzwangre wolk
by vlagen neêrgedaald, brengt Kennis en Beschaving
ons menschdom, uur aan uur, in 't Vlugschrift versche laving!

Een breede plas van licht, die de oogen scheemren doet!
Een even snel vergaan als weêr gewassen vloed!
Een zee van letters, waar, by 't zweepen van de winden,

steeds vreemder schaduwen op rijzen en verzwinden
in allerhande vorm, — en dan op eens één beeld
(het uwe, o Geest des tijds!) zich afdrukt en herteelt
vollediger, dan of Daguerre 't onder 't zweven
bespied had. aangelokt. en op zijn vlak doen kleven.

Is 't waar? en wordt by 't zweet der rustelooze pers
door Vlugschrift en Journaal naar 't leven steeds en versch
het beeld, de stem des Tijds herbaard? zijn zin. zijn pogen.
beloften, dreigingen, vermeten en vermogen,
ons ieder dag verhaald? van ieder nieuwen stap
die ter volmaaktheid voert, verslag en rekenschap
gebracht? zoo sta het vrij die godspraak te ondervragen!
Ja, by het kroost der Pers zich met de vraag te wagen,
die uit het binnenst roept: »Wat is er van den nacht,
»o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?"

't Is licht, 't is schittering, waar oog of oor zich wende!
't Is overschittring van wat leemte ook of ellende
door glans en gloed van Kunst, betoovring van Muziek,
triomfgeschal van Rede en Wijsgeerte en Kritiek
en Wetenschap, wier hand Natuur in 't jok geslagen,
en aan de luim eens kinds, een stervlings welbehagen,
dienstplichtig houdt. 't Is roem op werkelijkheid en — schijn,
't is onafhanklijk, zoo nog niet onsterflijk, zijn!
Bezweering. zoo nog niet bemeestring aller kwelling!
't Is voortgang, die zich zelf vooruitstreeft; 't is versnelling
des levens, met de vaart waartoe de stoompers prest; —
beweging, onverpoosd, naar Zuiden, Oost en West,
met spoed steeds aangezet, indien nog niet op pennen
van Dédalus door 't ruim, of met vertrouwbaar mennen

van 't golvend luchtpaard door de wolk. 't Is ongeduld,
getergd door 't geen den wil 't zij hindert, 't zij vervult; —
straks, proeving van een kracht tot maatschappijontwrichting,
zij 't ook onmachtig nog tot stichting of herstichting. —
't Zijn banen steeds verwijd, tot kennis, grootheid, eer!
't Zijn goden altemaal, — zoo niet die Godheid meer,
die Edens onschuld schiep, Wiens Wet op Horeb straalde,
Wiens liefde op Golgotha verzoenend zegepraalde. —
toch goden, mild van gunst, en niet te streng van tucht
voor wie zich zelf ten god wil zijn, noch voor die zucht
naar goud, nog immer, dat — voor ijzer afgewogen
of door een strook papier vertegenwoordigd — oogen
betoovert, zwaarden temt, en de Aarde wetten geeft.

En toch? hoe hoog, hoe stout de Tijdgod zweeft en streeft,
een vruchtloos jagen naar bevrediging! een stemming
van onvoldaanheid by 't bezit! een zielsbeklemming
op 't steeds bekorte pad naar de einden van onze aard,
by 't vorschen naar het doel dier teugellooze vaart!
En toch! by elken stap van vordring in de streeling
van trots en zinlijkheid, dat schrikgedrocht: Verveling!
Zy, dochter van de Weelde, en Wanhoops moeder, om
wier greep (of aanblik zelfs) te ontkomen, wellekom
gegroet wordt elke zweem van nieuwe lustverfijning
en puntverscherping van den prikkel, by verdwijning
van Schaamtes laatsten blos in 't droomen van genot
of grijpen naar een schijn van schitterender lot!
Ja, welkom elk geweld gepleegd aan hooge wetten
van spraak of kunstsmaak zelfs, niet strafloos om te zetten
voorheen, maar thands vertrapt, zoo slechts des Kunstnaars stift
zijn beelden scherp genoeg in 't weêrloos harte grift.
Getuig het, Poëzy des Tijds! die om nog scharen

te schokken, aan 't argot van raauwe moordenaren
een nieuwen hefboom dorst ontleenen, en die les
tot op de sophaas bracht van hertog en prinses.
Als of, — wen door Parijs met moord vertrouwde straten
de keten rammlend schuift van 't schuim der onverlaten, —
geen naamloos roofgebroed-alleen gewaarschuwd zijn,
maar ook de zaal der Pairs weêrgalmen moet: »Praslin!"
Ha! dochter van de Pers, die d' adem dus doet trillen
en schokken in de borst, is reeds dat aaklig rillen
een antwoord op de stem: »Wat is er van den nacht.
o wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?"

Een chaos! oud en nieuw in gisting met elkander!
verandring, wat ook vall'! behoud, wat ook verander'!
De Omwentling in haar kiem gekoesterd — in haar vrucht
verafschuwd! 't Bijgeloof belachen — en geducht,
hetzij met Ongeloof hier kampend, dáár verbonden!
't Geloof, zoo 't mooglijk waar', in twijfel van zijn gronden!
Het Recht niet heilig, dan als noodzaak of geweld,
de zeden losgesnoerd, de liefde klein geteld, —
de kennis wijd verspreid, 't zij tijdig of ontijdig,
maar, door miskenning van den zusterband, éénzijdig
en vaak verbrokkeld door het missen van een doel
van hooger aart, voor 't minst, dan eindloos stoomgewoel
en fluitend spoorgesnor. En toch! die stoom geeft wetten
van ijzer, die weldra des werelds stand verzetten.
Die stoom is de adem van een nieuwe Heerschappij,
wier onbegrensde kracht elke andre werpt op zij'.
Een kracht, niet langer thands om 't woedend zamenhorten
der raderen gevreesd, maar om het nederstorten
van bergen zilver in den afgrond dien ze ontsluit.
Voorts — trillingen alom, als met een dof geluid

van Titans, onder de aard hun ketenen beklagend,
of aan die ketenen met woeste wanhoop knagend:
vertwijflende Armoê, die geen God meer aanroept. Roof
en Opstand, Burgerhaat om Wan- en Ongeloof,
en 't honderdarmig kroost van Staatsveranderingen,
het menschdom teisterend terwijl ze elkaâr verdringen.
Wy hoorden reeds van ver na- tegen nagebuur
en bondgenoot in t veld, en — de Alpen spogen vuur!
Een chaos: strijd alom van worden en ontworden,
van duisternis en licht, van stilstand en wanorden!
Orakels van den tijd! Wat wordt er van dien nacht?
en Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?

Wat dageraad breekt aan voor volkeren en kroonen?
Voor u (het eerst) voor u, mijn Vaderland? Betoonen
de teeknen dezes tijds zich gunstig voor 't bestaan
van 't plekjen duin en wier, den Westeroceaan
ontworsteld? o! Wat oord van 's hemels welbehagen
weleer! wat plek van God gekoesterd, in de dagen
van 't Hem gevallig pleit, met Spanje tachtig jaar,
met Frankrijk keer op keer, gekampt! Toen elk gevaar,
ja! dreigende ondergang dees natie werd ten teeken,
dat God stond aan haar zijde om 't heilig recht te wreken
der vrijheid van 't Geloof, — der vrijheid door 't Geloof!
En is dat pand nog 't uwe, o Neêrland? of een roof
der Wijs- en Vrijheid van gantsch andre dan die tijden,
toen al de vogelkens des hemels zich verblijdden
en by u nestelden in schaduw van den boom
geplant in martlaarsbloed by d' Evangeliestroom?
o Volk, in vroeger eeuw Hervormings Eerstgeboren!
wat werdt, wat zult gy thands? Wien wilt gy toebehooren?
den God des hemels en des Bijbels — of der Eeuw?

Van waar verwachten wy 't ontwaken van uw Leeuw?
den geest dier Vaderen, betemmers van de baren,
en, met Oranje aan 't hoofd, van aartsgeweldenaren?
Van waar herleving? Ach! zal 't baten of de Wet,
die Vorst en Volk verbindt, herzien wordt en verzet,
en Voortgang en Behoud hun eisch doen? zal het baten. . . .
zoo Voortgang en Behoud het eens zijn in 't verlaten
van 't geen de rotsgrond was, waar Neêrlands Staat meê stond:
het met der Heeren Heer betracht geloofsverbond?
Zal 't baten? zoo het volk (de kleinen met de grooten)
der Vaadren erfenis laatdunkend blijft verstoten, —
ach! in wat school gevormd, wat leering opgevoed!
van schriften, druipende van walgend slijk en bloed!
van dagblaân, uitgeleerd in waarheids schijn of lastring,
hun feuilleton gericht op zede- en zielsverbastring, —
van schouwtooneelen, steeds tot lager peil gedaald!
van gruwelen vertoond! van walglijkheên verhaald!
Hoe? is voor 't lichaam reeds in aanleg, bouw en krachten,
wat in den stroom zijns bloeds de voedingstoffen brachten
door menging en gehalt bestemmend? zoo onthoud
dan ook des menschen geest geen spijs, die voedt! Geef zout,
geen gif! geef brood, geen drank, gestookt in helledampen!
Of gaat ook voor ons volk de Tijd niet zwaâr van kampen.
waar de oude geestkracht by ter proef komt? Toont die tijd
voor Staten, klein van rang, zich vriendlijk? Is de nijd
van England uitgedoofd? Gaat Frankrijks hart niet langer,
zoo ver de Rijn zich strekt, van de oude ontwerpen zwanger?
Dat Frankrijk, dat nog steeds van d' eigen bloedlust zwelt,
't zij de aandrift Koningen of Hugenooten geldt, —
't zij in den Barthelsnacht by bruiloftstoortslicht Guise,
of voor 't Septemberfeest Marat zijn offers kieze!
En slaat ook Duitschland niet op Neêrlands Noordzeezand

den blik bewondrend en belust? en biedt de hand
van broederschap met minder dwang; en vindt het landschap
beminlijk toch! en wenscht den band van stamverwantschap
gehandhaafd op 't gebied van Spraak, Philosophie,
Muzijk en Wetenschap en Vaart en Industrie;
ja, wil tot d' Oceaan één zelfde Kunstvereering,
één Duitsche Vaderland, één zelfde Lichtregeering!
Maar in dat Duitschland zelf — wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?

Neen! de eeuwen zijn niet meer, toen Zendeling en Herder
in daaglijksch lijfsgevaar zijns Konings rijk steeds verder
in 't woest Germanje bracht, en 't eeuwenheugend woud
tot steden, rijk bevolkt, tot velden, dicht bebouwd
herschiep; ja naar Gods woord: lusthoven uit woestijnen!
Nog min wellicht de tijd, die Luthers zag verschijnen,
gevolgd en voorgegaan van 't eêlste kennislicht,
maar dienstbaar, met dat licht, aan 't Waarheidsrijk, gesticht
op de eeuwge Liefde Gods en Zijn gerechtigheden! —
De tijd, toen voor Euroop, by psalmen en gebeden,
die leer ontsluierd werd, dat Woord herlevendigd,
waarvoor èn duisternis èn waanlicht eindlijk zwicht! . . . .
't Zijn nieuwe Apostlen thands, Spinosaas graf ter glorie!
't Zijn Strauss en Krause en Baur, herscheppers van historie
uit eigen Rede en Wil, en — goden van hun goôn!
't Is Gutzkow, Duitsch Pindaar en Fransche Omwentlingszoon,
de volken dagende ter kruistocht tot volbrenging
der leus van Diderot (*). 't Is Heine, uit de eigen menging
van Fransch en Duitsch vergif op heel den Duitschen Bond

(*) Het bekende: *Et des boyaux* enz. in welken geest Gutzkow nog onlangs een vers schreef, van geen dubbelzinnige beteekenis.

vuurschichten slingerend als uit Voltaires mond.
Ach! Duitschlands diepten meê gaan zwanger; zwarte wolken
vergaadren; en ook dáár ontroeren zich de volken.
Aloude wijsheid van het Weener Kabinet,
aan al wat is getrouw, ook zelfs aan Mahomet!
zult gy ze stillen?.... of zult gy het, Pruissens Koning!
door al wat Christen was ten dage van uw krooning
met weemoed toegejuicht, als gy 't belijden dorst:
»Mijn scepter en mijn volk zijn van der Vorsten Vorst"...
Of vond by koningen of volken deze stemming
een weêrklank? Alles zweeg! in toorn of hartbeklemming.

Uit Frankrijk roept de stem: »Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?" —
De Julijschepping staat. 't Zijn achttien zomerzonnen
van dat de lelie knakte in 't stamhuis der Bourbonnen. —
Hoe zaagt gy dus van ouds, Bourbon en Orléans!
(twee staken van één stam, niet meer hereenbaar thands!)
elkander dreigend aan, op 't wonderlijkst veroordeeld
elkaâr ten ban te zijn, ten vijand, en ten voorbeeld?
o! Schuldloos zeker, toch ontzettend stond reeds dáár
Philips van Orléans by 't half gesmoord misbaar
aan 't hof van Lodewijk den Trotsche, om Frankrijks Kindren
op één na weggesnoeid; — rechtvaardig, in 't verhindren
van 's Konings jongsten wil by Frankrijks Parlement,
zat dáár, een nieuwen tijd ten teeken, de Regent. —
Eerlang.... o! ziet gy hen?.... op de eigen bloedzeegolven
gaat Orléans Bourbon naar 't moordbijlwerktuig volgen!
Philippe Egalité en Lodewijk Capet!....
God van gerechtigheên! 't Is Uw vergeldingswet.
En straks! de Omwentlingskolk door 't Keizerszwaard ver-
[slonden,

het Keizerrijk ontstaan, het Keizerrijk ontbonden!
En weêr een Orléans geplaatst naast den Bourbon!
en weêr Bourbon gedaald, en de Orléansche zon
gestegen! welk een zon, omschitterd van wat stralen!
All' koningskindren: Joinvilles en Aumalen,
Nemours en Montpensiers, en — Orléans?.... verdween!
Of. — schept Bourdeaux nog moed, — zult gy, van Orléannen
omstuwd, gelijk weleer de Leenvorst van zijn mannen,
de Fransche Julijkeus gestand doen? tegen hem?
en Bonapartes schim? en — de oude Omwentlingsstem,
weêr brullend uit haar graf? Hoor, luider dan de wetten,
heel de oppervlakte langs van Frankrijk, met banketten
den weêrgalm toegejuicht, en 't daverend onthaal
van Robespierres leer in Lamartines taal!

Moet dan de vraag in bloed weêr opgelost? de twisten
die in de Wetenschap als in de boezems gisten.
door 't vallen van de bijl weêr doorgehakt? — die vraag
zoo diep, zoo roerend, en ontroerender gestaâg,
der Maatschappij gesteld: Wat wordt er van uw Armen? —
Het Evangelie roept: Eens Heilands vol erbarmen!
Het Communismus eischt: Door my het evenwicht!
De Revolutie dreigt: aan my het eindgericht!
En op dien laatsten galm rinkinkelen de ketenen
der moorders in hun hol, volvaardig te verrekenen
met heel de maatschappij, en vragende inkt en bloed
voor de aanklachtsacte, die zy voeren in 't gemoed.
De gronden schudden. 't Is de hand des Ongezienen, —
Wiens recht, Wiens raad, Wiens weg ook die ze ontkent moet dienen, —
zoo de ordeningen nog in stand zijn. Toch is 't nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim verwacht?

Een stem van d' overkant! De krijtgebergten schaatren:
»Leef, Groot-Brittanje! leef, en heersch op alle waatren!"
Brittanje! ja, gy staat grootsch aan der volken hoofd!
terwijl die grootheid zelf nog aan een God gelooft,
zijn Evangelie eert het woord van Godshistorie
en Heilsleer, meer dan ooit, verbindt aan elke glorie,
die om uw schedel speelt. Uit uwer zonen hand,
uit uwer dochten mond, ontfangt het verre land
van Hindostan dat woord, aan tijd noch plaats gebonden,
eens Heilands, Paria geworden voor de zonden
der duizend duizenden ook dáár. o! Sints den dag,
die aan uws Luipaards voet den Aadlaar storten zag,
wat natie nog als gy? Des aardrijks einden bieden
uw' kooplièn koningseer; een volk van edellieden
erkent u heel Euroop, en eert tot in uw taal
van waardigheid en kracht een vorstlijk ideaal.
Wat natie nog als gy? de wereld, van uw plannen,
uw vloten, uw ontzag, uw staatkunde, als omspannen,
biedt half in duizeling u hulde, en wie u haat,
slaat de oogen voor u neêr, en vraagt uw wijsheid raad, —
die wijsheid, in nog meer dan de oppermacht der zeeën
zich zelf behagend, in dees meer dan krijgstrofeën:
Op Wilberforces stem de Negerslavernij
in boei! op Cobdens woord de Britsche handel vrij!
De onmooglijkheid beproefd, maar 't mooglijke ook ge-[vonden!
Aan rustloos onderzoek steeds vleuglen aangebonden
en vrije vlucht gegund in 't ruime kennisrijk,
mits — cijnsbetaling van Bespiegling aan Praktijk.
Wat natie zoo als gy? Het zonlicht in uw Staten
weet van geen ondergaan, en toont u onderzaten
van 't uiterst Canada tot d' ingebogen muur

van Chinaas hemelrijk, onthemeld door uw vuur.
En toch! ook gy ontzet en voelt by oogenblikken
uw binnenste aangedaan door nooit gekende schrikken.
Want aan den wortel van uw wonderboomen groeit
een worm, en knaagt een vuur aan dieper kolk ontgloeid.
Niet Ierlands honger slechts, met aaklig knarsetanden
haar levenden en doôn uitwerpende op uw stranden!
Niet Londens armoê zelf, beklagelijk gedrocht
met kronkelende pijn zich wentlend in zijn krocht!
Neen! Londens grootheid eer, zich zelve steeds ontzwellend,
zich zelf geen andre grens dan half een wereld stellend!
Weldra geen England meer dan Londen, dien abyss
van ontucht-, valschheid-, roof- en bloedgeheimenis,
die zich in nacht omhult, of wel, met Satansgrootheid,
zich toont in 't openbaar, en al haar diepten bloot leit.
Ziedaar de felle slang, die aan den wortel wast
van 't gadeloos Brittanje! o Bergen opgetast
op bergen! goud op goud! gebouwen op gebouwen!
Wie durft de schittring van uw koepelglans vertrouwen?
De zwaarte van uw top, die reeds de wolken raakt?
Diep is der Weelde slaap, en toch — ook zy ontwaakt
en schrikt by wijlen van haar koets op, als de stoffen
van gaz, van stoom, van trots, reeds hier en daar ontploffen, —
als bank- op bankbreuk met den aardschok die ze baart
de pijlers van de Beurs doen siddren, — als de Aard
door Englands dagbladpers de vraag hoort overwogen:
»Is England rijk of arm? Dat reuzig volksvermogen
een sterkte op rots gebouwd, of op bezwijkend zand?"
En dieper schuilt het vuur, en feller dreigt de brand.
Uit Oxford is een stem, niet fluistrend meer, vernomen,
die naar den voorhof roept van 't afgezworen Romen! (*)

(*) Het Puseyisme.

en dan, Brittanje! en dan?.... Wat wordt er uit dien nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?

America daagt op, bewelkomd steeds met kreten,
maar andre, als toen Columb, van golf op golf gesmeten,
in 't eind haar kust omhelsde, en 't hem verschenen land
verzekerde aan de Kerk en Koning Ferdinand!
Onze eeuw, sints tachtig jaar, ziet aan die Westerstranden
met heilverlangend oog, met uitgebreide handen,
een andren glans van roem, een andre ster van hoop
voor 't oude en afgetobde en overvolle Euroop!
Des werelds loop keerde om. Dat Westen werd ons 't Oosten
eens heiltijds, die onze aard van al de smart moet troosten,
geleden eeuw aan eeuw van de oude Dinglandij!
Daarheen! van waar het eerst die versche klank van »Vrij"
Euroop doordaverde. Daarheen! wie lucht en leven
behoeft, wie boven stof en maatschappij wil zweven,
op meiren oeverloos, op bergen sterrenhoog,
op velden, eindloos vlak en 't onbeneveld oog
door geene oneffenheên beleedigend. Daarhenen!
Wie van historie en ruïnen zich kan spenen
voor enkel menschheid en natuur; — wie arbeid wil,
't zij voor een bete broods, die slechts den honger still',
hetzij om overvloed en schat. Rukt uit de pinnen
van de Europeesche tent, wie God en vrijheid minnen!
de vrijheid van de Kerk, de vrijheid van den Staat,
der pen, der pers, des wils, naar ieders lust of baat! —
maar naast die vrijheid, — hier, de Lynchwet (de Inquisitie
dier wereld) (*), daar, de kreet van: dood aan de Abolitie!
en, naast dien volkswil en haar meesterenden blik,

(*) Het Americaansche Volksgericht zonder vorm van proces.

in stelsel en praktijk de heerschappy van 't Ik, —
voor recht, de ontwikkling van den enkling, — zamentrekking,
van Staat- en zielskracht op dit hoofddoel, deze strekking!
Ach! de appel ook aldaar meer d' oogen dan den mond
voldoening schenkend, en meer blozend dan gezond!
De driften, ook aldaar als in Europa gistend,
het schepsel ook aldaar met zijn Formeerder twistend!....
En toch! America! dat u geen Christen smaad'!
geen Protestant miskenn'! Een zaad, een kostbaar zaad
van Godsvrees, Christendom, Geloofstrouw, hebt ge in dagen
van vijandschap ten bloede uit England meegedragen;
een zout, een licht, een kracht, door 't Waarheidswoord dat [sticht!
Dat zout werd op uw grond niet zoutloos, en dat licht
niet uitgedoofd; die kracht bleef aan uw kroost gedijen,
niet krachtloos ooit gemaakt, zelfs door geen dweeperijen
als door de weligheid uws bodems voortgebracht.
Welaan, gy andre helft van 't Britsche voorgeslacht!
wat aardsch of volksbelang uw kindren nog moog scheiden,
voor 's werelds hoogst belang waak' 't heilgeloof van beiden!
Volhard, America! in 't brengen van de stem
des Redders aan de doôn in 't droef Jerusalem,
en voorts, van pool tot pool, van 't Westen tot het Oosten,
om hoogten te vertreên en needrigen te troosten.
En nu! de tijden spoên! Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim verwacht?
Zal 't jonger werelddeel Europa blijven leeren
om vrijheid, orde, en licht naar 't Westen zich te keeren?
Werd voor ons nakroost dáár de vrijheidseeuw gebaard?
Of zal 't, een vrijheid wars, te ras in dwang ontaard,
eer vluchten in zijn angst by d' Arend van het Noorden,
waar, by het somber licht der scheemrende IJszeeboorden,

de zoon der Westerkust den Oosterling ontmoet,
en 't vrije America 't vrijmachtig Rusland groet?

Wie zou uw greep weêrstaan? wie zal uw vlucht beperken?
Tweehoofdige Adelaar, die met uw breede vlerken
twee werelddeelen dekt! ontzachlijk, 't zij ge uw blik
op Polen neêrslaat of den Caucasus! Uw schrik
klopt in den boezem nog dier schaarsch getemde Gallen,
wier legers gy het eerst deedt waggelen en vallen.
Geen Westermogendheid, maar Oosterheerschappy
spreekt uit de ontplooijing van uw Keizersmantel! Gy,
sints Moscow, niet gewoon dan aan triumfen vieren.
Gy, waar gy 't schreeuwen hoort der Revolutiegieren.
gereed te dalen uit de hoogten van uw nest,
en de aard te zuiveren voor 't minst van *deze* pest!
Wat is 't dat u weêrhoudt? — O! de Eeuwgeest kent zijn [krachten
en gy spilt de uwe niet, te krachtiger door wachten.
te zekerder door kalmte en eedle matiging,
als toen van Balkans kruin uw blik den Othman ging
vernielen.... en zich wendde! (*) — o Grootheid, opgewassen
nog sneller, zoo 't kon zijn, dan in onze IJmoerassen
't genie van Peter-Baas ze dacht! En wat zult gy
in dezen barensnood of wisslend zeegetij
van tijden? wat zult gy beslissen voor de vragen,
der menschheid opgelegd in deze wondre dagen?
Gy, met uw honderden van stammen, tot één kracht
in de onderworpenheid vereenigd aan één Macht?
Gy, met uw duizenden steeds versch gevonden bronnen
van legers, vloten. goud, — by wijsheid, diep bezonnen?

(*) A°. 1829.

Wat gaat ge ons zijn? een rots die schaduw geeft en laaft?
of — in zijn holligheên een werelddeel begraaft?
Europe, wie nog pas van uit het strenge Noorden
de slaking werd gebracht uit Dwangzuchts hardste koorden!
moet nog een tweede maal dat Noorden opgewekt
ter wraak, door 't tergen van een Vrijheid, overdekt
met bloed, en ras verkeerd in louter tijgerwoede?
En dan — niet langer meer ter redding, maar ten roede, —
ten oordeel, — dan wellicht om niet het mom alleen
van vrijheid, maar haar-zelf voor altijd plat te treên,
ja, Asië op Euroop ten zondvloed los te laten.
Moet dit nog 't einde zijn der Europesche Staten
na eeuwen Christendom, Beschaving, Overmacht? —
Vreest, Volken! vreest den God des hemels, en veracht
het woord der Almacht niet, die tot dit H e d e n spaarde!
En ook gy koningen! gy goden dezer aarde!
aanbidt den Zoon! Heil u en ons, zoo ge in dien naam
en recht en vrede zoekt! Wee u en de aard te zaam
van hoog- en overmoed! Hy laat zich niet bespotten!
't zij 's werelds Mogendheên, 't zij volken zamenrotten.
En dringend wordt de stem: »Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim verwacht?"

Doch ook het Zuiden nog toont teekenen van leven!
Wat seinen zijn van daar den volkeren gegeven?
Wat vreemde trilling des Vesuvius! Hoe dus?
regeert in 't Vatikaan een nieuwe Julius?
Een krijgsman, onderricht by Bonapartes vanen?
Een kerkhoofd, opgestaan voor 't recht der Italjanen?
Neen! aangebeden met den naam van Liberaal,
om overleggingen op nog veel grootscher schaal
dan ooit de twistzaak stond van Guelf en Gibellijnen?

Zijn lof doorgalmt het Zuid, ja, over Apennijnen
en Alpen, 't vaderland van Luther, Ronge en Strauss,
en — Groot-Brittanje hoort de hymme van den Paus.
Hoe nu? uit Romes lucht het lichtwoord van Hervorming?
Welaan des! geen geweld als van kasteelbestorming!
't Is Staatsverbeetring, 't is herstel van orde en recht!
Maar dan ook aan de Kerk haar zuivring niet ontzegd!
Maar dan ook aan het licht ten onverganklijk leven,
aan 't woord der Godheid zelf, haar hoogen eisch gegeven!
Maar dan ook op die stem niets wankelends, niets flaauws,
en.... 't Pausdom langs dien weg vernietigd door den Paus?..
Of wel, geldt deze roep, by Zuiderdriftenkoeling,
slechts dienstbaarheid aan de Eeuw, slechts aardsche vrucht-[bedoeling,
slechts doornen? ja, misschien by alles wat hy baart
voor 't Ongeloof een vaan, voor 't Bijgeloof een zwaard?
Spreek, Wachter! welk een tijd ligt in den tijd verborgen?
Maar, blijft de duistre nacht, o! zeg ons ook den morgen!

Van 't Oosten komt de zon. Dáár is, o Adams kroost!
uw bakermat. Van dáár het licht! van dáár de troost!
Maar ach, dat Oosten!.... Van zijn Godgewijde streken,
van al zijn wereldmonarchijen, is geweken
de wortel met den tak, het leven en de zon.
't Werd vormloos als onze aard, eer dat de Geest begon
te broeden over 't Ruim. 't Zijn huilende ruïnen,
paleizen voor schakâls en stroopende Bedwienen.
Het zaad van Japhet nam de tenten in van Sem....
Het Oosten spreekt niet meer. Alleen Jerusalem, —
ook zy een tombe.... maar Prophetenadems zweven
en lisplen om dat graf: U w d o o d e n z u l l e n l e v e n!
Wie zijn ze, die dit puin met lijkmisbaar en klacht

sints achttienhonderd jaar beleegrend dag en nacht,
in 't slavenkleed, met hartverscheurend kleederscheuren,
dien negenden van Ab onafgemat betreuren,
waarop de Tempel viel? — 't Is Israël, bekend
door ballingschap en ban van 's werelds end tot end.
't Is 't volk, door d' eigen smart verworplijk en verheven:
't volk, dat den volkeren een Redder heeft gegeven,
en — voor zich zelven derft, tot Gods gezetten stond;
het volk, der Heidnen smaad, maar dat des Christens mond
met deze taal begroet, met deze zegenzegging:
»Uw Jesus is mijn Heer! De krachtigste weêrlegging
»van 't machtigst ongeloof is ons uw voortbestaan!
»Ons heil, wat Abraham geloofd heeft, gy misdaan!
»Een zon van heerlijkheid zal 's werelds nacht doorbreken,
»wanneer gy knielen zult voor wien gy hebt doorsteken!
»Uw Koning, de onze, komt. Herleef, Jerusalem!"
Reeds oopnen ooren zich en harten voor die stem,
en vallen schellen ook aan Israël van de oogen!
En voorts! daar is een strijd; een worstelen en pogen
naar 't geen weêr de Eeuwgod toont van uitgelezen gunst
aan Rijkdom en Vernuft, aan Wetenschap en Kunst!
Een worstling, om den berg van tweemaal duizend jaren
zich af te schudden van den hals! Wat zal zy baren,
die worstling? en ook hier: Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?

De Wachter antwoordt: Hoort het woord des Heeren Heeren! (*)
De dag breekt aan, dat ziet! een Koning zal regeeren,
een Rots, een Schuilplaats voor den hoogen waterstroom!
En Hy zal zijn een Scheute uit d' afgehouwen boom

(*) Jes. XI. Openb. XXI en XXII.

van Jesse, die den troon van David zal bekleeden
en richten Jacobs huis met heilgerechtigheden.
Hem staren als hun Hoop de verre Heidnen aan.
Met d' adem van zijn mond zal Hy de boosheid slaan.
het jok verbrijzelen van 's werelds aartstirannen,
de Macht der duisternis in 't eeuwig duister bannen,
en vestigen op aard zijn eeuwig koninkrijk
van Waarheid, Recht, en Rust. Daar zal geen ongelijk
noch haat zijn. Ephraïm zal Juda niet benijden,
geen volkren meer elkaêr, geen wolf het lam bestrijden.
Aan alle plaatsen zal Gods kennis zijn en vreê,
en overdekken de aarde als wateren der zee.
Een nieuw Jerusalem gaat van den Hemel dalen,
van waar op al wat leeft de Heerlijkheid zal stralen;
een meer-dan-Paradijs, van uit den Liefdestroom
der hemelen gedrenkt, — met d'eeuwgen Levensboom,
wiens blaadren voor altoos der volkren smart genezen!
God zelf zelf zal daar het Licht, zal daar de Tempel wezen.
daar zal geen vloek meer zijn, geen zonde meer, geen nacht.
De Morgenster gaat op! Hy, Wortel en Geslacht
van David! — Vredevorst, naar wien Gods schepslen zuchten!
Hosanna! 't is Uw rijk! 't zijn van Uw bloed de vruchten: —
van al wat de aarde leed sints de eerste zonde-ellend,
van al wat de aard misdeed, de ontknooping en het end!

1847.

DE STEM DES HEEREN.

VIER EN TWINTIG FEBRUARY 1848.

De stem des Heeren is op de wateren, de God der eere dondert. — In zijnen tempel zegt hem een iegelijk eere. — De Heer heeft gezeten over den watervloed, ja! de Heer zit, koning in eeuwigheid.

Ps. XXIX : 3. 9. 10.

De Eeuw hernam het geen zy gaf.
Orléans naar alle kanten
schudt zijn koningsdiamanten
als onrijpe druiven af!
By het zwijgen der kanonnen
voor den schorren vrijheidsschreeuw;
by den weekreet der Bourbonnen,
en de snikkingen der Weeuw;

by het baldrend handgeklap
en der gram geworden volken
en der hoogst gevierde tolken
van Vernuft en Wetenschap;
by het staren van den Christen, —
wien de orakels van zijn God
van het einddoel vergewisten, —
op de gangen van het lot.

God is koning! de aarde beeft.
Bergen slonken, dalen rezen,
alle wereldhoogten vreezen, —
God is 't, die gedonderd heeft!
die de breed getakte boomen
van den Libanon verplet!
die bevel geeft aan de stroomen
of de branding nederzet!

God is koning! de aarde dreunt.
Ziet! een Machtige is gevallen,
hoop en steun der duizendtallen
door tienduizenden gesteund.
Maar het Godsuur had geslagen,
en de menschenschepping viel!
't Zij gy roem of rouw moogt dragen,
menschheid! schouw het aan en kniel!

God is Richter! de aarde wacht.
De aarde ontroert en staat verwonderd,
als de God der eere dondert
en den dag verkeert in nacht.
Over de opgedreven waatren
wandelt Zijne koningstem!
Zeeën schuimen, scharen schaatren, —
en de storm verheerlijkt Hem.

En te midden van d' orkaan
geeft Hy vrede aan wie gelooven!
Hier beneden en daarboven
in Zijn tempel bidt Hem aan!

Tusschen al die onweêrsgalmen
rollende over berg en rots,
ruischt het dáár verlossingspsalmen,
dáár genadewegen Gods!

Zanger (*), eenmaal opgevoed
by gewijde Bijbelwoorden,
straks, door kracht van taalakkoorden,
tot een heerscher op 't gemoed,
tot een heerscher over scharen,
die ge op één gegeven stond
op doet bruischen en bedaren
naar 't bezweeren van uw mond!

Wat gy waart en wat gy deedt,
toen ge op eens uw idealen
in het leven af deedt dalen,
en een troon in duigen smeet,
toen Gy meer dan koningsplichten
op uw schouders overnaamt, —
zal de God der waarheid richten,
die des aardworms waan beschaamt.

Dichter! Volksheld! Wie ge ook zijt,
roekloos Wet- en eedverbreker,
of van God verwekte Wreker,
vloek of redder van uw tijd!
'k Wil geen glorie u betwisten,
slingren op uw hoofd geen blaam;
maar de toekomst hoort den Christen, —
gy! maakt ge aanspraak op dien naam?

(*) Lamartine.

[Dichter! Volksheld! en gy vielt! (*)
voor een andren rosbeklemmer,
voor een driester monstertemmer
zaagt ge straks dat volk geknield.
Als de vrijheidswaatren holden
over Frankrijks paradijs,
klonk een stem, en ziet! zy stolden,
en de stortvloed keerde in ijs.

Is 't op nieuw des Aadlaars tijd?
Is Napoleon herrezen
met die vlucht die ze allen vreezen? —
Consul! Keizer wat ge ook zijt!
'k zal geen stoutheid u betwisten,
werpen op uw hoofd geen blaam;
maar de toekomst hoort den Christen, —
maakt gy aanspraak op dien naam?]

Wie dien voert, hy gaat te raad
met geen wijsheid dezer aarde!
't Woord dat God eens openbaarde,
is de rots, waarop hy staat.
Tegen de Eeuwleus: »zelfvolmaking!"
[tegen Romes Schriftverzaking]
antwoordt zijn banier: »Genâ!"
aller wereldsmerten slaking
gaat hem op uit Golgotha!

Ja! op Golgotha onthuld
staat ook 't raadsel dezer dagen!
op den bodem aller vragen

(*) De tusschen twee teksthaakjes geplaatste coupletten, mitsgaders de zesde regel van het daarop volgende, zijn ingelascht na den 2en Dec. 1851.

ligt des werelds zondeschuld.
Waart ge in staat d i e weg te dragen,
menschenkindren, aardsche goôn?
Zoo bestijgt den zegewagen —
maar zoo niet, aanbidt den Zoon!

En verwacht het heil van Hem,
grooten, kleinen, zondaars, volken!
In dat kraken Zijner wolken
dreigt een oordeel, roept een stem.
Dat Hem alles hulde geve,
hymnen brenge, knieën buig'!
Hem, den Richter! de aarde beve!
Hem, den Koning! de aarde juich'!

Plascht het tranen, ruischt het bloed,
dondren woede- en lasterkreten?
God als koning is gezeten
over d'opgezetten vloed.
Wederkaatst door hemelpsalmen,
antwoordt uit het heiligdom,
midden onder de onweêrsgalmen,
't jongste woord Zijns Woords: I k k o m.

1648 EN 1848.

UITGESPROKEN IN DE

OPENBARE VERGADERING,

DER TWEEDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT VOOR WETENSCHAPPEN, LETTEREN, EN SCHOONE KUNSTEN, OP DEN 25sten APRIL 1848.

Op dat men wete van den opgang der zon en van den ondergang, dat er buiten My geen God is. Ik ben de Heer en niemand meer. Ik formeer het licht en schep de duisternis, Ik maak den vrede en schep het kwaad. Ik de Heer doe alle deze dingen.

Jes. XLV : 6, 7.

Zestienhonderd acht en veertig!
Doorgeworsteld was de kamp. —
en ten eind de schriktafreelen
van een dertigjaar'gen ramp,
en vergaan de laatste vonken
van den tachtigjaar'gen brand!
Vrede! vrede! galmde Europe, —
vrede, Duitsch- en Nederland!
Uit de graauwe kruiddampwolken
steeg een koesterende zon!
Nieuwe tijden zijn voldragen,
en een nieuwe loop begon.

Achttienhonderd acht en veertig
en de band der Staten sprong,
en de dam werd doorgebroken,
die de Omwentlingszee bedwong!
Oorlog! oorlog! davert de aarde,
oorlog! de oorlog, schier verjaard,
lang door weeën aangekondigd,
thands in vollen dosch herbaard!
In d' orkaan van Februarij
werd gebluscht de Julijzon!
en daar rezen nieuwe tijden
en een nieuw Euroop begon.

Te midden van 't rumoer van omgeworpen troonen,
paleizen neêrgehaald, en aangegrimde kroonen,
't gedeun der volkeren, in gramschap opgestaan,
den knal van glansen, uur aan uur te niet gegaan,
en 't openbersten van den vuurberg, die de kimmen
der toekomst dekt met rook, of als van bloed doet glimmen, —
heeft Duitschland, heeft Euroop, heeft Nederland nog voor
herinneringen uit een vroeger dag gehoor?
Zoo zij 't voor dezen galm: de vrede van Westfalen!
Geschiedkunst op dien naam wijst hemelwaart. Haar zalen
slaan open, waar vergaârd een talloos voorgeslacht
de wanden overdekt met daden, lang volbracht,
van eedle koningen, van aartsgeweldenaren,
van helden, wijzen of regenten, martelaren,
of wrekers, natiën en stammen. Osnabrug
en Munster keeren hier op de eb des tijds te rug;
onsterflijke aardplek, waar twee vuurrivieren stolden,
die in elkaâr gevloeid reeds zoo veel jaren holden,
wijd over berg en dal de gronden zengend! Ziet

de sporen van hun loop in 't eindeloos verschiet
van wegen, dicht bezaaid met blanke beendren, — steden,
verpletterd of ontvolkt by duizend ijslijkheden;
hier Naarden, Haarlem en Ostende, of waar verwoed
de Spanjaard afstuit op een uitgevasten stoet, —
ginds, gruwzaam boven al wat ooit kronyken meldden,
den moord van Maagdenburg! maar links en rechts uw velden
o Nordlingen! uw' kamp, o Leipzig! en den slag
dien, Maurits! Nieuwpoorts zon u winnen hielp en zag.
Ha! op dat bloedig zand, die platgeschoten muren,
wat scheemring, weemlend van ontzachlijke figuren,
krijgshoofden, aan elkaâr in stoutheid en genie
gewaagd, maar ongelijk in grootheid! daar, Tilly
en Weimar, — Wallenstein, nog wijzende op de wonde
ontfangen op geen bed van eer, maar op zijn sponde
in nachtelijk geheim! en, óver hem, de Held
van 't Noorden, in den arm der zegepraal geveld!
Hier, tegen Spinola en Alva en Farnese,
het Graaflijk twintigtal, in hunnes Heeren vreeze
tot aan den jongsten snik uw krijgsdevies getrouw,
vliesridder Engelbrecht! »Ce sera moi, Nassau!"
  Maar in geheel die rij, wier schaduwen hier zweven,
wie achtbaar meer dan Gy, wie nevens u verheven,
doorluchtig Prinsenhoofd! wien na driehonderd jaar
dit Neêrland nog vereert, als d' eêlsten martelaar
der vrijheid, die 't u dankt? Beleid- en krachtvol Krijger
en éénig Staatsheld! diep maar ongekunsteld Zwijger
en zielvol spreker! in wiens nooit bekrompen borst
één zelfden adem schept de Volksvriend en de Vorst! —
Wat vijanden, zoo koen, die hem de kroon betwisten
van Staatsbezieler en bevrijder? Maar de Christen
eert eindloos meerder nog in hem; in hem dat hart,

zoo sterk in eigen leed, zoo week voor andrer smart;
dat hart, ten worstelkamp met Karels zoon bewogen
het eerst door deernis met verdrukten, mededogen
met bloedgetuigen van Gods Woord! Straks greep dat Woord
hem zelven in de ziel. Ach! voor die zaak doorboord,
was ook zijn laatste zucht een bede van ontferming
voor 't volk, in allen nood, van hoogere bescherming
dan aardsche mogendheên verzekerd door zijn mond.
Gedenk, God van genade, aan dat geloofsverbond!
Gedenk het nog, kan 't zijn, hoe ook van onze zijde
geschonden en verbeurd! Gedenk het t' allen tijde,
't zij Dwangzucht persende van boven ons bedreig',
of opdage, even snood, van ondren! Neig, o! neig
het hart van Vorst en volk, om raad by U te vragen
voor d' eisch, de schuddingen, de krankheên onzer dagen!
De wijsheid, die Uw gunst aan d' Eersten Willem gaf,
strale op het moedig hoofd eens Tweeden zeegnend af!

't Zijn vier maal vijftig jaar. — Oranje had zijn leven
aan 't diep geworteld werk groothartig prijs gegeven;
zijn bloed, zijn goed, zijn zaad! Twee nieuwe Wrekers treên
veroovrend in zijn plaats! Een kroon van vijftig steên
dankt Utrechts Unie aan hun zwaard. Hun zegepralen
voltooit, of stuit veeleer, de vrede van Westfalen.
De Maagd van Neêrland hief haar hoofd op, en zag rond!
Wat zag zy? enkel puin op uitgeblaakten grond
door Spanjes steeds op nieuw als opgeschoten horden?
Of wel — den lavastroom reeds vruchtbaar veld geworden?
Neen! onder 't barnen zelf van 't tachtigjarig wee
een Staat volwassen, en reeds Mogendheid! de zee
ontzagvol deinend voor den donder van die vloten,
die 't ijs des Noorderpools haast hadden doorgestoten,

maar straks langs zeekrer weg der Oceanen kloof
doorsnelden, om Filips zijn Portugeeschen roof
te ontscheuren, ook in de Oost geen Spanje te gehengen,
en Javaas Paradijs een nieuwe wet te brengen.
De Maagd van Neêrland hief het hoofd op; ja! zy zag,
lang nog vóór d' eersten straal van Munsters vrededag,
den wereldhandel met zijn honderden haar steden,
voor 't stormen onvervaard des oorlogs, ingetreden;
Antwerpen, Lissabon, Venetië, aan het Y
verplaatst, dat, sints omgord met zijn vierdubble rij
(het Raadhuis volgde eerlang) van prinselijke grachten,
de wonderen dier eeuw nog zegt den nageslachten —
den zegen van een grond, die d' armen voedzaam brood,
den arbeid overvloed, den balling 't welkom bood!
De Maagd van Neêrland looft. Gods wateren besproeien
haar zevenvoudig erf, en al haar velden bloeien
in schaduw van de rots der vreeze van Zijn naam!
De krachten des Vernufts gaan met dien bloei te zaam:
de kunst, die 't water keert of d' uitweg aan zal wijzen:
de kunst, die 't klei bezielt, die 't marmer op doet rijzen; —
het doek van Rembrandt, forsch en somber; 't bruischend lied
van Keulens Zangzwaan met zijn vlammend koloriet,
zijn vollen orgeltoon. Maar ook de Wetenschappen
beraamden hier alreeds haar stoute reuzenstappen,
om nieuwe werelden te ontdekken of te ontleên
in d' ether boven, in den waterdrop beneên.
Een trits van Scholen, bron en brandpunt van beschaving,
(ook zy, by krijgsalarm geplant!) stort licht en laving
aan al wat kennis zoekt op 't aardrijk wijd en zijd,
die kennis bovenal, die van de zonde vrijdt.
De Kerk van Christus slaat dees tijden dankend gade,
en geeft haar Koning de eer, — Zijn Vrijmacht, Zijn genade!

Neen! roept ze, Uw gangen zijn als de onze niet, o Heer!
uw wegen boven de onze èn hoog èn heerlijk, meer
dan boven dit ons stof en d' aardklomp, waar we op weemlen,
de glans en majesteit van Uwer heemlen heemlen!
Wat menschlijk ȯverleg zou hebben toegedacht
aan vredesjaren, lang en koesterend en zacht,
dat voert uw wijsheid uit door tusschenkomst van schokken,
die uit de sombre wolk den malschen regen lokken!
Hoe nu? de krijg voortaan niet vreeslijk meer den mensch?
Geen kalme vrede meer zijn uitzicht en zijn wensch? —
't Zij ver! Maar 's menschen geest, verslingerd aan deze aarde,
heeft vaak ook deze gaaf en wat haar weldaad baarde,
gemisbruikt en miskend, de rust verkeerd in lust,
ten doodelijken slaap zich zelven ingesust,
of wel den stroom des bloeds, die vrij en frisch moet bruizen,
bevriezen laten of vermoddren in zijn buizen.
Neen, meer! des menschen ziel in eigen wil verstrikt,
in 't zondenet verward, moet somtijds opgeschrikt
van Boven, om den God der heerlijkheid te vreezen,
te zoeken! Is dan 't hart nog vatbaar voor genezen,
dan zijn die schuddingen behoudend, zelfs de krijg,
het zij der volken of der geesten, op dat zwijg'
begoochling, — opengaan gewetens, — afgoôn vallen,
Gods Woord zijn werking doe door 't kruis, — den duizendtallen
der opgeschrevenen ten leven, tot een stof
van aller eeuwen loop doordaverenden lof!
Dan eerst, als van haar ban deze aarde zal bevrijd zijn,
de menschheid aan den Heer, die haar herschiep, gewijd zijn,
geen zee meer wezen zal, waaruit de zonde welt,
geweld en Onrecht in hun eeuwgen boei gekneld, —
dan eerst zal 't vrede zijn, waaraan geen wormen knagen,
dan eerst is, naar den raad van 't hemelsch welbehagen,

geen strijd meer noodig, — maar Gods heil te zien, de lust,
en in alle eeuwigheid Zijn werk te doen, de rust.

Zestienhonderd acht en veertig!
en doorworsteld was de kamp. —
en ten eind de schriktafreelen
van een dertigjaar'gen ramp,
en vergaan de laatste vonken
van den tachtigjaar'gen brand!
Vrede, vrede! galmde Europe —
Vrede! Duitsch- en Nederland!
Achter graauwe kruiddampwolken
stijgt een koesterende zon!
Nieuwe tijden zijn geboren,
en een nieuwe loop begon!

Achttienhonderd acht en veertig!
en de band der Staten sprong, —
en de dam werd doorgebroken,
die de Omwentlingszee bedwong!
Oorlog! oorlog! davert de aarde,
oorlog! de oorlog, schier verjaard,
lang door weeën aangekondigd,
thands in vollen dosch herbaard!
Onder ging de zon van Julij
in den loeienden orkaan!
en daar rezen nieuwe tijden
en een nieuw Euroop brak aan!

'tWas vrede, wat Euroop sints tweemaal negen jaren
(zij 't mooglijk blozend soms!) zich voornam te bewaren,
als waar 't een talisman en waarborg van behoud,

geroemd, gevierd, gekust, — toch! in 't geheim mistrouwd.
't Was vrede, zwoel en zwaar, als wen by zomerdagen
een straal, van tijd tot tijd, en doffe donderslagen
het onweêr spellen aan de zwoegende natuur,
en dan op nieuw de lucht verheldert, maar het vuur
des dampkrings mensch en dier belaadt met dubble zwaarte.
't Was vrede, maar die vrede een waggelend gevaarte,
met elken nieuwen steen zijn storting nader by!
Dan, neen! zoo lang de staf van Frankrijks heerschappij
gevoerd wordt door het Hoofd der wakkere Orléannen,
geen nood! Dus meent de vrees zich zelven te vermannen.
Die vrede (Algiers alleen meldt nog van krijgsgeweld!)
broedt menigten alom, met klimmende angst geteld,
slechts hier en daar gedund door koene landverhuizing,
en voorts, by zwermen, met van onrust zwangre zuizing
verstikkend opgetast in vesten, Babelhoog.
't Is spanning, dreigende als de spanning van een boog!
want aan die menigten, om werk en brood verlegen,
benijdt het werktuig, aan des menschen plaats gestegen,
den arbeid en zijn loon. De Maatschappij gevoelt
haar evenwicht gestoord. Haar lichaam kwijnt en woelt
by beurten; 't is de plaag van kankrend pauperisme,
onredbaar evenzeer voor breinloos Communisme,
als voor Bespiegling, die in fijn geweven taal
verdoving, sussing, maar geen heeling brengt der kwaal.
Verlichting middlerwijl vervolgt haar loop veroovrend,
ook zy ontdekkend meer dan heelend, en meer toovrend
dan stovend, — zy, die naam en schittring al te vaak,
eenzijdig en ontrouw, ten dienst leende aan de zaak
van heilloos Ongeloof, natuur- of menschvergodend,
of 't menschdom openlijk tot vleesch- en stofdienst noodend, —
hoe 't zij, de volken eer vervreemdend van den God,

de ontkenning van Wiens woord en éénig goed gebod
van ouds de welbron was van 's werelds diepste ellenden!
'tWas vrede! vrede, wien te storen of te schenden
geen Mogendheden meer bestonden in dees tijd,
maar onder wiens fluweel, of donzig moschtapijt
de brandstof tot een kamp broedde in verborgen holen,
een kamp veel schrikbrer dan met Hunnen of Mongolen,
als de aarde teisterden in dagen lang verleên, —
de krijg (verhoed hem nog, God van weldadigheên!
en keer den vloed die wast voor reeds geschokte dijken!)
de onoverzienbre krijg der Armen en der Rijken.
Parijs, de polsslag steeds van Frankrijk en Euroop,
spelde in dees laatsten tijd der krankte een nieuwen loop.
Napoleons gebeent vond by zijne Invaliden
de aloude geestdrift nog wellicht! de Franschen bieden
in 't eind geen hulde meer zoo daavrend aan dat lijk,
noch aan de gloriën van 't machtig Keizerrijk,
zoo aangebeên weleer. 't Is de oude Revolutie,
die thands de harten trekt, — de Auroor der Constitutie,
wier vlekken men vergeet, wier weldaên alles prijst,
wier weêrglans de oogen boeit, en die als jong verrijst.
Een Staatsman, rijk omstraald van dichterlijke glorie,
staat op, en kiest zich zelf de veder der historie,
om Frankrijk, om heel de aarde, een groote heerlijkheid
te melden, schoon in draf van gruwlen toebereid.
Hy zingt: den moed, den kamp, den dood der Girondijnen,
den stalen burgerzin der starre Jacobijnen!
Hy zingt: de donderkracht der stem van Mirabeau,
de stoutheid van Danton, de smarten van Vergniaud,
Jean Jacques ideaal, de diensten van Voltaire,
de woede van Marat, de deugd van Robespierre!
Heel Frankrijk luistert toe (reeds trilt de troon!), hy spreekt.

»De Omwentling! — m i n het bloed, dat de aarde heeft door-
(weekt!
»De Omwentling! — m i n de schuld der woede van haar vrinden!
»ziedaar wat de aarde rust en grootheid zal doen vinden!
»De heilvolkaan die, heeft ze vroeger vuur gebraakt,
»thands — tot beregening met enkel vrede ontwaakt!"
Vermeetle, die den storm al spelend dus ontketent,
en, reeknende op den mensch, geen driften mederekent,
geen zonde! — ach! al te zeer dien kunstenaar gelijk,
die, ingespannen op het brengen in praktijk
eens werktuigs ingericht op eeuwig zelfbewegen,
zich de eischen van de wet der slijting had verzwegen.
Beklagenswaardige veel meer nog, voor wiens oor
de stem des Levenden in d' Eeuwgod ging te loor!
Ach! die op d' eigen grond met martlaars en propheten
van 't kruis, den Bijbel van uw moeder hadt vergeten!
Maar Lamartine spreekt, en Frankrijk luistert toe!
Lichtzinnig weggesleept, of diep bewogen? hoe
het zij, de zee zette op, en 't werd een hoorbaar ruischen
der waatren, 't is eerlang een onheilbarend bruischen!
En ziet! één nacht, één uur, één oogenblik, één schot!...
gevallen is de slag! geworpen is het lot!
De stam der Orléans, de troon der barricaden,
by barricaden òf verloren òf verraden,
is weggevaagd, en by het siddren van den grond
een Fransch Gemeenebest op nieuw aan de aard verkond!
Geheel Euroop ontfangt den schok; de kreet der volken
gaat op, gemengd van schrik en gramschap tot de wolken.
De kracht der legers zwicht, de band der Staten springt.
Sicielje is ver reeds van Itaalje, Itaalje wringt
van Oostenrijk zich los. Heel Duitschland door ontladen
zich bliksemschicht op schicht, van Holstein tot aan Baden,

van Keulen tot Berlijn; ja, — 't wonder steeg ten top, —
de stille wateren van Weenen bruischten op!
Straks of 't een Keizerrijk of een der Republieken
zal zijn, vraagt Duitschland zich by stervende fabrieken,
geschonden Overheên, en sloten afgebrand.
Één legerkamp weldra wordt half het Vasteland,
terwijl aan de overzij Repealers en Chartisten
hun echo mengen aan den roep der Communisten. —
Maar Neêrland (zie 't, o God, met zeegnende oogen aan!)
houdt aan zijn Koning vast, en de oude Oranjevaan!

En wederom een stap gevorderd tot de ontknooping
Het einde werd voorzegd. Met de algeheele slooping
van 't rijk der duisternis, Uw rijk aan de aard beloofd,
Verlosser, Leeuw en Lam! der schepping Hoop en Hoofd!
De Christen weet dat eind, maar ook de weeën, 't lijden,
ten teeken meê voorzegd van 't rijpen dezer tijden!
Hy weet, dat eer de zon zijns vredes op zal gaan,
een Mensch der zonde aan 't hoofd der wereld nog moet staan.
Hy voelt by iedren schok van 't woelend Anarchisme
de wegen toebereid van 't gruwzaamst Despotisme.
De Christen wacht, maar loopt die tijden niet vooruit.
Hy weet, dat elke dag, die nog den voortgang stuit,
elk uur, elk oogenblik van uitstel voor onze aarde
by God zijn oogmerk heeft, voor ons zijn doel, zijn waarde,
zijn vragen en zijn strijd, zijn roeping en zijn plicht.
Ook hy, schoon starend op een hooger vergezicht,
gaat voor het volksheil uit naar beetring, naar hervormen,
ja zoekt, te midden juist van dezer tijden stormen,
de stem te erkennen van behoeften, waarheên, recht.
Zij voor dien eisch aan de eeuw zijn bijstand niet ontzegd!
Toch mag hy met haar geest niet in 't beginsel deelen.

noch voor die dubble leus zijn afkeer ooit verheelen:
»gelijkheid van nature en Oppermacht van 't Volk!"
Gelijkheid, ijdler spook dan 't schijnbeeld van de wolk!
u zoeke, wien het lust, waar de opgewroete graven
hun lijken leveren den gieren en den raven, —
op 't puin van wereldsteên, in assche neêrgelegd,
of, liever, met de ploeg tot enkel niet geslecht!
Nooit dáár, waar heerlijkheid, beweging is, of leven!
Niet by dier zonnen heir, die aan de heemlen zweven,
niet by het grasgebloemt, door 's wandlaars voet betreên,
niet (hoe veel minder nog!) in 't zamenstel dier leên
van 't lichaam, die, bestemd elkander te onderschragen,
elkander dienst te doen, elkanders last te dragen,
hun roeping door 't verschil vervullen. — Wie u roemt,
gelijkheid! roemt den dood. — Maar wie u waanzin doemt,
hy late een andren eisch, dien onze tijd doet hooren,
te meerder ruimte toe, en wacht' zich dien te smoren!
Toenaadring eischt Gods orde en dezer tijden nood.
Toenaadring (waar ze ontbreek') van vorst en volk, van groot
en klein, van arm en rijk, van standen en belangen!
God wilde 't onderscheid van gaven, rijkdom, rangen, —
maar ook dat onderscheid beheersch' Zijn Woord en Wet,
Zijn Wijsheid! en ook hier is 't voorbeeld ons gezet
in de ordning der Natuur, waar zich twee krachten paren
die, strijdig slechts in schijn, het Wereld-al bewaren
van in te storten of, verspat, uit één te slaan....
Één zelfde wijs beleid stoot ván zich en trekt aan!
Dus ook de maatschappij in 't tijdperk ons verschenen.
Waar Orde op afstand plaatst, moet Liefde op 't naauwst (veréénen.
Ga, Staatsman! ken uw tijd! doe elke vordring recht
op vereenvoudiging, op vrijheên, nog ontzegd!

zoo ver die eisch niet strijdt met Wet en Woord des Heeren!
Dat Woord — het kan u veel en groote dingen leeren
van volksplicht beide en recht, van volksstem, invloed, keus!
maar geen gemeenschap met een lasterlijke leus!
Hoe hoog de hoogheid rees van d' Eeuwgeest en zijn tolken,
de Machten zijn uit God! — en de Oppermacht der volken?
Historisch is ze een waan, den Christen is ze een ban,
waarvan geen menschlijk woord een land ontheffen kan.
Neen, Neêrland! op geen ban wilt Ge u een Grondwet (stichten,
maar de oogen allereerst naar 's hemels bogen richten, —
dan, vorschend nederslaan op uw historierol,
een rol, van zoo veel heil, van zoo veel wondren vol,
als God hier wortlen deed in 't midden van uw plassen,
en vastigheên gebouwd in schuddende moerassen: —
een vrijheid, bloei, en roem, als zelden de aarde zag,
by 't hemelsch Waarheidslicht, hier schittrend als de dag! —
voor Godsdienst, vrede en recht, en tegen aartstirannen,
Oranje 't puik, door God, van vroome vrijheidsmannen! —
Neen! Neêrland! zonder Hem, die u dees weldaân wrocht,
(hoe de Eeuwgod smale of spott') geen Staatswet onderzocht!
Maar als uw Vaadren weêr met al uw duizendtallen,
voor d' onbevlekten troon aanbiddend neêrgevallen! —
die in Zijn hand het lot van Staat en Maatschappij,
het hart, het recht, de macht der Machten houdt, — is Hy
de God van Isrel en der Christnen! — Zijn er troonen
geveld? zy werden 't niet, dan om aan de Aard te toonen,
dat, waar een hooger raad der volken toorn gehengt,
die kracht geen recht bewijst, maar slechts een straf volbrengt.
o Koning! by den galm der doorgebroken tijden
treed Gy, — met dat voor- God- behoefte- en- schuld- belijden,
van ouds den Vaadren zoo gezegend, — vorstlijk voor!

En dring' die stem heel 't land als met bazuinkracht door!
zoo keere op u (het eerst!) uw hart, uw huis, uw wegen,
de aan 't vragen naar Zijn wil steeds vast verbonden zegen!
Euroop zie op uw kroon verdubbeld neêrgedaald
den glans die, nooit getaand, uw krijgszwaard heeft om-
(straald.
't Zie, — by uw Vorstenmoed, die aller moed steeds wekte, —
uw blik, die steeds zoo wis 't beslissend punt ontdekte,
waar zich de zegepraal op 't slagveld grijpen liet,
voorspoediger dan ooit gericht op 't Staatsgebied,
om met dien blik, dien moed, niet twijflend te onderscheiden!
waar handlen word vereischt, voorkómen, of verbeiden!
wat losgelaten moet, — omdat het God gebood, —
of, naar de Oranjeleus, gehandhaafd tot den dood!
Tot in den dood? o! dat met Neêrland Nassau leve!
Maar welk een stikdamp ook den tijdloop nog omgeve,
wat toekomst ons bedreig', daar is voor Nederland
een roeping, voor Oranje een aangewezen stand
te midden van den schok, waarby de troonen trillen.
Ja, vrijheid zal het zijn voor die Gods waarheid willen;
ja, vastigheid voor die Hem vasthoudt! Loope 't Lot
zijn banen! geen ding zal ons tegen zijn — met God!

Zestienhonderd acht en veertig!
doorgeworsteld was de kamp, —
en ten eind de bloedtafreelen
van den langen oorlogsramp!
Met aanbidding, met ontzetting,
zag de Maagd van Neêrland om!
Hoe ze als opwaakte uit een droombeeld,
hoe de aanbidding hooger klom! —
't Had geschuimd op al die waatren,

't had gedonderd en gestormd!
maar by 't kraken der kartouwen
was het Handelsvolk gevormd!
en het nestje was behouden
van de Oranje-Halcyon
op het hobblen van de baren,
by het koestren van de zon!
en het Hollandsch visscherscheepjen,
onder vlaag op vlaag behoed,
was de haven ingeloopen
zinkend, — maar van overvloed!

Achttienhonderd acht en veertig!
en de band der Staten sprong, —
en de dam werd doorgebroken
die de Omwentlingszee bedwong!
Legioenen volksvertreders
zijn gewapend opgestaan!
Troonen vielen, Vorsten vloden,
schatten smolten en vergaan.
Dreigend blikt op 't aardrijk neder
't rood der ondergaande zon!
't Menschdom vraagt zich, welk een toekomst
by dien blik haar loop begon?
O! die toekomst — door den Christen
wordt zy glorievol verwacht!
»Als de God der eere dondert
»en den dag verkeert in nacht,
»antwoordt onder de onweêrsgalmen
»diep van uit het heiligdom,
»by een koor van hemelpsalmen,
»'t jongste woord Zijns woords: ik kom!"

AAN ROYER,

IN ANTWOORD OP ZIJN TREFFEND GESCHENK VAN EEN BORSTBEELD VAN

WILLEM DEN EERSTE.

Waar Staatslid en Geweld wanhopend op bezweken,
vermocht Uw kunst, Royer! Gy deedt den Zwijger spreken.
1848.

AAN MIJN ZOON ABRAHAM,

BIJ ZIJNE AANNEMING TOT LID DER WAALSCHE GEMEENTE,

MET EEN BIJBEL.

Mijn zoon! van d' eeuw'gen God werd deze schat gegeven
aan 's werelds volkren t' zaam met Jacobs nageslacht.
Heb in dat woord ook gy uw heul, uw heil, uw leven.
Geen zilver of geen goud haalt by zijn duur en kracht.

Zoo vestig oog en hart steeds op dat Boek der boeken,
doorgrond zijn diepen zin in eenvoud en gebeên,
en leer' der vaadren God u dáár Hem zelven zoeken,
Die 't eerst ons heeft gezocht in Zijn barmhartigheên.

U laat ons ouderhart voor schat of kostbaarheden
het somber uitzicht slechts op een geschokten tijd!
Is Jesus en Zijn liefde het uwe eens ingetreden,
zoo zegge u, o mijn zoon! dit Boek hoe rijk gy zijt.

Uit mijn eigen Fransch.

DE LEEUW UIT JUDA.

KRUISLIED.

O Hoofd, om 's werelds zonden
met bloed en zweet gesprengd!
Hoofd, overdekt van wonden,
die U een spotkroon brengt!
Om onze schuld gebonden,
aan 't kruis geöfferd Lam!
hoe zijt ge ook daar bevonden
de Leeuw uit Koningsstam!

Hoe blonk, by al die smarten,
by al dien smaad en spot,
by 't breken zelfs Uws harten,
en 't verr' zijn van Uw God, (*)
Uw zalving en Uw krooning,
Uw hoogheid en Uw eer,
als Gods verkoren Koning,
als aller schepslen Heer!

In diepten neêrgezonken
van waatren zonder grond,

(*) Matth. XXVII : 46.

aan 't vloekhout vastgeklonken —
dáár heeft Uw bleeke mond
van Gods heropend Eden
vrijmachtelijk beschikt.
en Uw: »Voorwaar, nog heden!"
des boetlings ziel verkwikt (*).

O Liefde zonder gade.
die. daar Gy 't al volbrengt (†),
den moordenaar genade,
den vriend Uw moeder schenkt (§)!
Die, waar ze Uw lippen laven
met snerpend edikvocht,
des Geestes levensgaven
voor Uwe haters zocht (**)!

Die in der moordren midden,
en aan des kruises voet,
voor Israël blijft bidden,
de schuld zijns gruwels boet (††)!
O Hoofd, bedekt met wonden!
o Hoofd, van 't doodzweet klam!
hoe zijt Ge ook dus bevonden
de Leeuw uit Judaas stam!

Dat Koningshoofd — het boog zich!
het leî zijn leven neêr (§§)!

(*) Luc. XXIII : 40.
(†) Joh. XIX : 30.
(§) Joh. XIX : 26, 27.
(**) Joh. XIX : 28.
(††) Luc. XXIII : 34.
(§§) Luc. XXIII : 46.

Gebergte en rots bewoog zich.
'Graf gaf zijn dooden weêr.
Hergeeft ook gy uw dooden,
O Isrel, op Zijn stem!
en val, o zaad der Joden!
aanbiddend neêr voor Hem.

Hosanna! all' gy volken,
met Israël te zaam!
tot boven 's hemels wolken
roept uit dien wondernaam:
De Leeuw, die overmocht heeft,
uit Jesse voortgebracht (*)!
Het Lam, dat ons gekocht heeft,
voor onze schuld geslacht!

(*) Openb. V : 5, 6.

ZIT AAN MIJNE RECHTERHAND.

HYMNE.

De Heer heeft tot mijnen Heer gesproken: Zit aan mijne rechterhand, tot dat ik Uwe vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten.

Ps. CX: 1

Nadat Hy de reinigmaking onzer zonden door Zich zelven te weeg gebracht heeft, is Hy gezeten aan de rechter der Majesteit Gods in den hoogen. — Voorts verwachtende tot dat Zijne vijanden gesteld worden tot een voetbank Zijner voeten.

Heb. I: 3. X: 13.

Een psalm! — Gesproken heeft de Heer tot mijnen Heer:
»Zit aan mijn rechterhand, o Koning! en regeer."
Gy zijt gestegen uit het graf! Gy zijt gevaren
omhoog, waar U de zang van duizend Englenscharen
bewelkomde en aanbad! De grendelen der hel
verbraakt Gy, sterke God en Held Emmanuël!
Het Allerheiligste tradt Ge in. Apostlen loofden,
nastarende dien gang met opgeheven hoofden,
tot waar de wolk zich sloot, Gy uit hun oog verdweent,
en — heerlijker dan ooit sints in hun zielen scheent,
dat de opperzaal niet dan van vreugde langer galmde,
en in den Tempel zelf 't hart Uwer jongren psalmde (*).

(*) Luc. XXIV: 53.

Sjeb Limini! (*) het woord van ouds U toegebracht!
Gy hebt U neêrgezet ter rechter van Gods kracht!
Dáár naamt Gy rust! dáár, in de Vaderlijke woning,
gehuldigd Englenhoofd en Hoogepriester Koning,
o van alle eeuwigheid Gods eengeboren Zoon!
en wat Ge aan 't kruis volbracht, voleindigt Ge op dien troon!
Van daar stondt Ge op weldra om d' Eerstling te begroeten (†)
die, komende uit den strijd, de kroon legde aan Uw voeten!
van daar daalt Ge eenmaal af by 't jongst bazuingeschal,
den scepter heffend, die ons aardrijk richten zal.

Sjeb Limini! Gy zette U neder in Uw glorie,
en aarde en hemel deelde in 't vieren dier viktorie,
behaald op zonde en dood. De kerker werd uw buit,
en Gy, Volheerlijke! Gy deeldet gaven uit
op menschenkindren, wederhoorigen, verlorenen,
maar door Uw kruissmert wederlevenden, herborenen!
Gy deeldet gaven uit. 't Was olie neêrgevloeid,
't was regen stroomende van Boven. Zie, hoe bloeit
de dorre woestenij naar 't Woord! (§) De kreuplen springen,
de stomme ontfangt een mond, om Uwen naam te zingen,
de blinde ziet U en de doove hoort Uw stem.
Een nieuwe heerlijkheid doorstroomt Jerusalem!
Gy doopt met Geest en vuur. Verdeelde tongen dalen
en golven over 't hoofd der Jongeren. De talen
geboren uit de twist van Babel, worden één
in 't lofverkondigen van Uw grootdadigheên
aan 't Pinkstervierend volk te Sion. Welke krachten,

(*) De twee Hebreeuwsche woorden (Ps. CX: 2) beteekenende: Zit aan mijne rechterhand.
(†) Hand. d. Apost. VII: 56.
(†) Jes. XXXV.

gewrocht sints dezen stond, die ook uw moorders brachten
tot de ondervinding, in het omgezet gemoed,
der heelkracht van Uw naam, der heilkracht van uw bloed!
Vervolging woedt vergeefs. Hy zal geen vlammen doven,
die storm! maar drijven ze eer nog schittrender naar boven,
en breiden ze uit op aard veroovrend wijd en zijd.
Ha! martlaar Stephanus! schoon was uw levensstrijd
voor Christus, rijk in vrucht van Evangeliezegen;
maar (groot is onze God, en wondervol in wegen!) (*)
nog vruchtbrer was Uw dood. Der weêrpartijdren haat
had aan Uw bloeddoop zich gekoeld, het levenszaad
van uit Jerusalem als weggevaagd, — dáár vielen
de korrels met de kracht, die ze eenig kan bezielen,
op Samaria en het omgelegen land!
Hoe breidt het zaad zich uit! Hoe klemt de liefdeband,
veêrkrachtig uitgerekt, ze zaam! ja, met die beiden,
Samaritaan en Jood, eerlang Romein en Heiden!
Hoe zien de heemlen-zelf hun zaligheid vermeerd,
om éénen zondaar tot eens Heilands naam bekeerd!
Want voor zijn haters had de Martelaar gebeden, —
en ook voor Saül had des Martlaars Heer geleden. —
daar rijpt het uur! Daar stort de wolf ter aard voor 't Lam,
en huldigt Benjamin den Leeuw van Judaas stam.

Sjeb Limini! Gy waart ter rechterhand verheven
der Majesteit! de kleine kudde zaagt Gy beven,
en 't woeden van den wolf uit Tarsus, d' ijveraar,
verdrukker van Uw volk en van U zelf (†). Van waar
die wrevel, dat geweld, gepleegd aan weereloozen,

(*) Hand. der Apost. VIII: 1, 4 en volg.
(†) Hand. der Apost. IX: 4.

in zamenspanning met het raadsgestoelt der boozen,
in zamenspanning met luchtharte Sadduceeên,
door dezen stuggen spruit van Phariseeën? (*) Neen!
Geen huichlarij is hier, — in naam van Godvereeren,
geen menscheneerbejag, — geen onmeêdoogend teeren
op 't huis der weduw onder schijn van lang gebed! (†)
't Is plichtvolvoering, 't is volmaaktheid naar de Wet,
gerechtigheid gezocht in eigen deugd en daden,
verdienen van Gods gunst op zelfgekozen paden, —
wat dezen Jongling, aan de voeten opgevoed
van Rab Gamaliël, dus drijft! Geen dorst naar bloed
is eigen aan dat hart, dan waar in bloed te plasschen
hem nood werd als in 't spoor dier oude Pinehassen, (§)
waarin ook hy voor God behaaglijk meent te gaan,
gelijk hy zonder blaam by menschen weet te staan.
Zoo streeft hy tegen 't volk, dat Isrels Heer en Herder
zich eigende, aangegord, en ach! van God al verder
verwijderd en verdwaald, naar dat hy in zijn woên
den God der vaderen meer waant een dienst te doen; (**)
het zij op Stephans dood met woeste blikken starend,
en van zijn moordenaars de kleederen bewarend
als in gemeenschap met den gruwel God ter eer!
't Zij, opgetrokken straks Judéa op en neêr,
de lamm'ren, waar zijn haat er slechts een uit mag vinden,
verwondend, bindende, — hy zal ze eerlang verbinden!

Zoo, doodslag snuivende en vervolging, streeft hy voort,
en Syrië ingestormd, bereikt Damascus poort
weldra! ook dáár by macht de aloude Synagogen

(*) Hand. d. Apost. IX: 1, 2. XXIII. 6.
(†) Matth. XXIII: 14.
(§) Numeri: XXIV.
(**) Joh. XVI: 2.

te ziften, en geen plant van Christus te gedogen,
waar hy den voetzool zet. — Gy zaagt van op den troon
dien Saül! Gy stondt op, o Davids Heer en Zoon!
en — donders ratelden, om d' overste Uwer haatren
te treffen? Neen! een stem als 't ruischen veler waatren
daalde uit uw hemel neêr: »Waarom vervolgt gy My?...."
De ontembre wetzeloot legt af zijn razernij!
»Wat wilt Gy dat ik doe, o Heer!" is aan Uw voeten
zijn antwoord. Hy gelooft. Gods heiligen begroeten
het nieuwe voorwerp van Uw zegepraal, o Held,
verwinnaar door Uw dood, Uw lijden, geen geweld!
Zoo rijd voorspoedig op Uw waarheidswoord! Uw schichten,
o Koning! raken 't hart der vijanden (*), die zwichten
en loven! Saül leeft by 't licht uit Nazareth.
Hy boog. Hy bidt. Hy kent voor kracht, voor heil, voor wet,
't geloof voortaan in U; niets buiten die genade!
Haar slaat van oord tot oord de wereld in hem gade;
haar brengt hy wijd en zijd den Heiden, haar den Jood:
met haar bezegelt hy zijn leven en zijn dood;
met haar die erfenis van onvergankbre letteren,
wier bliksems eeuw aan eeuw de hovaardij verpletteren
van wetgerechtigheid, die 't offerbloed verzaakt,
van zelfvolmaking, die de volheid ijdel maakt
eens Goëls! Ja, genâ steeds door genâ vervangen;
dit 's Paulus, dit zijn leer. o God! Zie daar Uw gangen!
't Kruis uitgeroepen door den lasteraar-voorheen, —
de wet der vrijheid door het hoofd der Phariseên, —
der Heidnen licht, gelegd in 't Twaalftal uitverkoornen,
ter middagzon verhoogd in dees hun jongstgeboornen!
Looft, hemelheiligen! met harp en stemakkoord

(*) Ps. XLV: 4—6.

uw Heer! en antwoord gy met Saulus eigen woord, (*)
klein kuddeken op aard! »o Diepte, o wonderwegen!
o Rijkdom! Wie, o God! is immer opgestegen
tot de onnaspeurlijkheên van Uw aanbidbren raad?
of heeft de baan bepaald, waar langs Uw oordeel gaat?
of heeft het pad voorzien, waar langs Uw zegens kwamen?
Uit U, door U, tot U zijn alle dingen. Amen."

Sjeb Limini! Gy waart gezeten, Zoon en Heer,
aan 's Vaders rechterhand, en blikte op Patmos neêr,
op 't schraal en eenzaam strand, waar, om Uw woord verwezen,
de Jonger U verbeidt, steeds brandend als voordezen
en groenend, schoon hy thands na tienmaal zeven jaar
zijn Boanergeshoofd met zilverglans voor hair
om hoog heft, — die van ouds in Uwen schoot gelegen,
geheimenissen uit de wondren van Gods wegen
werd ingeleid, en in de diepte van wiens ziel
uw stem met kiemen steeds van openbaring viel!
Lang heeft hy aan de zij van Jonaas zoon gestreden, —
met heel de Apostelschaar gebeden en geleden, —
naast zich èn Stephanus èn Paulus op zien staan,
getuigen, en de rust zijns Heeren binnengaan, —
Jacobus onder 't zwaard zien vallen der Heroden, —
Jerusalem omringd van legers, en de Joden
geslagen met den ban, eens door Uw heil'gen mond
van op de hoogten des Olijfbergs hem verkond.
Thands, tot des levens grens verlangend voortgetreden,
thands, op die naakte kust van 't kuddeke afgesneden,
de jongste vreugde op aard zijns ouderdoms, verlaat
o Jesus! Gy hem niet, die daar verlaten staat.

(*) Rom. XI: 33—36.

Maar schenkt de Trooster (Hy, de kracht uit U gevloten)
in 't hart des ballings geestverjeugdigend geschoten,
de vlucht hem weder van den aadlaar, — en hy schrijft,
terwijl zijn geest U ziet, terwijl Uw geest hem drijft,
zijn Evangelie neêr: des Woords in 't vleesch ge-
[komen,
der zonde op 't Lam gelegd en van ons afge-
[nomen!
Daar stondt Gy vóór hem in Uw hemelmajesteit,
Gy zelf! bazuingeluid Uw tegenwoordigheid
verkondend van naby. Hy zeeg als dood ter neder.
Want ja, Gy waart het! U, den Meester, zag hy weder
den Leidsman zijner jeugd, den Heer die hem bemind
en uitverkoren heeft ten heilgezant, ten vrind!
U, zoo als d' aanblik geen verganklijken vermogen
te dragen, U met heel- uw- Godheid-vlammende oogen,
de doorgeboorde hand almachtig uitgebreid,
de voeten gloeiende van loutre heiligheid,
doorwandlende allereerst de zeven kandelaren! (*) —
U, straks, by 't lofgeschal der hemellegerscharen
de Leeuw uit Jesses stam, het Lam van God verklaard,
die met zijn bloed ze kocht tot koningen der aard! — (†)
U, op het witte paard der zegepraal gereden
in bloedrood heilgewaad, de macht van 't Beest vertreden,
der heil'gen heir, gerijpt ter wereldheerschappij,
in 't blank gewasschen kleed U volgende in de rij! — (§)
U, eindlijk, Vredevorst op aard, voor alle volken
gerechtigheid en heil gebieden uit de wolken,
by 't nederdalen van een nieuw Jerusalem,

(*) Openb. I: 13—15.
(†) Ald. V: 5—10.
(§) Ald. XIX: 11—16.

en 't wederleven van Gods dooden op Uw stem. (*)
Zoo zag, zoo hoorde van uit Patmos akligheden
de Apostel in den geest U Davids troon betreden,
en zegepralen in den hemel en op de aard.
Voorts, eer der eeuwen loop dien heilstond heeft gebaard,
aardschuddingen van uit den afgrond, — bliksemslagen
en ijssteenklompen, — pest en oorlog, — felle plagen
als van 't aloud Egypte op 't later Babylon, —
verduistring van het licht der sterren en der zon, —
by hemelstemgeluid de zegelen gebroken,
fiolen uitgestort, bazuinen opgestoken, —
rook, sulferdamp en vuur, in bloed verkeerde zeên, —
verschrikking, angsten, en niet uit te spreken weên,
van Logen en Geweld Godlasterende akkoorden!
Dat alles opgelost, by 't ruischen van Gods woorden
en 't zuchtend wachten van geheel het schepslendom,
in één, een éénig woord van uitkomst: »Kom, ja kom!"

Sjeb Limini! Gy zijt verheerlijkt in het midden
van al Uw vijanden, die veinzend U aanbidden!
Ja, tegen U vereend, bracht Jood en Heiden t' zaam
U smaad en haat en dood! Straks de Uwen, om Uw naam,
vertredend, nam de Stad op 't Capitool gezeten
de plaats dier andere in, vervolgster der Propheten.
De Cesars folterden met scherp verfijnd vermaak,
wie uitkwam voor Uw woord, wie vast stond voor Uw zaak,
heel Rome's volk riep uit: »De Christnen voor de leeuwen!
en zy, in Uwe kracht, zy zegenden. — Drie eeuwen!
daar wierp zich Rome, moê geworsteld, voor het kruis,
en Christnen noemde zich haar Keizer en zijn huis;

(*) Openb. XX. 11—15. XXI.

was 't Staatkunst, (Gy, o Heer! Gy weet het!) en geen waarheid?
hoe 't zij, daar bogen zich met glansrijke openbaarheid
des werelds Machten voor des werelds Ergernis,
des Nazareners naam! De Capitoolgod is
gevlucht met heel d'Olymp van zijn bespotte altaren!
de leer van 't kruis dringt door by West- en Noordbarbaren,
en ook aldaar weldra plaatst zwaard en koningskroon
zich onder 't needrig kruis. Vorstinnen, van haar troon.
o Jesus! voedsteren de Kerk, naar U geheeten.
De wereld zelve tracht Uw smaadheid te vergeten
en gaat U achterna, wien ze eenmaal heeft geslacht!
Straks keert ze, in weêrwraak van de hulde die ze bracht,
tot gruwelen te rug, nog naauwlijks afgezworen:
de goôn van 't heidendom verschijnen als herboren
by beeld- en doodendienst! en bijgeloovigheên,
als eenmaal Israël met Juda zinken deên,
bedekken 't licht der zon met zwarte sprinkhaanzwermen,
of binden 't leven af in geestverstikkende armen.

Sjeb Limini! van om uw vuurvlamwitten troon
gaan ook de donders uit, die gruwelen ten loon.
Het Oosten zag de straf van zijn verbastring rijpen:
het kroost van Ismaël naar boog en pijlen grijpen,
hem eerlang de oppermacht belovende der aard!
De Koran triomfeert by 't zwaaien van een zwaard,
Gods Evangelie niet, maar dwazen menschenvonden
te sterk! en wederom leedt van des schepsels zonden
Gy, Heiland! Gy den smaad! waar de Islam met zijn sneeuw
(licht!) kiemen overdekt, bestemd voor beter eeuw.
Dus zonk de Christenheid in 't Oosten; maar ook 't Westen
zag menschenscheppingen zich op den grondslag vesten
der eeuwen! Gy zaagt neêr, o Koning! de afgrond beeft,

de grafrots scheurt, en zie! Uw waarheidswoord herleeft,
gelijk Gy zelf eens, uit den dood. In slaap gezonken
en nachtdamp hoorde de aard een stem! daar wederklonken
gewetens, en Gods Geest gaf zijn getuigenis,
dat in geen naam dan de Uwe, o Jesus! leven is,
gerechtigheid en kracht; en 't heilbevel van boven
geen werk eischt als der Wet, maar in Uw naam gelooven!
En 't was een stem op nieuw des roependen: »Bereid
den weg des Heeren en verbeid Zijn heerlijkheid!
Bekeer U tot den God des hemels van de goden
der aarde,— tot Zijn' wil, van menschlijke geboden!"
Maar nog was 't einde niet! de wonde toegebracht
aan Rome heelt zich, en daar rijst eene nieuwe macht
(des Ongeloofs!) die meê haar tijden moet doorloopen,
tot dat Uw toekomst beider Babelbouw zal slopen!

Sjeb Limini! Gy zijt gezeten op den troon
des hemels! maar op de aard bewegen zich de goôn
der wereld en der hel met versch beproefde woede.
De zonde wreekt zich aan de zonde, die haar broedde,
de omwentlingstoortsvlam op de middeleeuwsche nacht.
De menschheid by dien gloed rijst op en proeft haar kracht
aan werken des gewelds, aan werken der ontbinding!
Verlichting zonder U, wat wordt zy dan verblinding,
o Licht der wereld, Zon van waarheid en van heil!
Of 't menschdom 's hemels ruim of 's afgronds diepten peil',
en beiden ondervraag om 't Godsgeheim te weten,
het moge Uw woord, Uw naam, Uw rijk, Uw komst vegeten!
die komst zal dáár zijn als de nachtdief, onverwacht!
dat Rijk zal komen als de bliksem, ongedacht!
die Naam zal heerschen en dat Woord zal overmogen!
en reeds bewegen zich de krachten uit den hoogen,

en woelt in heuvlen en gebergten barenssmart,
en grijpt die schok des Werelds Machtigen in 't hart.
De volken duizlen van zich zelf. De Wijzen vragen
elkander naar het eind van deze vreemde dagen.
»Is dit de morgen, die ons aanbreekt, van een tijd
aan volksbevrijding, menschvergoding toegewijd?
Of keeren we eer terug ten bajert der verwarring?
En is dat somber licht, die vlam, slechts de opensparring
eens hollen afgronds, ter verslinding toebereid
van al wat ordning heet, en recht, en menschlijkheid?"

Sjeb Limini! — Hy is ter rechterhand gezeten
der glorie, wien van ouds de schaar der Godspropheten
als Isrels Koning aan heel 't aardrijk heeft beloofd!
Wat natie, Israël! als gy? van God ten hoofd,
straks om uw misdrijf tot een staart gesteld van allen! (*)
Toch zal er van Gods woord geen stip ter aarde vallen,
dat, o vernederd volk, waar eenmaal 't heil uit sproot!
door U herstelling spreekt, ja, 't leven uit den dood! (†)
Gy werdt verstrooid, gy wordt geschud. Geschud als koren?
Zoo gaat geen korrel voor den grooten oogst verloren!
Verstrooid als schapen? Die u ziet en kent by naam,
brengt uit de streken der vier winden u eens zaam!
Hoore Israël! en hoort, gy volkeren! de woorden
der Zienders, ons bewaard, 't Gezicht, dat aan de boorden
des Chebars Buzis zoon (**) voor oogen stond, en dat
gy, Daniël! vernaamt in 't hart der wereldstad (††).
»De hand des Heeren was op my. De geest beroerde
het merg in 't binnenste mijns lichaams, en Hy voerde

(*) Deuteron. XXVIII : 44.
(†) Rom. XI: 15.
(**) Ezechiël (I : 1, 3) en XXXVII.
(††) Dan. VII: 1.

my over in het dal der dooden. 'k Zag het vol
van beenders, lang verdord; en 't was of de aarde zwol
om haar begravenen aan 't zonlicht weêr te geven.
Toen sprak Hy: Menschenkind! zal dit gebeente leven?
En 'k zeide: Gy alleen, Gy weet het, Heer mijn Heer!
Toen sprak Hy wederom, en zeide: Propheteer,
en zeg in Mijnen naam, dat deze dooden leven!
Want zie! Ik zal den geest des leven in hen geven,
bekleedend hun gebeent met zenuw, vleesch en huid.
En 'k deed en sprak alzoo: en met een vreemd geluid
verbonden zich allengs de beenderen te zamen
(maar nog geen geest was dáár om 't lichaam te beâmen!)
en 'k zag de zenuwen zich vlechten, vleesch en bloed
zich weven, de opperhuid van 't hoofd tot aan den voet
zich strekken; en ik riep: Waak op, o Geest des Heeren!
en doe de levenskracht in deze dooden keeren!
En ziet! Hy kwam. Hy blies. Een onafzîenbre schaar
van levenden stond op. Hy sprak: Die dooden dáár,
zijn 't huis van Israël. Ging niet hun heilverwachting
te loor? Werd niet hun hoop tot wanhoop en verachting?
En liggen niet verstrooid hun beenderen? — Maar Ik,
'k zal oopnen, o Mijn volk! uw graven. Ik beschik
u 't leven, Ik het land gewaarborgd aan uw vaadren!
Ik zal uw stammen van des werelds einden gaadren,
en geven Israël en Juda zonder end
van dagen Mijn' Gezalfde uit David. Ja, Ik ben 't,
de God der krachten, die de dooden op doe rijzen,
en Israël de trouw van Zijn Ontfermer prijzen!"
Aldus Ezechiël! hem antwoordde in de rij
der Zienders Beltsasar (*) met droom en prophecy,
als zijn verhelderd oog in verre nachtgezichten

(*) Daniël IV: 18.

vier wereldrijken zag verrijzen, straks zag richten. —
den troon des Eeuwigen, een vonklend vuur gelijk,
des Schrikdiers hoorn ten val (*) zich zetten, — 't koninkrijk
den Zoon des Menschen en Zijn heiligen gegeven, —
der Goddeloozen macht het aardrijk uitgedreven,
verstrooid, verplet, verteerd, — by Goddelijk gericht
den Draak (†) geketend en het Vrederijk gesticht!

Sjeb Limini! Gy leeft, wiens naam de hooge plaatsen
van hemel beiden aard lofzingende weêrkaatsen!
Gy heerscht, Gezalfde Gods en, vóór alle eeuwen, Zoon!
Sjeb Limini! Gy zijt gezeten op den troon,
dien Ge eenmaal dalen doet op een gelouterde aarde!
Het Godsbestuur, van voor des werelds grondslag, baarde
de volheid van dat woord, van eeuw tot eeuw herhaald,
terwijl de hater woedt, terwijl de spotter smaalt!
En zeggen zal men 't, dat èn heuvelen bezweken
én bergen slonken, ja, dat heemlen zelve weken,
maar aan 't Sjeb Limini, dat eens de Vader sprak,
geen enkle heerlijkheid van eeuw tot eeuw ontbrak!

Of hoogten slingren heen en weêr,
of de aarde zelf van plaats verander',
by elementen keer om keer
in bond of gisting met elkander, —
daar blijft een licht, een kracht, een pand,
Wat ook ontvall', gegeven,
dat Woord: »Zit aan mijn rechterhand!
en dat Uw haters beven!"

(*) Dan. VII: 8—27.
(†) Openb. XX: 2.

Gy spraakt het, God van Isrel! uit,
en de oude harppropheten psalmden
by Sions tempelkoorgeluid,
wat later eeuwen d u s weêrgalmden:
»Houdt Christus Zijne kerk in stand,
»dan moog de hel vrij woeden!
»Gezeten aan Gods rechterhand,
»zal Hy haar wel behoeden!"

Die Koning van Gods heerlijkheid
blijft heerschen zonder eind van dagen!
En gy, o volk, dat Hem verbeidt!
Hy ziet u worstlen, lijden, klagen.
Houd moed, klein kuddeke! houd moed!
't Heelal is hem gegeven!
En Hy, Hy gaf voor u Zijn bloed;
Hy leeft, en gy zult leven.

Hy heeft voor u den dood geproefd,
voor u den vloek getorscht der zonden,
voor u in 't doodendal getoefd!
Voor u is zonde en graf verslonden!
Herleven gaat gy op Zijn stem?...
Neen! Wie in Hem gelooven,
reeds z ij n zy levende met Hem,
met Hem gezet daarboven! (*)

Toon' dan der kruisbestrijdren macht
zich in dees sombren tijd steeds driester!
Gesproken blijft het woord in kracht
tot dezen Koning-Hoogepriester

(*) Eph. II: 6.

naar Melchisédeks ordening:
»Gantsch versche legerscharen
»zal tot een laatste worsteling
»de dageraad U baren!" (†)

Door lijden wordt het heerlijkheid!
Licht, eerst na middernachtlijk duister!
Bezwijk, mijn ziel! niet, maar verbeid!
Hy zal verschijnen vol van luister.
En reeds bestraalt een morgenster
het onweêr dat zich gadert,
en reeds vertoonen zich van verr'
de teeknen, dat Hy nadert!

Maak' berg op bergen opgetast
den zoon van Babel dan vermetel!
Sjeb Limini! die berg staat vast,
en vast staat Sions Koningszetel!
En vast, o Christen! ook uw kroon,
en vast gantsch Israëls herleving!
Alleen! blijf staren op den ZOON,
met juichende overgave en beving!

(*) Ps. CX: 3—5.

1848.

UIT PALESTINA.

Zy hebben my dikwijls benaauwd van mijne jeugd af, zegge nu Israel; zy hebben my dikwijls van mijne jeugd af benaauwd.
Ps. CXXIX.

Het was de tijd, toen edelhuis by huis
zijn mannen zond, den schouder onder 't kruis.
Des Keizers vaan, met Frankrijks lelieglansen,
met Englands leeuwen gingen voor, — de lansen
der Ridders zich verbroedrend in den stoet
met Bisschopsmuts en breeden pelgrimshoed.

Toch was 't de tijd niet meer dier eerste kreten,
vernomen door de volgers des Propheten
met schrik en spot, by beurten, uit Euroop! —
In rook vergaan was menig stoute hoop
op glorie, op veroovring in die streken,
waar, heimweekrank, reeds duizenden bezweken
onovertroffen sedert, en geen zon
meer opging over Godfrieds van Bouillon.

Diep was, na hem, de Christenheid verbasterd,
en fel, om haar, de Christennaam gelasterd
in de overheerde woningen van Sem.
De toon van Clermont was gedaald. Jerusalem
droeg nog wel hoog de kruisvaan op haar muren,

(hoe ook verbaasd een scepter te verduren
naar leenrecht uit het West!) en forsch en fier
stond in haar midden steeds de Tempelier,
het zwaard op zij' verplegende haar kranken.
Toch meer en meer begon de tent der Franken
te schudden in dat verre Morgenland,
onveilig en ontbloot. Want aan den kant
van 't Noorden was Edessa reeds ontvallen;
en wel had weêr Euroop zijn duizendtallen
geleverd, maar geen taal zelfs van Bernard
vermocht, die te bezielen met een hart
genoegzaam tot herovering van rijken.
Weldra — en zelfs de hoofdstad gaat bezwijken.

De Olijfberg in die dagen zag zijn top
bestegen door een Dichter. Hy zag op.
De weduwstad lag voor hem, — hy versteende,
en schiep weêr aâm, en riep het uit, en weende!
Wat tranen, eeuwen in en eeuwen uit,
bevochtigden dien grond al! Wat geluid
van weegeklaag, van onweêrhoudbaar snikken,
werd dáár niet al gehoord, by de eerste blikken
op Sions overschot. Wat borst, zoo fier,
wat hart van ijs of ijzer, dat niet hier
brak en versmolt en smart had van zijn zonde,
en daden van den God der goôn verkondde?

De Vreemdling op d' Olijfberg stapte voort.
wie was hy? van wat maagschap? uit wat oord?
Geen trots hier, als des krijgsmans, is te lezen
in oog of tred. Geen pelgrim kan hy wezen,
met rozenkrans noch kruis aan hals of hand, —

geen vreemdeling, maar eigen zoon van 't land!
De donkerbruine huid, het vuur der blikken,
deed d' Arabier herkennen zonder wikken,
sprak niet wat anders nog op dat gelaat,
dat, neen, geen kroost van Ismaël verraadt,
maar stamverwant. 't Zijn de onmiskenbre trekken
die langs heel de aard den Isrelliet ontdekken

Dat was hy! van zijn tweeden moedergrond,
van Spanje, kwam hy, om waar Sion stond,
in heerlijkheid sints eeuwen uitgeschenen,
te aanschouwen met zijn oogen, en te weenen.
't Was zijner jeugd gelofte lang geweest
Thans duldt zijn geest geen uitstel meer, bevreesd
of mooglijk hem voorkwam de ban der jaren;
want, vóór den tijd, besneeuwden hem de hairen
en weefden voor zijn oogen reeds een wolk
de droefheid over 't noodlot van zijn volk. —
de studie in den doolhof der Rabbijnen, —
de dichtgeest, die ook sterken weg doet kwijnen.

Dáár treedt hy van den bergtop af, en voort!
Daar staat hy voor de Benjaminsche poort
Daar zal hy Salems straten in gaan treden.
Maar neen! hy trekt te rug de vlucht der schreden.
Hy wil nog meer genieten van zijn smart,
nog eerst van rouw verzadigen zijn hart
by d' aanblik van die moeder der Propheten,
die stad, des grooten Konings eens geheeten.
Hy wil de dorheid proeven van dien grond,
waarover de Aard al haar geweldnaars zond,
en kust dien grond, hem als in de armen knellend,

en drinkt de bittre wateren, hem wellend
uit hart en oog, en wentelt zich in 't stof,
en rijst weêr op, om Gode een lied van lof, —
een lied der klacht als voegt aan bannelingen, —
voor d' ingang van de weduwstad te zingen!
Het was dat lied, gelijk hy zelf, vermaard.
in Spanjes Synagogen lang bewaard,
en aangestemd waar immer Joden zwerven
of by der vaadren graven komen sterven.
De Maagd van Sion klaagt er 't onderscheid
van toen het uit Egypte werd geleid,
gehoed door haar van God gezonden mannen,
of — toen de haat dier meer dan aartstirannen:
Nebucadnezar, Titus, Hadriaan,
voor eeuwen Isrels zon deed ondergaan:

»Een vuur, een vuur gloeit in mijn aadren,
wanneer ik opvoer in mijn lied
dien blijden uittocht mijner Vaadren
uit Pharaoos verbaasd gebied! —
Een koorts van schaamte verwt mijn wangen.
de krachten weigren zich mijn stem,
wanneer ik meld in rouwgezangen
mijn uitgang uit Jerusalem!"

»o Lied, door Moses aangeheven,
by Mirjams rinkelbom en trom,
toen ik Egypte mocht begeven
en zijn verworplijk godendom! —
Ach zangen, druipende van tranen,
op Jeremias harp gesproeid,
toen 'k heentrok onder vreemde vanen
de handen smadelijk geboeid!"

»Hoe vriendlijk wenkte me uit de wolken
de glans des vuurkoloms by nacht,
toen me uit de hand der wreede volken
de hand mijns Gods had uitgebracht! —
Maar by 't bestormen van den tempel,
wat zwarte wolken van rondsom, —
met wat verfoeisels op den drempel
van Gods ontheiligd heiligdom!"

»De wateren der Schelfzee ruischten
op dat ontzachlijk uitgangsuur,
de wateren der Schelfzee bruischten....
straks rezen ze op my tot een muur. —
Ach waatren slechts, die overstelpen,
met stekend zout, met stikkend zand,
geen golven langer om te helpen —
toen 'k balling uitging uit mijn land."

»Van uit den hemel — mannaregen,
verkwikkend bronnat uit de rots;
toen ik mijn vrijheid had herkregen
by 't tusschentreden mijnes Gods! —
Absinth en gal en bittre waatren,
toen ik ter naauwernood ontkwam,
by 't hoongeschater mijner haatren
om Salems stad- en tempelvlam."

»Toen ik Egypte was ontkomen,
met Moses staf en heilgebed,
zag 'k eerlang Horebs top omzoomen
van 't volk, verbeidende Gods wet. —

Ach zamenscholing by de stroomen
  van 't onmeêdogend Babylon,
toen my de vrijheid was genomen, —
  mijn lange vreemdlingschap begon!"

»Des Heeren zwaard, het oog verblindend,
  ging ter bevrijding voor my heen,
mijn trotsche vijanden verslindend,
  toen 'k uit Egypte ben getreên! —
Dat zwaard, ach! tegen my gegrepen,
  ach! tegen mijne borst gewet,
toen ik mijn kindren heen zag sleepen
  van Sions hoogten, wreed verplet."

»o Feesten, Sabbaths, wonderteeknen,
  toen 'k uit Egypte was geleid!
ach vasten, tranen, ijzren keetnen,
  my in de ballingschap bereid! —
o Jubel-, rust-, en vredejaren,
  my na Egyptes dwang beloofd!
ach felle ellenden en bezwaren,
  sints Sions onheil, op mijn hoofd!"

»o Kamp van strijdbare Isrellieten,
  na dat Egypte ons vrij zag zijn,
en heilig dienstwerk der Levieten!
  hoe heerlijk zag u Sins woestijn! —
Maar toen wy Judaas erf verlieten,
  beroofd van uitzicht en van troost,
ach heir van smalende Edomieten!
  ach koopers van mijn kermend kroost!"

»Ach pijnigend verschil van namen! —
   toen Pharoos woede ging te loor,
hier, Moses en Aäron t' zamen
   ons weidend in Jehovaas spoor,
en daar (o schrik!) Nebucadnezar,
   straks, met my minder nog begaan.
Tiberius en Cajus Cesar,
   Pompejus. Titus, Hadriaan!"

»o Heiligheid der heiligheden!
   o Hoogepriesterlijke kroon!
o Wierookoffers en gebeden,
   op gouden schalen aangeboôn!
o Reinigende waterplassen
   waarin, naar de ordening der Wet,
mijn volk gantsch zuiver werd gewasschen
   van heel Egyptes smaad en smet!"

»Ach gruwlen en afschuwlijkheden
   en enkel spot met Gods bevel!
Ach beeldendienst en snoode zeden,
   afgoderij en overspel!
Ach, by verdrukking, ergernissen
   ontmoet, verduwd by elken stap!
Sints ik Jerusalem moest missen
   in steeds gerekte ballingschap!"

»Waak op, o God der legerscharen!
   Keer tot ons weder, — (ach, hoe lang?) —
als in die ver vervlogen jaren,
   als, eenmaal, by Egyptes dwang.

Keer tot ons weder, God der vaadren!
hoor weêr naar 't klagen onzer stem,
en wil eerlang Uw volk vergaadren
in een hersteld Jerusalem."

De Dichter had zijn lied voleind. Hy zweeg.
Zijn stem, zijn geest scheen uitgeput. Hy zeeg
bewegingloos ter aarde, als in bezwijming
door 't smerten van de diepe zielsdoorvlijming, —
of — nog in overpeinzing en gebeên,
als waar hy met zich zelf hier steeds alleen!
alleen? neen! op de plek, dus ingenomen,
was forsch en norsch een krijgsman afgekomen.
een ruiter, die van op zijn trapplend paard
den treurig neêrgeslagene ter aard
bespieden bleef. 't Was een dier Beduienen,
de schrik niet slechts der eenzame ruïnen,
maar in hun stouten strooptocht in het rond
zich wagend vaak op dicht bevolkten grond.
»Spreek op (dus riep en spotte hy!) wie zijt gy?
»Verworpen Jood of Kelb? Zoo niet, belijdt gy
»ook Allah en Mohammed zijn Propheet
»met ons? Wat dreef u hier? dat ik het weet'!
»En brengt gy goud voor Frankische gestichten
»of Jodenbuurt. 'k zal u den last verlichten!"
En zwijgend en als doof voor 't geen hy hoort
maar in 't verstand niet opneemt, gaat hy voort, —
de Dichter, — zich steeds dieper in gedachten
te domplen, — schijnt de toespraak te verachten,
en slaakt op eens dien galm met veegen mond:
»Hoor, Israël!" De Beduien verstond!
»Zoo sterft gy, basterdkind der Wet! rechtvaardig,

»niet door mijn hand, — uw bloed waar de eer onwaardig
»het edel staal te verwen van dit zwaard, —
»maar als de worm, vertrapt!" Hy rukt zijn paard
naar achter met den toom, dat beide hoeven
van 't steigrend ros hun kracht in 't vallen proeven
op 't hart des vreemdelings. Het brak. Ai zie!
zoo (zegt men) vond zijn eind de dichter Hallevi.

Zy hebben, zegge Isrel, van ouds my gekweld,
benaauwd van der jeugd aan, geploegd als een veld.
Toch hebben zy tegen my niet overmocht.
Maar rouw blijft mijn deel en mijn leed onbezocht.

Neen, antwoordt het Godswoord, dat nimmer vergaat,
niet altijd blijft Isrel der volkeren smaad.
Voor hem bad zijn Koning aan 't smadelijk kruis.
Haast komt de Verlosser tot Israëls huis.

1848.

TER GELEGENHEID DER

J U B E L - F E E S T V I E R I N G

VAN HET

ZENDELING-GENOOTSCHAP

DER

ENGELSCHE EPISCOPALE KERK.

Daar is een jubeltoon gehoord!
Zijn weêrgalm reikt van oord tot oord.
Dat al wie God vreest en Zijn woord
zich voege by het feestakkoord!

KOOR.

Looft den Heer! want Hy is goed.
Alle volken, tongen, talen,
moeten Zijnen roem verhalen!
want Hy kocht ze met Zijn bloed.

De mensch geschapen naar Gods beeld,
heeft zijns Formeerders eer gedeeld
met zon en maan, met dier en plant,
ja, 't maaksel van zijn eigen hand.

KOOR.

Looft den Heer, enz.

Sints kende 't Heidendom geen God,
geen heil'ge Wet, geen heilgebod.
De zonde leeft by 't Godsgemis,
de hel regeert by duisternis.

KOOR.

Looft den Heer, enz.

Maar in de diepte dier ellend
heeft God zich tot den mensch gewend:
Het woord van redding werd bekend
tot aan des werelds uiterste end.

KOOR.

Looft den Heer, enz.

Zijn Heilgezanten gingen uit.
Geen spraak, waarin hun stemgeluid
aan duizenden den naam niet bracht
van 't Lam voor hunne schuld geslacht.

KOOR.

Looft den Heer, enz.

De Heer wrocht meê. Zy gingen uit,
naar 't Noorderijs, — naar 't schroeiend Zuid, —
van waar de Zon in 't Oosten straalt,
tot daar ze in 't Westen nederdaalt.

KOOR.

Looft den Heer, enz.

Gewijde schaar! ga uit, ga voort
En all' gy Heidnen! hoort het woord.
Brengt thands Uw eerstelingen aan:
eens zal de volheid binnen gaan!

KOOR.

Looft den Heer, enz.

Eens zal Uw volheid binnengaan!
Bidt, aardsche volkeren! bidt aan,
met Isrels stammen eens te zaam
één kudde, één kerk, één volk, één naam!

KOOR.

Looft den Heer, enz.

ROEM DER HOPE.

(GEZANG CCLXXXIII DER HERST. EV. LUTH. GEMEENTE).

Jesus, mijn Verlosser, leeft!
en ook ik zal met Hem leven,
dáár waar Hy zijn zetel heeft.
Wat zou my dan nog doen beven,
nu het Hoofd, reeds opgewekt,
al de leden tot zich trekt?

Door een onverbreekbren band
ben ik aan dat Hoofd verbonden;
mijn van God gegrepen hand
worde in Zijne hand gevonden;
en vergeefs grijnst dood en hel:
'k zie op Jesus! 't is my wèl.

't Geen ik afleg is de ellend;
't geen ik wachte, kracht en leven;
't leven, hier nooit recht gekend,
wordt my eeuwig dan gegeven:
de aardsche korrel wordt gezaaid,
't hemelsch lichaam wordt gemaaid.

'k Zal dan wonen by mijn Heer!
Dit is mijn geloofsvertrouwen —
ik zal Jesus in zijn eer,
in zijn koningrijk aanschouwen;
ik, ik zelf, verlost van 't vleesch,
vrij van zonden, vrij van vrees.

Rigt uw geest dan hemelwaart,
heft uw zielen op naar boven,
van de lusten dezer aard
tot waar ge eeuwig wenscht te loven;
woont met hoop en hart en zin
thans reeds by uw Heiland in!

ROUW EN TROUW.

En de gantsche Vergadering maakte een verbond in het huis Gods met den Koning, en hy zeide tot hen: Ziet, de Zone des Konings zal Koning zijn, gelijk als de Heer van de Zonen Davids gesproken heeft.

2 Chron. XXIII : 3.

Het klokgebom van oord tot oord
plant voort het zieldoorvlijmend woord:
»Aan de overzij van den Moerdijk
daar ligt des Konings dierbaar lijk!"
De doodklok dreunt, heel Neêrland weent,
en om het Delftsche grafgesteent
pleegt het den TWEEDEN WILLEM rouw,
zweert het den DERDEN WILLEM trouw.

Een donder, plotsling afgekomen,
heeft Neêrlands hoogsten boom geveld.
De kroon is van ons hoofd genomen!
Gevallen is der helden held!
De dag der smart is aangebroken;
gesproken heeft der heeren Heer!
Wy krommen 't hart, van leed doorstoken,
wy buigen 't hoofd verslagen neêr.

Geen Fransche heirschaar in slagorde.
tuk op verplettende overmacht,
geen bloed- en oproerdronken horde
had ons die wonde toegebracht;
geen kogels, langs de heuv'len fluitend
of d' ijz'ren monden uitgebraakt,
doch op den stouten oogblik stuitend
van 't heldenhoofd, door God bewaakt!

En waar dan hy is aan bezweken.
de Oranje, dien ons hart betreurt?
Hoe is de levensgeest geweken?
Hoe 't stoflijk hulsel afgescheurd? —
Ach! banden klemmend om het harte,
ach! leed door zelfbedwang vergroot.
ach! Vaderrouw by Koningssmarte,
zijn wapens te over voor den Dood!

En, of het waar, het uur voorziende,
leî hy de hand nog op zijn kroost.
en zorgde teêr voor wie hem diende,
en schikte d' arme nog zijn troost.
Daar zonk hy neder op zijn sponde,
daar gaf hy, worstlensmoê, den geest.
Zij God Almachtig in die stonde
zijn Herder en zijn Licht geweest!

Het klokgebom van oord tot oord
plant voort het zieldoorvlijmend woord:
»aan d' oeverzoom van Maas en Rot,
daar voert men 's Konings overschot."

De doodklok dreunt, en Neêrland weent,
en roept by 't Delftsche grafgesteent':
»De Koning stierf! aan 's Konings Zoon
behoort ons hart by staf en kroon!"

Weemoedvol ziet Gy het, Dochter der Czaren!
nevens u knielend by 't lijk van zijn Vorst,
beelden herroepen uit de ebbe der jaren,
laatnis maar voedsel voor 't leed dat Gy torscht!
Vroeg werd uw weg in den zijnen geweven,
spâ blonk uw ster op zijn stormige baan.
zuster der Czaars, onzen Nassau gegeven,
waardigste prijs voor roemruchtige daân!
Zagen wy, sedert. de kimmen betrokken?
Rezen de golven der volksheerschappij?
Wat ook Oranje bestond by die schokken,
ANNA PAULOWNA stond vast aan zijn zij!
Nederlands zonen, Nederlands vrouwen,
smaken een bittere zoetheid in 't leed,
met Haar te treuren. met Haar te rouwen,
met Haar te gaan in het nachtzwarte kleed.
Konden zy troost voor Haar zielesmart vinden! . . .
IJdel vermeten! machtlooze wensch!
God heeft geslagen! wie zal verbinden?
God wil genezen! zwijge de mensch!
Aardsche vertroosting wordt distel en alsem;
stemmen van Boven fluisteren zacht:
»CHRISTUS op Golgotha! dáár is de balsem!
CHRISTUS is opgestaan! dáár is de kracht!"

Het klokgebom van oord tot oord
plant voort het zieldoorvlijmend woord!
Daar roept een stem plechtstatig af,
dat TWEEDE WILLEM daalde in 't graf!
De doodklok zwijgt, maar Neêrland weent
en roept by 't Delftsche grafgesteent:
»De Koning stierf. De Koning leef'!
en dat hem God Zijn zalving geef'!"

Nederland ontfangt zijn Koning uit die Vaderlijke hand,
door wier weldaad sints drie eeuwen hier de Oranjeboom ge- [plant
voor de goudkleur zijner vruchten 't bloedrood aller tirannij
deed verbleeken, deed verschieten, tot der zeeën overz !
Neêrland heet zijn Koning welkom, dubbel welkom van dat [strand,
waar een and're DERDE WILLEM uit het hart van Nederland
met de vrijheid van 't geweten al die vrijheên overbracht,
ongelijkbaarste aller glories van het Nassausch Voorgeslacht!
Nederland begroet zijn Koning, by 't gebrul van beider [Leeuw,
als den spruit dier vijftig Helden, die elkander eeuw aan [eeuw
steunend, volgend, of vervangend aan de spits van Neêrlands [kroost,
streefden, sneefden, kampten, duldden, onvermoeid en on- [verpoosd.
Nederland begroet zijn Koning als het Hoofd thands van dien [stam,
die, gerukt uit onzen bodem, ziel en welzijn met zich nam,
maar geworteld in de harten, maar gegrondvest in de Macht,

steeds ten teeken was en werktuig van bevrijding, uitkomst, [kracht.
'tVaderland ontfangt zijn Koning als diens Zwijgers stam- [verwant,
die, Ontwerper, Kweeker, Vader van 't verbonden Nederland,
voor dat Neêrland en zijn vrijheên, onder God door Hem [gewrocht,
heeft geleden, heeft gebeden, tot zijn jongsten ademtocht, —
als den Zoon des fieren Veldheers, die by Quatrebras gebood,
en by Waterloo den eindstrijd met zijn gudsend bloed begoot,
en, niet enkel op het slagveld in der volken oogen groot,
ook als Vorst bezielend dáárstond tot aan d' oever van zijn [dood.
All' dier Helden, Vorsten, Vaders Naneef, Plaatsbekleeder, [Zoon!
Stijg by 't heil- en welkomjuichen onzer duizenden ten troon,
met het oog op hen geslagen, op hun onverwelkbre faam,
onvergeetbre zelfverzaking, onbevlekten Riddernaam, —
met het hart van ijver blakend voor een natie, wier geluk
u het loon zij van der zorgen zielsmoed-oefenenden druk, —
met de knie voor Hem gebogen, van Wien alle gave daalt,
alle kracht en wijsheid afkomt, alle macht en luister straalt.
Koning! neem Uw staf in handen, naar 't op nieuw bezworen [recht,
dat weldadig nog zal wezen, zoo slechts biddend neêrgelegd
op den grondslag der Geschiednis, op 't beginsel van Gods [Woord,
ja, ten overstaan dier Almacht, die de weêrzijdsche eeden [hoort,
en den meineed van de volken en des dwingelands geweld
plotsling tusschen beide tredend in gerechtigheid vergeldt!

Heer! behoud den DERDEN WILLEM! schenk Hem UW gerechtig-
[heid!
Geef Hem koningskracht in zachtheid, — by oprechtheid wijs
[beleid!
Keer in gunst tot loutre blijdschap zijn' in rouw begonnen loop!
Voor de Gade hem ter zijde, voor zijn Spruiten, Neêrlands hoop,
voor geheel het Nassausch Stamhuis, voor gantsch Nederland te
[zaâm,
overstort zijn hoofd met zegens in de vreeze van Uw Naam!
Onder zijn regeering blijve tot aan 't uiterste der aard
't plekje grond bevoorrecht heeten, steeds zoo wondervol be-
[waard. —
bloeie wijsheid, kennis, Godsvrucht, die door liefde, recht en
[plicht,
de eerplaats heilige der grooten, en der mind'ren last verlicht'. —
rijze hoog de Oranjestandert, — breng' de Nederlandsche vlag,
van het verste Westen wapprend tot aan d' Opgang van den dag,
handelschatten, welvaartsbronnen onze havens in en uit,
en den Heidnen, verre en heinde, 't Evangelieheilgeluid!
Heer! behoed met Neêrlands Koning heel het Nederlandsche
[volk!
En verzwaart zich om ons henen de opgepakte donderwolk,
die verwoesting dreigt en sloping aan 't aloude Vasteland; —
onze schuddende moerassen, met Oranje steeds beplant,
zijt Gy machtig, God der Vadren! te doen vast en veilig staan!
Dat alleenlijk, wat onze oogen ooit zien worden of vergaan,
deze bede nooit van Neêrland onder Nassaus scepter wijk'!
»Worde UW naam, o God! verheerlijkt! kome, o Heer! UW ko-
[ninkrijk!"

1849.

ELIZABETH.

De dochter Arons (*) zit en treurt. Zy zit verslagen,
zy zucht in de eenzaamheid. De middag harer dagen,
zoo vreedzaam vroeger in de vreeze van haar God,
zoo zalig in Zijn dienst en lieflijk heilgebod, (†)
is met een nevel van onoverkoombre smarte
en tranen overfloersd, die nooit een vrouwenharte
in Isrel heeft gewraakt. Aan haar volzalige echt
werd de onuitspreeklijke eer der vruchtbaarheid ontzegd!
De moedertitel is uw' ooren vreemd gebleven.
Elisabeth! als uw ten avond neigend leven
van 't afgesmeekte zaad reeds 't kroost had kunnen zien,
zacht koestren aan uw hart, en zeegnen op uw kniên.
Ach! tusschen vrees en hoop ontsnellen u de dagen,
tot van den ouderdom 't beslissend uur geslagen
uw lang gerekte zucht onmooglijk maken moet!...
Neen! ook dan nóg leeft Isrels God, die wondren doet!

De zoon uit Aron, aan haar zijde, staart met de oogen
naar Boven, beurtling, en op tijden lang vervlogen.
hy denkt zijn voorgeslacht van vijftien eeuwen na, —
hy slaat den rijkdom van hun breeden stamboom gâ,

(*) Luc. I : 5.
(†) Luc. I : 6.

de ontelbre schaar dier aan Jehovaas huis gewijden,
die zonder onderscheid van wisselende tijden,
sints Moses in Gods plaats zijn' broeder overgoot
met olie, (*) — 't heiligdom bedienden, en den dood
der millioenen millioenen offerdieren
(onnoozle lammeren of vlekkelooze stieren) (†)
ten waarborg brachten van dat éénig offerbloed,
dat in de volheid van Gods tijden heeft geboet.
Ach! moet in hèm dan een dier vier en twintig orden, (§)
in haar volledigheid nog niet gestoord geworden,
vervallen? ondergaan? als kleefde een ban van God
ook op Abiaas huis, en de uitroep: Ikabod! (**)

Zoo peinzen zy te zaam, by 't klimmen hunner jaren,
en 't lang nog vóór den tijd verzilvren hunner hairen,
van zielssmart om hun smaad in Israël. Maar met
die zielssmart wisselt af — neen! huwt zich — zielsgebed,
opklimmend dag en nacht uit worstelende harten
naar Hem, die zaligheên uit jammer schept en smarten, —
die 't licht doet opgaan uit stikdonkre duisternis, —
wiens naam van eeuw tot eeuw Raad en Ontfermer is, —
die Hanna hoorde, toen zy, leed- en levensmoede,
geloften uitgoot, die geen Heli zelf bevroedde,
en straks in de eigen tent te Silo aan den God
der eere d' eerstling bracht van haar veranderd lot, (††) —
naar Hem, die op de rots (§§) Manóach en zijn gade

(*) Levit. VIII : 2—13.
(†) Hebr. IX : 13. X : 4.
(§) Luc. 1 : 5. 1 Chron. XXIV : 10.
(**) I Sam. III : 10—14. IV : 21—22.
(††) 1 Sam. I. II : 1—21.
(§§) Richteren XIII : 19.

het schier bezwijkend hart van hemelvreugd verzaadde
in 't uitzicht op den spruit, aan leeuw en Philistijn
tot in zijn jongsten stond bestemd ten schrik te zijn, —
naar Hem, die Abraham op reeds verstorven jaren
een' schoot, verstorven als hy-zelf, dat volk deed baren
ontelbaar als het zand aan d' oever van de zee,
en onverdelgbaar ook door eeuwenwegend wee!

Zoo klemmen zy zich vast aan al die wonderwegen
beschreven in Gods woord, het schild van ouds én tegen
des ongeloofs geweld, én tegen wat in 't oog
van menschen zekerst schijnt, ja lang beslist omhoog.
Zoo kampt het zielsgebed dier onbezweken vroomen,
als de arm des zwemmers, die door branding heen en stroomen,
hem naar de haven der behoudnis paden baant,
te rug gedreven, beurt om beurt, wanneer hy waant
de kust te grijpen, die reeds toelacht, of, de slagen
herhalend, door den vloed als in triumf gedragen!
Maar ook de krachtigste arm wordt worstlensmoede en mat,
de moedigste houdt stand voor de overmacht, tot dat
't bereik des adems faalt. Ja, ook van worstelingen,
vaak machtig van Gods trouw een teeken af te dwingen,
als Jacob worstelde by Jabboks eenzaam veer,
en overwinnaar werd geprezen van zijn Heer, (*)
zal 't eind bezwijken zijn, indien geen Geest van Boven,
geen nieuwe kracht van tegen-hoop-op-hoop-gelooven,
wordt ingestort. — Ach! zal het God-behagend paar,
in d' ongelijken kamp steun zoekend by elkaêr,
stand houden? wen om strijd verwarrende gedachten
't gemoed belegeren met zaamgezworen krachten, —

(*) Gen. XXXII : 21—30.

wen in des harten diepst de twijfel overmag,
niet of Jehova kan, maar of Hy telken dag
wel zal de onvruchtbaarheid van droeve Hannaas wenden,
of aan Manóachs troost door godlijke Englen zenden.
Of was, wat Abraham te beurt viel, in Gods raad
niet eenig? Zal op nieuw, zal voor een doelloos zaad
de weg, verweigerd door natuur, op smeekgebeden
van menschen opengaan? Is: wondren in dit heden
verbeiden, geen bestaan vermetel eer dan goed
in de oogen van dien God, die ook Zijn wondren doet
naar de orde door Hem-zelf Zijn' wegen voorgeschreven?
Neen, liever van die hoop de stoutheid opgegeven,
en uit de hoogten van een al te koen gebed
zich zelf in lager kring beschaamd terug gezet!

Dus stormt het in de ziel dier fel bestreden vroomen,
in de uwe, Elisabeth! het minst. Want ziet! zy komen
de dagen, als de vrouw in nooit gekenden glans
verhoogd zal worden voor het aangezicht des mans,
in krachten van 't geloof den man zal overtreffen,
ja, voor der heemlen oor lofgalmen aan zal heffen,
meer hemelsch eindloos dan Debóraas oorlogslied,
maar, als dat lied, ontstaan op Zienders-grondgebied.
Gy zult, Elisabeth! van hoog verheven dingen
eerlang de dorpels van uw woning op doen springen,
terwijl uw gade zich in roekloos ongeloof
de tong gebonden voelt, de twijflende ooren doof.

Jerusalem! eer dat de dagen zich vervullen
van 't oordeel, dat vast spoedt, — eer Romes aadlaars zullen
te zamen scholen by het aas, hun toegedacht

in 's hemels ongenâ op een verdwaasd geslacht,
om naar des Heeren woord het heiligdom te ontwijden,
dat eens des Heeren was! eer dat de nacht dier tijden
uw stad, uw volk, uw heerlijk Huis, verslinden zal,
moet nog die stad, dat volk, moet ook dat Huis vooral
een reeks van wondren zien, nog niet aanschouwd op aarde,
een reeks van teeknen, die der eeuwen volheid baarde, —
den Godmensch, wien Gods volk eerlang aan 't vloekhout slaat,
ten voor- en achterhoede. En ziet! hun dageraad
gaat op voor 't reukaltaar, waar Zachariaas handen
den wierook, by den galm der voorhofzangen, branden
in 't statig avondofferuur. Wat godlijk licht
verrast zijn oog en schokt zijn ziel? Wat aangezicht
van meer dan menschlijk schoon bestraalt hem? —" 't Is ver-
[blijding
van Boven, 't is van God een Engel met die tijding:
»Verhoord werd uw gebed!" — Ga, Zacharias! ga
in de opgelegde stilte uw twijfel boeten, ja!
maar ook verbeiden 't uur, waarop gy uit zult breken
in lof, en met de stem, u weêrgegeven, spreken,
op een na eeuwen voor het eerst herleefden toon,
van 't geen dat kind zal zijn, die schier ontgeven zoon, —
uw' gade een Samuel, der wereld een Elias!
van onder moeders hart heraut van Gods Messias!

Van onder moeders hart alreede! Wien geen ding
onmooglijk zijn zal sprak — de onvruchtbre vrouw ontfing,
Vijf maanden zwijgt zy van het zielsheil haar beschoren;
de zesde rijpte, en o! wat groet verrast hare ooren?
wat wel bekende stem? — Het is uit Nazareth
de Maagd, aan Davids huis ten teeken eens gezet,
thands als op vleugelen der duiven heengedragen

naar Hebrons bergland, — thands verschijnend voor haar ma-
[gen, (*)
als Bruid des Erfgenaams van David! — neen, veel meer!
als de ongelijkbare in genade by den Heer!
Want de ure sloeg, — des Eeuwgen woord vertoeft niet langer,
de kracht des Eeuwigen kwam af! de Maagd is zwanger,
volbracht de ontzachlijkste der aartsverborgenheên,
en vleesch geworden 't Woord. Maar wien dan Gode alleen
was 't heilgeheim bekend? Ook niet aan u, Maria!
Wellicht! Voor 't minst nòg niet, toen 't echtpaar uit Abia
den tred uws voets vernam, en straks, o diepten! uit
zijns moeders ingewand een half voldragen spruit
het sein gaf van de komst des Heil'gen, — als, gedreven
door d'eigen Geest van God, reeds aan het kind gegeven,
de moeder 't uitriep tot de moeder: »Heil is U!
omdat gy hebt geloofd, Gebenedijde! En nu —
hoe is het, dat tot my de moeder komt mijns Heeren?"
En beurtling stijgt de lof ten hoogen ethersfeeren
uit beider moeders dankbaar zamensmeltend hart,
tot Hem, die nederziet op needrigheid en smart,
geringen opheft uit het stof, en wie vermetel
op sterkte of rijkdom bouwt, ter neêr stoot van zijn zetel, —
met Zijner heemlen spijs den hongerige voedt,
en ledig wegzendt wie zich baadt in overmoed, —
aan Jacobs zaad getrouw, aan Abraham gedachtig
in eeuwigheid! Zijn naam is Heilig en Vrijmachtig. (†)

Loof, loof, Elisabeth! den Hoorder der gebeên,
die eindloos meerder gaf, die niet uw smaad alleen

(*) Luc. I : 36—40.

(†) Luc. I : 46—55.

heeft afgewenteld, maar uw moederlijk behagen
in d' overdierbren spruit, in eigen schoot gedragen,
zoo eindloos hooger voert — om 't geen die andre schoot
omvat voor Israël, voor heel een wereld. Groot
zal voor Zijn aangezicht dat kind zijn, dat uw gade,
ten zegel van door God verwaardigde genade,
op d' achtsten dag, naar 't oudvoorvaderlijk verbond,
het woord bevestigend vernomen uit uw mond,
Johannes noemen zal. (*) Gy zult van de eerste jaren
der kindschheid in zijn geest een groote sterkte ontwaren,
een sterkte in 't lichaam meê, doch van geen wijn ontleend,
(waarvan hy naar den wenk des Engels blijf' gespeend!)
maar uit den Heil'gen Geest, wiens drijving hem zal voeren,
van menschenstemmen ver en wereldsche rumoeren,
naar de afgelegen paân der zwijgende woestijn,
om eenzaam met zijn God en 't woord zijns Gods te zijn!

o! Zult gy leven, of van verr' slechts en in droomen
aanschouwen 't oogenblik, wen de opgetogen stroomen
aan de oever des Jordaans zijn grootheid zullen zien, —
wen, met zijn doop gedoopt, de Godmensch op de kniên
den boog der heemlen zal zien scheuren voor Zijne oogen,
den Geest gelijk een duif neêrschieten uit den hoogen
en blijven op dat Hoofd, door 's Wegbereiders mond
als 't Lam voor 's werelds zonde aan Israël verkond?
En te dien dage zal het zijn, dat aartstirannen,
op erflijke eerzucht slechts en wellust ingespannen,
de stem des roependen vernemen en ontzien,
ja, voor een korten stond gedwongen hulde biên; (†)

(*) Luc. I : 57—80.

(†) Marc. VI : 20.

tot dat Herodias zijn bloed en hoofd zal vragen
ten loon voor wulpschen dans en schendig welbehagen,
en in de duisternis eens kerkers met het zwaard
de Vriend des Bruidegoms (*) wordt afgemaaid van de aard,
om op te gaan ter plaats, waar Moses met Elias
't getuignis huldigen huns Goëls en Messias:
dat, onder heel 't geslacht met Evaas schuld besmet,
geen grooter opstond dan uw zoon, Elisabeth!

(*) Joh. III : 29.

1849.

AAN MIJNE EGADE

OP HAAR VERJAARFEEST.

Wederom, geliefde Gade!
wordt de luister van een dag,
waar het hart van die u lief heeft
God op nieuw voor danken mag,
dan getemperd door een onweêr,
over huis en land gebracht,
maar, wat zielesmart ons drukke,
door uw leven my verzacht!
Ja! wy loven in de tranen,
onder 't somber van een tijd,
ernst en jammer-, schoon ook hoopvol
in zijn teeknen wijd en zijd. —
Ja, wy zwijgen en aanbidden
by 't herdenken van een zoon,
ingegaan na bange worstling
in de rustplaats van Gods doôn, —
van een zoon, die, was zijn leed ons
lang een bron van zielsverdriet,
in dat woord: »Hy is mijn Heiland!"
ons zoo vol een troostbron liet, —
van een zoon, die door uw zorgen
vier en twintig jaar gekweekt,

om volzalig te herleven
in uwe armen is verbleekt! (*)
Ja, wy zwijgen en berusten
by 't ontvallen van een Vorst, (†)
van wiens leven onze liefde
zich zoo veel beloven dorst
by verwachting en verzuchting,
thans verijdeld hier beneên, —
nooit vergeefs toch neêrgeworpen
voor den Hoorder der gebeên.
Midden in den diepen weemoed,
in den dubblen harterouw,
geeft ons God nog feest te vieren,
Uw verjaarfeest, dierbre vrouw
Weder dan een jaarkring verder
op dees doornenteelende aard.
onder wiss'lend leed en vreugde
voor het lievend hart gespaard
van het teder, aan uw zijde
zich steeds vaster klemmend kroost,
van den gade, wien uw aanblik
steeds bemoedigt, staâg vertroost,
lieve levensgezellinne
naar een hooger levensdoel!
Ach tot kwijting van 't aandoenlijkst,
hartvervullend vreugdgevoel,
wat beteekent keur van woorden,
wat, geschenken rijk en schoon,
ter erkenning van die liefde,
of die moederzorg ten loon.

(*) Onze oudste zoon, Willem Daniel, ontslapen 5 Dec. 1848.
(†) 17 Maart 1849.

(neem dit luttel feestvereering
toch met welgevallen aan!)
by een enkle zucht des harten
door het uw' zoo wel verstaan, —
by een enkle zucht des harten
tot den Gever alles goeds,
tot dien Gever van Zich zelven
en van alle vrucht Zijns bloeds?
Zulk een zucht, geliefde Gade!
rijst op *dezen* vreugdedag,
rijze op *elken* dag des levens,
die ons hier beschijnen mag,
by de dankstof onzer zielen
uit mijn binnenst op tot God!
't zij wy leven, 't zij wy sterven,
kalm of stormig zij ons lot,
vast te blijven, wat ook schudde,
met elkander, met ons zaad,
in den Heiland die ons vrijkocht,
en wiens liefde nooit vergaat.

2 April, 1849.

AAN MARGARETHA ELIZABETH DE CLERCQ.

TER HERINNERING AAN HARE AANNEMING EN BEVESTIGING.

Margaretha, (*) wat uw doopnaam in de taal des Bijbels zegt,
zij de keuze, reeds uw jonkheid van den Hemel toegelegd!
Ja, de parel groot van waarde, maar verkrijgbaar slechts o m n i e t,
by wier nederige blankheid 's werelds hoogste gloed verschiet
wil het deel zijn der Mariaas, door wie eenmaal recht begeerd,
nooit de gave tot den Gever als herroeplijk wederkeert,
maar een schat blijft, by de wentling van het leven, van het lot,
in des harten binnenst veilig, onder 't zegel zelf van God!

(*) In het Grieksch: *Parel.*

1849.

UIT PORTUGAL.

»Naar Africa, naar Africa!"
sprak Don Sebastiaan,
»aan d' overkant van 't middelmeir
»plant' Portugal zijn vaan!

»Mijn adel, op! weêr 't zwaard aanvaard,
»waarmeê van 't Moorsch gebroed
»uw voorgeslacht en 't mijn van ouds
»vervlieten deed het bloed!

»Nog moet op Marokkaansch gebied
»ons schildenvijftal staan!
»Voor 't bloed waarop dit wapen wijst.
»bezwijm' de Halvemaan!"

De ridderkreet vervangt zijn taal:
»Heil, vorst Sebastiaan!
»En wee, en wee, en wee, en wee,
»en wee de Halvemaan!"

Die kreet doordavert Portugal —
des konings moeder meê,
wier somber voorgevoelend hart
spreekt van een dieper wee:

»Gy delft u zelf, uw ridderschap,
»uw koninkrijk een graf,
»mijn vorst, mijn zoon! Wat vleie of lokk',
»sla 't doodelijk opzet af.

»Wat trekt uw brandend heldenhart
»naar 't dor en dorrend Zuid?
»het bloeiend West en Oost der aard
»bood verscher roem en buit!

»Maar beter, in dit tijdsgewricht,
»dan buit en krijgsgeschal
»wacht van het kroost van Manuel
»'t bevoorrecht Portugal.

»Het smeekt, by schittring, duurzaamheid
»Voor 's konings heerschappy!
»'t Wenscht, wie 't in hoop reeds welkom juicht,
»een bruid aan 's konings zij." —

»Ik acht mijn hand, mijn hart, mijn kroon
»geen koningsdochter waard,
»voor dat in 't ongeloovig bloed
»gebaad hebb' dit mijn zwaard!

»Voor dat op eigen moedergrond
»de Muselman bezwijk'!
voor dat ook daar in d' aanvalskrijg
»ons kruis de meerdre blijk'!

»Tot zoo lang, eedle Koningsweeuw!
»voegt Portugal geen rust,
»zijn' fieren ridders geen bestand,
»aan my geen levenslust."

De Koning spreekt, de Koning staat!
  onwrikbaar vast van zin!
De Weduw snikt, de hofzaal zwijgt,
  de ridderkreet valt in:

»Naar Moorenland! naar Moorenland!
  »en leef' Sebastiaan!
»En wee, en wee, en wee, en wee,
  »en wee de Halvemaan!"

Daar voert men 's Konings moeder weg
  bezweken aan zijn knięn!
Haar oogen zullen voor het minst
  den jammerdag niet zien. —

Wie ondertusschen zet het pleit
  voor de eigen voeten voort,
schoon bevend van der jaren last,
  vol vuur in blik en woord?

'tIs in 't scharlaken kerkgewaad
  de Infant van Portugal,
't is, die den kinderlooze, als hy,
  een wijl vervangen zal.

Het is van koning Manuel
  de laatst gebleven zoon,
de laatste meester, uit diens heup,
  der Lusitaansche kroon!

»Ik weet, o Vorst en hoofd mijns stams!
  »het kenmerk van ons bloed:
»d' in 't ijveren voor kerk en kruis
  onbluschbren riddermoed.

»Ook gy hebt, sints uw vroegste jeugd,
»naar uwer vaadren aart,
»Oriques roemrijke erfenis
»met vroome drift aanvaard!

»Maar leeft Alfonsus zegepraal
»op d' ongedoopten Moor
»in volkskronijk en volksgezang
»der jaren volgrij door. —

»Een zelfde vijand roept niet steeds
»ons stamhuis op ten strijd,
»en nieuwe plichten, nieuwen kamp
»baarde ons een nieuwe tijd!

»Wat blikt ge, o Koning! Zuidwaart af,
»daar 't onweêrt uit den Noord,
»waar 't losgebroken oproervuur
»zich voedt aan 't kettersch woord?

»Wat laat ge uw Oom van Oostenrijk
»in dees zijn kamp alleen?
»en snelt niet met uw duizenden
»naar 't muitend Neêrland heen?

»Of zien wy van ons wettig deel
»aan dezen kruistocht af?
»Men vreez' voor 't minst het overwicht
»ook hier van Spanjes staf!

»En o! dat niet ons Portugal,
»zes eeuwen glans ter wraak,
»uit d' Africaanschen gloriedroom
»Spaansch wingewest ontwaak'!"

De Kerkvoogd zwijgt, de spanning stijgt,
  een siddering gaat rond!
De Koning hoort, de Koning spreekt,
  een glimlach om den mond!

»Eerwaardste zoon van Portugal!
  »'t woord, dat gy spraakt, is waar!
»Verwarren we, in 't belang des rijks,
  »geen tijden met elkaêr!

»Neen! tusschen Spanje en Portugal
  »in eeuwigheid geen twist!
»De wederzijdsche onwinbaarheid
  »werd overlang beslist!

»Hen waarborgt Toroos zegepraal,
  »Algibarrota ons,
»en verder! staan wy t' zaam voor 't heil
  »ééns vaderlandschen gronds!

»En verder! dat voor 't ijvrend zwaard
  »van beider stam verdwijn'
»de ketter op ons grondgebied,
  »de Muselman op 't zijn!

»Met koning Phlips van Oostenrijk
  »ga 'k deze deeling aan:
»de ketter van het Noord aan hem,
  »aan ons de Halvemaan!

»En wederom weêrgalmt de zang:
  »leef' vorst Sebastiaan!
»En wee, en wee, en wee, en wee,
  »en wee de Halvemaan!"

Maar weder, op dien luiden kreet,
  bracht nog een derde stem
voor 't oor der helden tot den Vorst
  een dreigend woord met klem:

»Wat richt ge uw vloot naar 't Zuiderland,
  »o Koning, zoo gerust?
»daar ligt een ban voor Portugal
  »op de Africaansche kust, —

»De ban om Isrels kinderkens,
  »geslingerd van dit strand
»naar de eilanden der Westerkust
  »en 't Barbarijsche zand!

»Gedenkt men nog den gruwel wel?
  »En vreest niet dat de wraak,
»de wraak, verdiend aan Israël,
  »uit Ismaël ontwaak?"

De Koning stampt in ongeduld,
  des Konings oog schiet vuur,
en vaster dan het immer stond
  staat zijn besluit dit uur.

»Wie neemt hier 't pleit op voor den Jood,
  »als voor onschuldig bloed?
»Zoo vaak zijn trots voor 't kruis zich buigt,
  »zij hem mijn scepter goed!

»Maar koestert hy, verstaald van zin,
  »de bloedschuld van zijn stam,
»zoo wachte hem met Ismaël
  »eén doem, één zwaard, één vlam!

»En nu! trots vrouwlijk angstgeschrei,
»trots ingebeelde ban,
»mijn adel! op! den kamp aanvaard!
»het geldt den Muselman!"

En dweepend keert het antwoord weêr:
»Leef' vorst Sebastiaan!
»En wee, en wee, en wee, en wee,
»en wee de Halvemaan!"

———

Uit Lisbon steekt de vloot in zee,
met de eer bevracht van 't land,
met wat het fierst en vorstlijkst heeft
ter kwader uur bemand.

Straks biedt het Spaansche zusterrijk
uit Cadix haar zijn groet,
en met dien groet een schaar ter hulp
van zijn doorluchtigst bloed.

Daar drijft zy de Oceaanbaan af
met eedlen zwanentrots,
ter zij Trafalgars voorgebergt',
ter zij Gibraltars rots,

Met galmen van den oorlogsdeun
en van de scheepsklaroen, —
met glansen van metaal en kleur
van 't ridderlijk blasoen:

Der Silva's *leeuw gevat in groen*,
  Almeida's *adelaar*.
de *sterren* van Coutinho's huis,
  der Sousa's *wassenaar*,

Der Costa's *zilvren beenderen*,
  Pereira's *kruis van keel*,
en menig schild van vorstenrang
  met streep of barensteel; —

Maar 't wapen van den Koning zelf
  op de ongerepte vlag,
bekend van de uiterste avondkust
  tot d' opgang van den dag!

Daar treedt hun, dondrend toegejuicht,
  Arzila in 't gemoet.
Haast zet des Konings heldenstoet
  op Moorsch gebied den voet.

Haast hoort heel Moorenland den kreet
  van: »Leef' Sebastiaan!
»En wee, en wee, en wee, en wee,
  »en wee de Halvemaan!"

Reeds schudt er half het kustland van....
  maar 't luchtazuur betrekt;
der sterren goud wordt met een gaas
  van dampen overdekt;

Een vreemde trilling stoort de rust
der breede waterbaan;
en bloedig rood schijnt op haar af
het volle rond der Maan.

———

Te Lisbon zag de zomermaand
des Konings wil vervuld. —
de herfstmaand zag in zwarten rouw
heel Portugal gehuld!

Gevallen was de zware slag.
geplengd de bloedrivier,
en weggemaaid de bloem des rijks
by Alcazarkebier!

Geworsteld was van wederzij'
met leeuwenwoede en moed!
maar overmacht hield de overhand,
en waanzin werd geboet.

En aan 't verlaten roer van Staat,
bestookt door wind en weêr,
zat, nog een somber oogenblik,
de veege Kerkvoogd neêr.

Plaats zal hy ruimen, eer het jaar
zich tweemaal heeft herbaard,
voor 't recht van Vijfden Karels zoon,
bepleit door Alvaas zwaard.

Ach! kampte en bleef de ridderschaar
met eer, met glans, met zwier, —
toch had de Moor gezegevierd
by Alcazarkebier!

Hoe was 't in dat noodlottig uur
hoe met het Hoofd gegaan?
in 't midden der gevallenen,
met vorst Sebastiaan?

Men had hem, van zijn dapperen
omgeven — straks ontbloot,
aan 't Moorsche zestigduizendtal
zien weêr biên tot den dood. —

In 't eind, van wonden overdekt,
met opgelicht visier,
ter neêr zien storten in den slag
van Alcazarkebier!

Men had het lijk herkend, geschouwd,
in 't woonhuis van den Jood,
dat aan den vorst van Portugal
een laatste rustbed bood!...

Toch bleef van eeuw tot eeuw de maar,
bewaard van mond tot mond,
dat Don Sebastiaan den dood
in Africa niet vond!

Dat Don Sebastiaan bestaat,
en eerlang keeren zal,
hersteller of heroveraar
van 't oude Portugal.

Sints, of de Spanjaart 't land regeert
en weder ruimen moet,
of na eens Keizers ondergang
Miguel verrijst en woedt, —

Een zelfde woord leeft fluistrend voort,
ontrefbaar evenzeer
door spot en Inquisitievuur:
»Sebastiaan keert weêr!"

Dus toont van ouds een volk zijn trouw,
die trouw haar bijgeloof,
voor elke tegenrede blind,
voor elken twijfel doof? . . . .

Neen! dieper is der Sage zin
en hooger heen gericht,
omwoeld van wondre vreemdigheên
als vaak een waarheid ligt!

Wat in dien waan verborgen leeft
van 't suffend Portugal,
Is — aller volken voorgevoel
van Één, die komen zal!

Die van den hemel keeren zal,
die op Zijn wereldtroon
de aard van haar ban ontheffen gaat —
de mensch geworden ZOON!

Werpt, volkren! by die naadring weg
uw goôn van hout en steen,
met opgedrongen waangezag,
en schijngerechtigheên!

Want brengen komt die Koning u
  gerechtigheid en vreê!
Maar By-, maar On-, maar Wangeloof
  en Waanverlichting WEE!

1849.

TER ZILVEREN BRUILOFT

VAN DEN

Wel Eerw. Heer J. B. H. BRUINIER en Vrouwe BONEBAKKER

MET EEN EXEMPLAAR VAN MESSCHERT'S „GOUDEN BRUILOFT."

In zachte zielevreugd, bevoorrecht echtlijk paar!
Vervult zich op dees dag uw zilvren bruiloftsjaar.
Moog' zich die zilverglans tot gloed van goud verhoogen,
op kroost met kroost van kroost uw dankbre grijsheid bogen,
aartsvaderlijk gestemd tot hooger bruiloftsdisch,
Waarop wie Jesus eert van Hem genoodigd is.

1849.

FEESTZANG

TER GELEGENHEID DER VIERING VAN HET VIJFTIGJARIG HOOGLEERAARSAMBT VAN

Mr. D. J. VAN LENNEP.

De jubelstonde sloeg. De beker, opgeheven,
bracht aan 't bedwongen hart het sein zich lucht te geven.
Zoo ge immer van het mijn de tolken zijt geweest,
mengt, zilvren snaren! mengt uw weêrgalm aan het feest.

Bekoorlijk langs den arm der pas ontboeide stroomen
en opwaart tot de spits der slanke popelboomen,
is, lente! uw lachend groen, het beeld van hoop en jeugd,
van eedlen mannenroem en reine levensvreugd!
Maar *schoon* ook, over 't vlak der kaalgeschoren velden,
wier schatten, ingebracht, des landmans zweet vergelden,
is 't oogverblindend blank van 't sneeuwveld zonder vlek,
waaronder, 't zij de beek zich met een ijskorst dekk',
of aan het gure zwerk de winterstormen loeien,
een nieuwe lente rijpt en nieuwe herfsten broeien!
En *schoon* vooral, de twee vereenigd: sneeuw en groen, —
van Noordschen den of spar een altijd versch plantsoen,
uitkomend op een veld in zwanendons herschapen;
of — om de in 't perk van eer met wit bestrooide slapen
een breede lauwerkroon, die afvalt noch verdooft,
gelijk Uw grijsheid ons die voorstelt, achtbaar hoofd!
Neen! wie zich van den druk der grijsheid moog beklagen,

gy niet! wiens vlug gemoed, by 't lengen uwer dagen,
niet daalt maar opziet, en, by kalmte, niet verkoudt.
Uw groen behield zijn gloed, uw zilver, zie! werd goud.

De jubelstonde sloeg! de beker, opgeheven,
bracht aan 't bedwongen hart het sein zich lucht te geven!
Zoo ge immer van het mijn de tolken zijt geweest,
voegt, gouden snaren! ook uw trilling by dit feest!

't Zijn vijftig jaren dan, sints met beschroomde stoutheid
uw jonkheid zich omgordde, om de eêlste vrucht der oudheid
aan d' Amstel gâ te slaan met zijner zonen bloem,
ja, buit te maken voor den schat van Neêrlands roem!
Sints smolt de helft der Eeuw! Een wereld om u henen
veranderde niet slechts, maar is, of 't waar, verdwenen
in schuddingen der aard by 't woên van dwinglandij
en oproer, — straks, nog meer, by vredes heerschappij,
in nieuwe scheppingen en staêge wisselingen,
waar de oude vastigheên bij schokten of vergingen..

Doch dankbaar looft uw hart! Te midden van een loop
van jaren hachlijk vaak voor Neêrland, voor Euroop,
wat stroom van weldaên u van Boven toegevloten:
in huis, met gade en kroost, en kroost van kroost genoten!
In 't perk van wetenschap, van kunst en poëzij!
Als vaderlander mede en voedsterzoon van 't IJ!
Gy zaagt dat vaderland, verslonden en verloren,
na bange ellende en druk als uit het graf herboren!
Gy zaagt de Vrijheidsmaagd geboeid, getrapt in 't slijk,
de nieuwe Republiek, straks Hollandsch koninkrijk,
in 't keizerrijk vergaan met Hamburg en met Romen!
Oud Neêrland door het schuim van slaven ingenomen!

Te 's Hage en Amsterdam de Celles en Stassart
de moeders folteren en wroeten in het hart!
Maar eindlijk in het Noord 't verlossingsuur geslagen,
uit Spanje en Engeland Oranje reddend dagen,
als voor de aloude leus aan Neêrlands volk zoo dier,
de doodschrik in het hart. Prefect en Douanier
verzwond, als op de stem en 't sein der Hogendorpen
met daverend gejuich het jok werd afgeworpen,
als onder schrikgerucht van Woerdens sombre vlam
gy mede uw post betrokt aan 't roer van Amsterdam!
En later, toen de toorn der opgeruide Belgen
zich vleide, een oogenblik, ons Neêrland te verdelgen,
verlaten op dat pas van 's werelds Mogendheên,
ontzag uw grijsheid niet gewapend op te treên
voor de eer van 't Vaderland en van de Oranjevanen,
de leeuw van uw geslacht vast schuddende zijn manen,
als denkende aan de schand, door 't Hollandsch voorgeslacht
aan Vlaamschen overmoed by 't Manpad toegebracht.

De jubelstonde sloeg. Van Staats- en oorlogszaken
te veel reeds! 'k Wensch van nu een andren toon te slaken!
Zoo ge immer van mijn zucht de tolken zijt geweest,
zingt, gouden snaren! zing van dichtkunst op dit feest!

Hoe ruischt hier in ons oor de nagalm van die zangen,
met daavrend handgeklap sints vijftig jaar ontvangen,
in 't rijke Nederlandsch, in 't statelijk Latijn,
wedijvrend wie van beide u grooter lof zal zijn,
Van Lennep! 't zij uw stem met huivrend welbehagen
de schim van Hannibal uit de Alpen op deed dagen,
dat de echo van dien naam vervulde berg en dal,

en 't Sparen op zijn beurt weêrgalmde. Hannibal (*) —
't Zij 't bloed, dat Waterloo voor Neêrland zag vergieten,
met zooveel sterker stroom uw feestzang uit deed schieten: (†) —
't zij rijper leeftijd u dat lied gaf in 't gemoed,
door zooveel lieflijkheên in Hollandsche ooren zoet,
dat duinlied, (§) in wiens maat of 't waar de nachtegalen
van Floris Vooglenzang de zielsgeneuchten malen
des vaderlanders by den aanblik van zijn land,
verdedigd en gevoed door golvend stuifzeezand.
Straks werd, hoog in die lucht, op nieuw een galm vernomen, —
het lied des grijzaarts aan de lommerrijke boomen
zijns erfgronds (**) in een taal, voor meer dan zestig jaar
door 't knaapjen afgezien aan Romes dichtrenschaar. —
het lied des grijzaarts nog niet zat van levensdagen,
toch met een zacht gevoel van vrede en welbehagen
met zacht gebogen hoofd, by 't leunen op zijn staf,
zijn weg bewandelend den blik gericht naar 't graf!
Zegt, Manpads eiken, Manpads beuken, Manpads linden!
Zegt! is er voor dees dag met d' adem van de winden
geen lichtglans in uw loof verkwikkend afgestraald?
Geen fluistrend antwoord in uw toppen neêrgedaald,
die, weêrgalm op zijn lied, daar 't hart en ooren boeide,
den Dichter dankte voor den toon die hem ontvloeide,
en, na drie vierden van een eeuwkring, sprak van rust,
als ook den wakkre voegt, zich zelv' den tijd bewust?
Maar neen! van hooger af is 't antwoord neêrgekomen,
van hooger dan de wind die ritselt door de boomen. —
Dat, zilvren snaren! u een andre toon vervang'!
De jubelstonde sloeg. Ik hoor bazuingeklang!

(*) De Herder op 't Slagveld van Cannae.
(†) Nederland hersteld, 1814.
(§) Duinzang.
(**) Ad arbores villae Manpadicae.

Als in Palestinaas steden, onder 't volk uit Abraham,
van de zeven Sabbathweken 't jongste jaar zijn aanvang nam,
vierde 't land en zijn bewoner voor Jehovaas aangezicht
een verheven, buiten Isrel ongekende, hoogtijdsplicht.
Heel het zespaar zijner stammen hoorde 't loeien der bazuin,
op wiens wonderdoende slagen eens de Palmstad viel in puin.
Heel het zespaar onzer stammen, op dien dag, vernam een toon,
als op Sinai eenmaal vóórging de overgaaf der Wetgeboôn!
Maar geen wet op nieuw der werken, wet van zwaren last op last,
in de dagen dier bedeeling d'Israëller opgetast,
lag by 't feest der vijftig jaren in die schallende trompet.
Blijder, ruimer, voller, zaal'ger, was het doel der jubelwet.
't Was bevrijding, 't was ontheffing, 't was herleving, 't was [herstel,
wat de beeldspraak hield besloten van het Godlijk feestbevel.
't Was aan de oude voorgeslachten d'Evangelieklank gespeld,
die gevangnen vrijheid predikt en verlossing van 't geweld. —
die den levendigen troost brengt en het leven aan de doôn,
by 't bazuinen des Archangels en 't verschijnen van Gods Zoon!

Heil den zondaar, in wiens ooren deze toonval lieflijk klinkt:
heil den stervling, in wiens boezem deze boodschap binnendringt.
Wie op tollenaarsgenade zich den Redder overgaf,
wie behagen leerde voelen in Zijn Herdersstok en staf;
wie voor 't aangezicht der wereld Hem als Heer en God belijdt,
wie met bevend zielsverlangen, zich aan Hem wenscht toegewijd:
grooter voorrecht is hem wachtend dan een kalme levensrust;
andre zaligheên dan de eêlste, dan de teêrste levenslust,
in het koninkrijk diens Heilands, die, ten dage van zijn strijd,
van zich zelv' als van zijn Vader heeft getuigd: Ik werk [altijd.

Achtbre Grijzaart, met wiens lessen in uw mannelijke jeugd
mijn nog ongewisse jonkheid als met kinderlijke vreugd
d' eersten indruk mocht ontfangen van de waarheid van dat
[woord,
dat uit Isrel door de volken van heel de aarde werd gehoord: —
de eerste zelfbewustheid voelde van de roeping van mijn' stam;
de eerste trekking (licht!) mijns harten tot den God van
[Abraham.
o! By 't woord dier hoogste waarheid, zielsverlichting, heilgenâ,
op wier noodiging ten leven ook Uw ziel zegt: Amen, ja!
By den nagalm van een feeststond, die van 't eeuwig jubelfeest
u het voorbeeld, u de voorsmaak, u de waarborg zij geweest!
Wandel lang nog aan de zijde van een ongezienen God,
onder Manpads eikenlommer, Hem den nazaat en diens lot,
Hem uw eigen geest bevelend, en, het oog op kroon en kruis,
Hem verbeidend in den voorhof, tot gy ingaat in het Huis.

19 November 1849.

BIDDEN.

Des harten binnenst overleg,
gezegd, gezucht, gedacht!
Het trillen van een stille vlam
die naar de wolken tracht.

Het slaken van een ademtocht,
het vallen van een traan,
de blik naar boven van een oog
door God alléén verstaan.

De eenvoudigheid, het kunstloos waar
der kinderlijke taal,
maar aan wie plaats gegeven wordt
by 't Englenlofkoraal.

Des Christens kracht, des Christens lust,
des Christens levenslucht,
zijn levenskracht in 't uur des doods,
by dood en hel geducht.

Des zondaars eerste stemgeluid,
die Jesus valt te voet.
By aller heemlen vreugdgejuich
door 't: ziet hy bidt! begroet. (*)

(*) Hand. der Apost. IX : 11.

Tot 's Vaders eer, tot lof des Zoons,
in zin en wil en woord
het door den Heil'gen Geest gewrocht
volzalig zielsakkoord!

Want bidden doet geen hart alléén,
één Geest dringt ze allen door:
en op zijn Priesterlijken troon,
gaat Jesus zelf ze voor.

Gy zelf, de Waarheid en de Weg!
ziet biddend op ons neêr,
hebt biddend onzen strijd volstreên, —
leer Gy ons bidden, Heer!

Naar 't Engelsch.

BIJ EEN AFBEELDING

VAN

HET GRAF VAN VOLTAIRE.

Ik hebbe gezegd: — „gy zijt goden. —"
Nogthands zult gy sterven als een mensch.
Ps. LXXXII : 6, 7.

Wat komt ge op deze plek? bewondren of beklagen? —
Een toonbeeld was de god, wiens rif dit graf verslond,
der grootheid, aan het stof, bestemd Gods beeld te dragen,
by d' aanvang ingestort met d' adem van zijn mond.
Een toonbeeld van de keus, gegund aan slijk der aarde.
God met de ontfangen gaaf te dienen of te smaân, —
met de Englenschaar te zijn, die Zijn gebod bewaarde,
of tegen Zijne kroon met Satan op te staan.
Ach! in dien weidschen dosch van rijk verscheiden kennis,
dat toovren met de pen, dat vonklen van genie,
en — 't wijden dezer drie aan wulpsche heiligschennis,
wat dichtervorst was ooit Voltaires evenknie?
Bedenkt het by zijn graf, waar dampen uit verrezen
verpestender dan gif, dat slechts in 't lichaam woedt, —
bedenkt, en leert den God, door wien gy ademt, vreezen,
gy goden van de kunst, beheerschers van 't gemoed!
Neen! door wat stoutheid ooit Gods maaksel overtrede. —
geen lastring zoo ontaard als 't lastrend dichterwoord!

Krijg in den naam der rede aan de Allerhoogste rede. —
geen wanklank die zoo raauw het lied der Schepping stoort.
Wien van zijn heerlijkheid de wormen hier ontkleeden,
heeft eens dien krijg verklaard aan Christus en zijn zaad,
met schuim van geestigheên, met zout van beestlijkheden,
met tot den laatsten snik nog uitgebraakten haat.
Wat kiest ge op deze plek? den spotter en zijn glorie. —
of die het voorwerp was van zijn verwoeden spot?
Op een verlicht geslacht des Ongeloofs viktorie,
of — d'aan 't miskend Geloof beloofden dag van God?
Kiest! maar geen midden meer om de uitersten te weeren
van licht en duisternis! — Kiest! maar van tweeën één:
de wijsheid van den mensch, of de ergernis des Heeren!
aan JESUS of Voltaire een stellig ja of neen!

1849.

»MEN ROEPT VAN GROENLANDS BERGEN."

Men roept van Groenlands bergen,
men roept van 't Indisch strand,
van Africaas woestijnen
en geel geblakerd zand,
van stroomen, ver gelegen,
van velden wijd gespreid,
om bijstand ter bevrijding
uit doodsche donkerheid.

Wat keur van specerijen.
doorgeurende 't azuur,
wat rijkdom van tooneelen
der prachtigste natuur,
zal Ceylons eiland baten,
by 's menschen gruwzaamheên,
zoo lang hy, blinde heiden,
zich buigt voor hout en steen?

En wy: wier zielen leven
by 't Godslicht van omhoog,
wy zouden 't licht onthouden
aan 't naar ons starend *oog*!

Bevrijding, ja, bevrijding
in des Gezalfden naam, —
die brenge aan alle volken
ons aller stem te zaam!

Voert, winden! op uw vlerken
dat Evangelie meê,
tot dat het de aard bedekke
gelijk een diepe zee.
Eens komt aan alle volken
het Lam, voor ons geslacht,
als Goël, Schepper, Koning,
zich toonen in zijn kracht.

Naar 't Engelsch.

FEESTWENSCH

AAN MIJNE DIERBARE VROUW OP HAREN VERJAARDAG.

18$\frac{4}{2}$50.

Voor ieder jaar Uws levens,
my in Gods gunst gespaard, —
voor elken dag en stonde
van onzen band op aard, —
voor iedere ademhaling
der moeder van mijn kroost,
der trouwen Gezellinne,
naast God mijn steun en troost, —

Voor ieder straal van vreugde —
voor ieder teug van smart,
te zamen opgevangen
in 't zaamgestrengeld hart, —
voor ieder van die weldaân
aan leven, ziel en huis,
gevloten uit zijn volheid
ten prijs des bloeds van 't Kruis, —

Voor elke nieuwe leiding,
genoten op het pad,
dat onder licht en duister
ons voert ter hemelstad, —
zij onze God en Heiland
met hart en mond geloofd,
en moge een versche zegen
beregenen Uw hoofd!

Wij heffen jubelvierend
den dank- en feestkelk op,
geliefde gade en moeder!
en dat by ieder drop
ons hart die liefde proeve,
die ieder liefdeblijk
wil heilgen tot een voorsmaak
van Zijn gezegend rijk!

TER NAGEDACHTENIS VAN MIJN JONGEN VRIEND

HERMAN GILDEMEESTER,

IN DRIE-EN-TWINTIG-JARIGEN OUDERDOM VAN OP DE BAREN DES OCEAANS

OPGENOMEN IN DE RUST ZIJNS HEEREN.

Een frissche en fiksche jeugd, in wier beminlijk schoon
van een rechtschapen hart de kloekheid lag ten toon!
Een ziel in 't oog van God door reinigende plassen
van Christus dierbaar bloed van allen smet gewasschen!
Een liefderijken zoon, een bruidegom, een vriend,
die van wat God hem gaf zijn broedren heeft gediend! —
Ziedaar wat van eene aard, vol schuddingen of doornen
Gods vrijmacht afriep tot de rust van Zijn verkoornen!
Voor schreien, zielsstrijd, zelfverloochning, welke stof!
Voor *lange* droefheid ja! maar ook voor *eeuwgen* lof! —
Weent, Gildemeesters! weent! en wilt geen tranen sparen,
om met verhelderd oog uw voorrecht aan te staren.

1850.

AAN ISRAELS VERSTOOIDEN.

(TOEEIGENING VAN HET WERK: »ISRAEL EN DE VOLKEN.")

Wien biede ik ze aan, dees bladen vol geschreven
van smart en smaad, en wederwaardigheên,
onpeilbaar diep, toch wonderhoog verheven? —
Wien buiten u, mijn volk, mijn vleesch en been?
Ja, Israël! aan u, Gods eerstgekende,
sints, toonbeeld van Zijn toorn, van land tot land,
by 't schetsen van wiens lange, lange ellende,
mijn broedren! schier verstijfd waar' deze hand,
bezwemen 't oog, dat onze ban aanstaarde,
bezweken 't hart, dat de oorzaak overdacht,
stond over u, verstotenen der aarde,
niet nog een woord der toekomst uitgebracht:
zy zullen zien, Wiens wet, Wiens hart zy braken, —
(verbreken doet Hy nimmer Zijn verbond!) —
»en kussen zullen ze eens, Wien zy doorstaken!"
Genade komt ons tegen uit de wond.

AAN EEN VRIEND MIJNS ZOONS,

BIJ ZIJN VERTREK NAAR EEN VERAFGELEGEN LAND.

MET EEN BUNDEL POEZY

U geleide langs de sporen van het hobblend pekelveld
Hy, Wiens alziend oog de droppels van zijn baren heeft geteld
en de hairen van ons hoofd!
Blijve op 't deinen van die golven, blijve aan 't oostereind
[der aard
't beeld en voorbeeld van een moeder in uws harten diepst
[bewaard,
die gezocht heeft en geloofd.
En vertrouwt ge soms een heilgroet aan de vleuglen van den wind,
geef van de eigen keus een teeken aan den zanger, aan den vrind,
die dit bondelken uw biedt,
niet tot streeling van de zinnen door een weeke melodij,
maar om 't woord dier hoogste waarheid, die zijn deel en
['t uwe zij,
en het doel was van zijn lied.

ZENDELINGSLIED.

In nachtelijke droomen
werd eens de stem gehoord:
»Wil tot ons overkomen,
en help ons met het Woord!"
En, uit Euroop vernomen,
toen nog in nacht gehuld,
heeft de overzij der stroomen
den nooddruft straks vervuld!

Thands komt in alle richting
de noodkreet tot Euroop.
En 't woord der Godsrijkstichting
neemt uit het West zijn loop
naar de Afrikaansche zanden,
naar Groenlands langen nacht,
ja, naar die Morgenlanden,
wier kroost het tot ons bracht.

Die 't alles kunt vervullen,
o Trooster, vol genâ!
help Gy, die helpen zullen,
en met wie Ge uitzendt, ga!

Opdat met 's hemels wolken
Zijn weêrkomst word' verbeid,
die 't Licht is aller volken
en Isrels heerlijkheid.

BY DEN DOOD VAN HET JONGSTE KIND VAN ONZE VRIENDEN

GREGORY PIERSON-OYENS.

Verhuld in 't kleed
van ziekte en leed,
trad in een godgeliefde woning
een Engel, vragend voor den Koning,
een zijner schaapjes, dier gekocht.
Hy waarde rond in 't huis; hy zocht —
hy zocht en vond... een kind dat vroeg reeds had vernomen
de stem des Herders: Laat de kleinen tot mij komen.

En de Engel kwam
en naar den lusthof van het Lam
nam hij den kleinen heemling mede —
ondanks eens vaders sterke bede,
eens moeders vast geloof in worstelende smart!
Is Jezus hard?
en in zijn hemel nog niet heden
de hoorder van Jaïrus smeekgebeden?

Zijt stille en hoort
de stem des troosters in het woord:
Geschokte moeder, en gy diep bedroefde vader,
in 't hart gegriefden, maar bevoorrechten te gader:
Dat het vleesch zich verloochen', de geest zich verblij'!
Mijn genade is met u, en uw kind is met My.

1850.

TER GEDACHTENIS

VAN

PRINS WILLEM FREDERIK MAURITS ALLEXANDER HENDRIK KAREL DER NEDERLANDEN.

Het Neêrlandsch volk, op nieuw met tranen langs de wangen,
verzelt den stoet van ver naar 't graf, dat zich ontsluit,
ach! om uw overschot thans in zijn schoot te ontfangen,
beminlijk Koningskind en teedre Oranjespruit!
Gij, slechts een oogenblik voor onze hoop verschenen, —
een vriendelijke ster aan Neêrlands horizon, —
toch met uw schoonen naam niet uit ons oog verdwenen,
voor dat uw lief gelaat nog harten voor zich won!
Rust zacht, geplukte bloem! in 't midden van de helden,
aan wier roemruchten stam gy pas ontloken waart.
En moge omhoog uw geest den lof van Hem vermelden,
die ook van dáár zich kiest de kleinen dezer aard!
Zij voorts uw droef gemis, met buigend hoofd geleden,
met lijdzame overgaaf in tranen nabetracht,

voor Nassaus huis een bron van vruchtbre hartgebeden,
in dezer tijden drang, in dezer dagen nacht!
Dat op uws Vaders hoofd de kroon, van God gegeven,
blijv' vast staan in Zijn gunst, moog' blinken tot Zijne eer!
Dat in uws Moeders wonde een versche zalf ten leven
moog' druppen uit het woord van een gekruisten Heer!
Dat in uws Broeders hart diens Heeren vrees moog' wonen,
die moed geeft in den storm en rust schenkt op den troon;
en hem, de plaats voortaan vervullend van t w e e zonen,
God, zijner vaadren God, met d u b b l e n zegen kroon'!

July 1850.

AAN JONKVROUWE ESTHER CAPADOSE.

Een Esther, voor haar volk besloten 't al te wagen,
vond by den koning gunst en deernis met haar smart.
volle oorlof gaf hy haar te spreken en te vragen
uit de allerbinnenste bekomm'ring van haar hart.
Eerlang! en van dat hart werd smart en angst genomen.
de duisternis in licht, en de asch verkeerd in glans,
in 't uitzicht op den dood, tot 's Heerschers troon gekomen
was leven en behoud haar psalm- en danklied thands.
O jeugdige vriendin! na honderd voorgeslachten
van Abigaïls kroost nog volks- en naamgenoot!
een hooger Vorst voor u had zaalger vreêgedachten,
dan die aan Esther eens den scepter reikend bood.
U noodigde en ontvangt aan Zijn doorboorde voeten
die koning die, getrouw tot in de nacht van 't graf,
aan wie als Sions vorst Hem boetende begroeten
geen helft eens koninkrijks, maar heel zich zelven gaf.
Blijft aan diens Konings dienst uws levens lente wijden,
steeds toevend aan Zijn deur tot ge ingang by Hem vindt!
en mag Zijn dierbre gunst u dan de ziel verblijden
denk aan uws vaders volk, denk aan uws vaders vrind.

1850.

B E D E.

O Vader der Lichten! ik roep om genade,
uit mijn stikdonkren zielenood!
Gy, slaat Ge in zijn vallen het muschken nog gade,
o! weer van my den zondaarsdood!
Gy regelt den loop van de dolende starren, —
Gy kunt uit hun krijg de elementen ontwarren, —
Uw sterremantel dekt het Al!
O! wil my, by 't stilstaan weldra van mijn leven,
mijn daden, mijn spreken, mijn denken vergeven —
en, leer my hoe ik sterven zal.

Naar het Engelsch van
Lord Byron.

HET WOORD TOT TYRUS.

(EZECH. XXVII.)

Hef aan een klaagzang (spreekt de Heer tot Zijn propheet),
op Tyrus hoogheid en zijn val een jammerkreet:

»Gy hooggezetelde op uw troonrots, wie de volken
als handelskoningin begroeten! tot de wolken
des hemels rees uw woord: »Mijn schoonheid is volmaakt."
En wie die 't tegenspreekt of dees uw zelfroem wraakt?

»Uw bouwliên bouwden u van alles wat hun de aarde
in kostbaarheid en glans onvergelijklijkst baarde!
De boorden van Uw kiel zijn van cypressenhout, —
uw masten, ceders uit het Libannonsche woud, —
uit Basans eiken werd de roeiriem u gesneden,
de banken uit ivoor, met busboomhout beneden
kunstkeurig ingelegd uit Chittim, en voor zeil
was 't fijnst Egyptisch doek uit byssus voor u veil;
terwijl de Grieksche kust, het land der Pelopiden,
voor 't weeldrig tentverdek u hun scharlaken bieden,
met hemelsblaauw verzacht. Uw scheepsvolk is gemengd
uit kroost van Arvad en van Sidon, — Gebal brengt
u keur van timmerliên. Van stuurliên en van wijzen,
wier handelsschranderheid des aardrijks volken prijzen,

voorzaagt ge op eigen grond u zelve, machtig Tyr!
Soldaten, op de kracht huns zwaards en beuklaars fier,
beveelt ge uit het hart aan Persië, of, in 't Westen,
van 't brandend Lybië. Uw wel versterkte vesten
bewaken, onbezorgd voor krijgs- als zeegevaar,
de zoon van Arvad en uw kloeke jongelingschaar.
Van 's werelds einden, voor uw scheepvaart wijd ontsloten,
brengt machtig volk by volk zijn waren u by vloten.
»Zijn zilver, ijzer, tin, biedt Spanje, — Griekenland
zendt schepen, rijk bevracht met kunstwerk, en bemand
met voor uw slavendienst geroofde menschenzielen.
De Cappadociër belast voor u zijn kielen
met muildier beide en paard, waarvoor u Dedan schikt
zijn prachtig zadeltuig en dekken, rijk gestikt.
Een ander Dedan zendt zijn elefantentanden
en glimmend ebbenhout. Het uiterste der stranden
van 't blijde Arabië geeft ijzer gepolijst,
en puik van specerij, die heel het aardrijk prijst,
met, uit het binnenst des schiereilands, Kedars rammen,
den rijkdom en den roem dier afgelegen stammen, —
bij pracht van kleederen en kostbaar lijfsgewaad, —
bij wat er weligst tiert aan Tigris en Euphraat.
Uit Aram stroomt koraal met vonklende juweelen
en 't fijnste druivenbloed, dat Chelbons hoven teelen,
en blanke wol als sneeuw, in Tyrus haven zaam;
uit Isrels landpaal de eêlste honig, waard haar faam,
en 't geurig riekend zweet van Judaas balsemboomen.
Wat half het aardrijk draagt, moet aan uw voeten komen....

Gy hebt het uiterste bereikt! — 't Is afgedaan.
Uw roeiers voerden u te ver op d' Oceaan!
De orkanen zijn ontwaakt, die u verbrijzlen moeten.

Gy nesteldet u hoog; die hoogheid gaat gy boeten!
Uw wakkre krijgs- en scheeps- en stuur- en timmerliên. —
men zal ze eerlang in 't diep der kolken storten zien.
't Gejammer van hun stem zal de omgelegen kusten
doen schudden. Al wat ooit uw rijkdom of uw lusten
ten dienst stond, neigt ten val. Die van uw overdaad
bestonden, staan op 't strand in asch en rouwgewaad,
en strooien zich met stof de kaal gerukte hoofden,
weeklagende over haar, wier glorie ze onlangs loofden.
en handenwringende by 't roepen van hun: »Wee!
Wie was, o Tyrus! wie als gy, vorstin der zee?
die volken onderhieldt en koningen verrijktet,
die de aarde omvademdet, en met haar schatten prijktet!
Verbrijzeld, in den vloed der zee te niet gedaan,
met uw bevolkingen in 't eind te grond gegaan.
zal haast uw handel zijn. Te berge staan de hairen
van schrikontsteltenis aan uw bewonderaren,
terwijl de volken zich te goed doen by uw val
en voor altoos uw rijk voorbijgegaan zijn zal."

UIT MILTONS VERLOREN PARADIJS.

AANHEF VAN HET DICHTSTUK.

Van 's menschen eerst vergrijp, en van de vrucht
van dien verboden stam, wiens heilloos sap
den dood op 't aardrijk bracht, by ballingschap
uit Eden, tot een tweede, een hooger Mensch
ons 't al herstell' en 't zalig hof herwinn',
zing, Zangster, die op Sinais heil'gen top
of Horeb den doorluchten Herder leerdet,
die voor 't verkoren zaad het eerst beschreef
hoe in den aanvang Aarde en Hemel rezen
van uit den chaos, — of heeft Sions heuvel
heeft, by de orakels van Gods heiligdom,
Silóa's beek uw voorkeur, schenk van daar
uw bijstand aan mijn stout gestemden zang,
om met een nieuwe vlucht zich onbedwongen
ver boven Pindus top te wagen met
een stof, in rijm noch onrijm ooit beproefd.

Of liever Gy, o Geest, die boven tempels
van menschenhanden 't hart verkiest, oprecht

en rein! leer Gy my. want Gy weet het, Gy,
die bij den aanvang tegenwoordig waart.
met vleugelen van almacht als een duif
broedend op d' onbegrensden afgrond, en
het leven in zijn diepten rijpen deedt.
Bewerk wat in my duister is tot licht,
mijn laagte tot verheffing, naar den eisch
van dit grootsch onderwerp, op dat, gesteund
door U, mijn lied verheerlijke Gods raad,
rechtvaardigend Zijn wegen met den mensch.

UIT MILTONS VERLOREN PARADIJS.

DES ENGELS VERHAAL VAN DE SCHEPPING.

'tBesluit der schepping was vernomen uit Gods mond.
Hoe juichten op dat pas de Hemelmogendheden,
lof, dank, en heerlijkheid uitgalmend aan Zijn naam,
en welbehagen in den mensch, nog ongeschapen,
met vrede op 't aardrijk, hem ter woonplaats toegedacht.
Ja, lof weêrgalmde 't en aanbidding, al de koren
der ethersfeeren door, ter eer van Hem, wiens raad
zijn ondoordenkbaar GOED van uit der schepslen KWAAD
te voorschijn roept, wiens hand rechtvaardig uit den rang
der heil'gen nederstiet de oproerigen, en thans
ging vormen in de plaats dier uitgevallen geesten
een ongekend geslacht van wezens, om zijn heil
aan eindlooze eeuwigheên en werelden te schenken.
Dit zongen, toen de stond der schepping aan ging breken,
de Morgensterren van Gods hof, de Hierachyen
daarboven, by 't gezicht van d'eengeboren Zoon,
omgord met almacht en gekroond met gloriestralen
van majesteit, en liefde, en onbegrensd verstand,
waarmeê Hij uitging tot het werk der wereldschepping, —
en heel de Godheid van den Vader blonk in Hem.
Straks gingen voor Hem uit, verzelden Hem, en volgden,

bij honderdduizenden, de Machten en de Krachten
en Troonbezitters van den hemel, al te gaêr
als waar 't ten strijd geschaard op wagenen van vuur,
gevleugeld als zy zelf, en tusschen koopren bergen,
als in hun stallen, lang tot dezen dag bewaard,
maar thans gedreven door den Geest, die in de raderen
beweging blies. En ziet! de poorten sloegen open
van 't Heilge, by wier draai op hengsels van fijn goud
't heelal der hemelen van loutre harmony
trilde en doordaverd werd. De poorten sloegen open
van 't Heiligste, om den Heer der glorie plaats te maken.
In zijn almogend Woord en levenszwangren Geest
afdalende om een nieuw, een aardsch heelal te stichten,
terwijl der geesten schaar, als van op hooger strand
op 't Godlijk grondgebied gerangschikt, in d'abys
nieuwsgierige oogen sloeg, — in dien onpeilbren baaiert,
waaruit een wereld stond te rijzen, maar die toen
nog enkel ledigheid en woestheid, donkerheid
en dwar'ling was — een zee van wanorde en van slijk,
met golven door den wind, by doffe vlagen woedend,
van op den bodem opgejaagd naar boven om, of 't waar,
den burcht der Englen te bestormen, en de palen
der hemelsfeeren in h e u r afgrond te verzwelgen.

»Houd stand, gy dwarrelstorm! en zwijgt, gy diepten!" klonk
de stem van 'tscheppend Woord, »en eindige uw verwarring!"—
En op de vleuglen van Zijn Cherubs hoog gedragen
zet Hy zijn gangen voort, in al Zijn heerlijkheid
den chaos naadrend, waar een ongeboren wereld,
zijn wenk verbeidend, ging ontkiemen voor het oog
der hemelscharen, die zich dringen om hun Heer!
Dáár nam Hy in Zijn hand den gouden passer uit

de schattresooren van Gods eeuwigheid, en schreef
het aardrijk zijn bestek en ruimte en omvang voor,
verzeeglend met Zijn woord: »Tot hiertoe!" 's werelds grenzen;—
en als zijn hemelen, zoo was deze aard gegrond,
een stof nog zonder vorm, voor 't oovrig, en nog gantsch
van duister overdekt, maar langs wier oppervlakte
de Geest van God Zijn vleuglen broedend en bevruchtend
straks uit zou breiden, en in heel dien dooden klomp
beweging, levenskracht, en levenswarmte wekken;
terwijl naar onderen in diep verholen kolken
teruggedreven werd der elementen draf,
een hel in 's aardrijks hart. Straks nam deze aardbol zelf,
omspannen van een gaas, uit lucht en damp geweven,
haar vlucht de ruimten door, zich slingrend om een niet.

En God Almachtig sprak: »Daar zij licht!" en daar werd licht.
Licht, eerstgeschapene aller dingen, uit de diepte
hervoort geroepen of tot golvende beweging
gewekt! de fijnste stof, indien zy stof mag heeten,
die door de ruimte speelt, beginnende haar loop
van 't Oosten en van daar als tot een etherdamp
te zaamgetrokken. Want de zon bestond nog niet;
maar in haar plaats bewoog zich 't pas ontwikkeld licht
als in een wolkenzuil. — En God aanzag zijn maaksel,
en prees het goed; en in twee helften over de aard
verdeelde Hy 't gebied van duisternis en licht,
en noemde Dag het licht en Nacht de duisternis.
Zoo was het avond en was 't morgenstond geweest
voor 't eerst, verwelkomd door het loflied aller Englen
des hemels, die dit uur, geboortestond der wereld,
begroetten met den galm van Goddelijke hymnen
en gouden harpen tot huns Scheppers roem besnaard,

en tot verheerlijking dier werken, nooit genoeg
sints d'eersten nacht-en-dag gevierd en groot gemaakt.

En wederom sprak God: »Dat uitgespannen tusschen
de waatren boven en de wateren beneên
een vloeibre ruimte zij, ontastbaar, klaar, doorschijnend,
en over heel den bol zich welvende der aard!"
Want op het kristallijn der zeeën had Zijn hand
de vastigheên gegrond der wereld, toen de chaos
bezield werd en bewerkt, en zijn wanstaltigheden
voor 't hooge machtwoord van Gods ordeningen weken.
En hemel noemde Hij die uitgespannen tent. —
Het koor der Engelen bezong den tweeden dag.

Het aardrijk was gevormd, maar als een kern nog eerst,
naakt, onontwikkeld, en met windselen omwonden
van waatren zonder tal. Want enkel oceaan
was de oppervlakte van dit aardrijk by zijn wording.
Doch ook die oceaan, bezielend en bevruchtend
den diepen moederschoot met sappen, tot een kracht
van wasdom en van bloei, straks openbaar geworden,
als God ten derdenmale sprak: »Dat zich de waatren
vergaadren onder 't blaauw des hemels in één plaats,
één uitgeholde kom, en 't drooge zichtbaar worde!"
En aanstonds op dat woord verhieven breede bergen
hun naakte schouders en nog onbegroeiden rug
omhoog, verstekende d' ontzachelijke kruin
als in der wolken graauw, en tot naby de loopplaats
der sterren. Breed en diep daartegen zonk de grond
naar onder of het ware, en stortten zich de waatren
met donderend gejuich in 't hen verbeidend bed.
Dáár, tot één plas vergaêrd, onpeilbaar, onafzienlijk,
verdeelen zy zich weêr met rijzen, vloeien, stroomen,

en koken, eens voor al in eeuwige beweging
door 't machtwoord Gods gezet, op wiens bevel zy ijlden
als legerbenden (ik beschreef ze u in den strijd,
die tusschen Lucifer gevoerd werd en Gods heiren!)
op één gegeven klank der klaatrende trompet
den standaart volgende, voor allen opgeheven.
Zoo rollen ze onder de aard, of tusschen in, of over
haar vastigheden, dan eens voorwaarts by miljoenen
van golven, die elkaêr als wandelende bergen
voortstuwen op en af, of wel met kronkelingen
als bochten van een slang, of als een zilvren gordel
zich klemmende om het dal, dan weder, van de hoogten
van rots en heuvel, naar beneden deels zich welvend
en deels verstuivend in hun daverenden val,
hier vonklend diamant, dáár spiegelglad kristal.

Zoo bleef het, sints Gods woord den grond bevolen had
geen waatren buiten 't bed en diepten, hun gegraven,
te dulden, en den naam gegeven had van aarde
aan 't drooge, en dien van zee aan 't aardomzwalpend nat.

God zag het, en 't was goed. »Het aardrijk brenge thands,"
dus hoorden wy op nieuw de Godsstem, »groenend gras,
en kruiden in wier zaad, en boomen in wier vrucht
hun duur van eeuw tot eeuw verzekerd zij, te voorschijn!"
En de aarde, tot dien stond onvruchtbaar, dor, en bar,
behing en tooide zich met groen van teder gras
en frisch gebladerte van struiken, opgerezen
met d' overvloed te zaam van allerhande kleur
en geur van bloemen, overdekkende den grond.
De ranke wijnstok hier, de hooge korenhalmen,
gelijk een leger in slagorde, staken elders
ten bodem uit, terwijl de koningen van 't woud

de bergen kroonden met hun statelijke rijen,
als tot den dans geschaard, — in eens volwassen stammen,
bekranst met bloessem, of met vruchten rijk belast,
en aan hun wortel, door den daauw der hemelwolken
en de aan der bergen kloof ontspringenden fontein,
of langs hun breeden voet zich wentlende rivieren,
bevochtigd en gevoed. — Zoo werd dit aardrijk aan
Gods hemel schier gelijk, een woonplaats Englen waard
en heil'gen, om in schaûw van 't ongerepte bosch,
of over veld aan veld te mijm'ren en te aanbidden.

En ondertusschen had geen regen nog den grond
besproeid, en evenmin had een geschapen hand
den bodem omgewroet, maar over 's aardrijks vlak
een blanke nevel slechts de planten in zijn schoot
en de in het binnenste verholen kiem bewaassemd.
God zag het en 't was goed! en de avond had voor uchtend
ten derdenmale plaats gemaakt — de derde dag.

Op nieuw sprak God: »Dat in het uitgespannen ruim
der heemlen, lichten zijn om tusschen nacht en dag
het onderscheid voortaan door op- en nedergang
te reeglen, en den loop van jaren en saisoenen!"
En 't was alzoo! en aan 't azuren firmament
hing God twee lichten op, en gaf de heerschappij
aan 't éene van den dag, en van den nacht aan 't andre.
Het eerst formeerde Hy van alle hemelbollen
de zon, uit etherstof; maar by de onmeetlijkheid
haars omvangs in den stand, waaruit ze op aarde neêrziet,
nog gantsch ontbloot van licht. Straks volgde haar de maan,
bol desgelijks, en als met schaduwen van dalen
en bergen zacht gevlekt, — in 't eind, als korrels zaad,
in alle richting langs de breede hemelsporen

gestrooid, de sterren. Van een vloeistofstroom des lichts
verzadigde hy toen de holligheid der zon,
een zamelplaats voortaan en goddelijk paleis
van overstelpend licht, waar andre hemelsfeeren
als uit steeds versche bron uit putten en zich laven,
en, onder dezen, ook die morgenster, wier hoornen,
zoo zichtbaar in uw oog als die der zilvren maan,
zich ledig beurt om beurt vertoonen en gevuld.
Van uit den Oostertrans, met vlammen overgoten
van goud en van robijn, begon de koning van
den dag zijn fieren loop, gelijk een bruigom vrolijk,
of als een oorlogsheld strijdlustig, voor hem heen
de schaduwen des nachts en 't licht der zeven sterren
by 't stijgen van den geur der morgenwinden drijvend;
de maanschijf middlerwijl met haar geleenden glans
in 't westen zinkend, om met wisseling van beurten
weldra, gelijfstaffierd van duizend starrevonken,
weêr op te gaan in 't Oost, beheerscheres der nacht. —
En avond was 't geweest en morgen wederom,
en nieuwe heerlijkheên van goddelijke schepping
verkondden wijd en zijd des werelds vierden dag.

God zeide: »Dat de vloed der waatren een gewemel
te weeg brenge, overal, van ademende wezens,
en met ontploken vlerk en uitgespreide veedren
't gevogelte uit de lucht zich nestele over de aard."
En op dat woord ontstond van levendige zielen
een wereld in den stroom der waatren en der lucht, —
der visschen menigte, 't gevogelt' groot en klein.
En God aanschouwde ze en Hy zegende ze en zeide:
»Weest vruchtbaar, en bevolkt de wateren der zee,
en in der heemlen ruim vermenigvuldigt u!"

En in de diepten van rivieren, zeeën, meiren,
tot in de holligheên van klippen, in de wieling
der kolken, overal waar waatren zamenvloeiden
of tusschen de oevers van den bodem zich verdeelden,
verscheen de menigte dier wemelende zwermen
met roode vinnen en met schubben, blank en blaauw,
hier, sporen trekkend en doorwandelend de paden,
of glijdend over 't vlak, of onder 't zeegroen duikend;
daar, dartlend in de zon, die met het zilver speelt
der golf en met het goud des weefsels van hun vel.
Gy ziet ze grazen, nu verbroederd dan alleen,
in 't wier, en dolen om in bosschen van koraal
en maken op hun prooi met scherpe blikken jacht,
aaneengeschakeld soms en met vereend beleid,
of wel, met kalme rust besloten in het eng
der parelblanke schelp, hun vochtig aas verbeidend.
Weêr elders op 't gebied der zilten watervlakte
plascht zeekalf en dolfijn met omgebogen rug,
en zeilen, tusschen door, die reuzen, wier gevaart
in staat is als een storm de golven te beroeren,
de Leviáthan aan hun hoofd, die al wat leeft
in omvang overtreft, zich als een voorgebergte
uitstrekkende over 't diep wanneer hy rust, of, in
beweging eens gebragt, een zwemmend land gelijk,
inslurpende de zee by beurten en ze brakend
in springfonteinen door de holten van zijn kop.

Op 't drooge, intusschen, kwam uit grotten, uit moerassen,
en langs alle oevers, met geen minder óvervloeijing
van leven, uit het ei dat onder 't woelen berst,
gevogelte, in getal oneindig als in soorten,
te voorschijn. 't Jong, eerst kaal, maar spoedig overdekt

met vlerk en vederdosch, beproefde nu zijn pennen
in luchtruim, met een kreet van welbehagen en
triumf den vasten grond minachtende, en de wolken
ten doelwit kiezend van zijn eersten levenstocht.
En ijlings was op 't steilst der hoog gerezen klippen
voor d' aadlaar zijn kasteel, en in des ceders toppen
voor d' ooievaar een huis, gevonden en bezet.
Van de oovrigen begeeft een deel zich zonder plan
naar alle hoeken heen des hemels; andren, met
meer wijsheid, vormen zich tot ordelijke zwermen,
steun vindend aan elkaêrs als aan hun eigen vleugels,
waarmeê zy 't wolkendons doorklieven en doorstreven,
by karavanen in de blaauwe luchtwoestijn
volbrengende hun reis met voorgevoel van streek
en jaargetijde, daar hen de adem van de winden
ver boven zee en zand naar verre landen voert.
Een kleiner onderdeel gevleugelden betrekt
de bosschen en verrukt, van boom tot boomtak huppend,
't oog door schakeeringen van kleuren honderdvoud,
't oor door de trilling van hun orgelende keelen
de dagen door. Alleen in scheemring van den nacht
maakt nog de nachtegaal aan haar welluidend klagen
geen einde, maar gaat voort haar smeltend lied te slaan.
Weêr andren vatten aan de boorden der rivieren
en zilvren meiren post, en baden in den stroom
hun donzen kroppen. Boven allen heft de zwaan
haar slangerigen hals bevallig naar omhoog,
en drijvende over 't vlak ontplooit met majesteit
den blanken mantel van haar wieken. Dan op eens
het vloeibaar element ontstijgend, klappert ze in
de lucht en schijnt van zins de wolken in te varen.
Maar op den vasten grond bewegen zich weêr andren:

de roodgehelmde haan, die de aankomst van den dag
met schel trompetgeluid te kennen geeft, — de paauw,
de duizend oogen van haar staart en regenbogen
met opgetogen waan uitspreidend in het rond.
En avond was 't geweest en morgen — lucht en water
verheerlijkten, bezield, den vijfden scheppingsdag.

De zesde dag begon, der schepping laatste, by
het harpgetokkel aller Englen, als God zeide:
»Dat de aard by menigte bezielde schepsels bare!
Gedierten tam en wild, en kruipende gedaanten
van allerhande vorm." En 't was zoo! aan 't bevel
gehoorzaam van Gods mond, ontsloot de schoot der aarde
haar vruchtbre diepten, en daar rezen op één stond
ontelbre, gantsch volmaakte en reeds volwassen schepsels,
bezield en levensvol als met een sprong te voorschijn
gekomen. 't Wild gediert stond op van uit den grond,
als ware 't reeds zijn hol, en wandelde in het woud,
en over 't veldgroen heen, of in de schaûw der bergen,
naar de afgelegen grot, terwijl by gantsche kudden
het versch geschapen vee zich uitzette op de velden.
De beemden kalverden, de bosschen wierpen jongen;
en in hun diepten werd gezien de rosse leeuw,
ter halverlijf nog slechts erkenbaar, met zijn klaauwen
den bodem splijtend om zich eindelijk los te wringen,
straks vrij en onverlet het hoofd naar boven heffend
en schuddend met gebrul zijn manen. Luipaard, losch
en tijger volgden straks als mollen uit den aardhoop,
doch met een forschen zwaai, waarby het stuift in 't rond.
Maar de oppervlakte van het weiland, te gelijk,
scheen als met wol begroeid van lamm'ren blatende en
by kudden opgestaan. Weêr elders boorde 't hert

zich met de scherpe punt der breed getakte hoornen
een uitgang door den grond, en wrong zich Behemoth,
de zwaarst geborene aller beesten, uit het stof, —
en welde, tusschen land- en stroomgebied onzeker,
het grof rivierpaard op en de ijzren krokodil.
En tegenover die gestalten, tegenover
heel 't wandlende geslacht, dat op vier voeten treedt,
bezielde en vormde zich een stofwolk tot insecten
en wormen zonder tal, de schakels van hun lijf
voortslepende in een spoor van kronkelende lijnen,
of zwevende in de lucht op naauwlijks merkbre vlerken,
maar schittringvol bespat met vlekken van azuur
en purper, goud en groen, des zomers prachtlivrei.

In rang van kleinte, maar van kloekheid tevens, de eerste,
verscheen de nijvre mier, ten voorbeeld nog wellicht
aan 't menschdom van een vrij en wijs gemeenebest; —
straks gonzend ook de bij, die met het sap der bloemen
haar luien echtgenoot de kost geeft, en de cellen
van haar welriekend wasch met vloeibren honing vult.

Niet allen evenwel van 't kruipende geslacht
zijn by het wondre van hun kunstig zamenstel
zoo wonderklein te gaêr; 't gewormte meer dan eens
neemt forscher vormen aan, ontzettender gestalte,
het glibberige lijf met vleugels als begroeid.

Wat zal ik hun getal en namen u herhalen?
Gy zelf, gy kent hun aart; gy zelve gaaft hun namen,
ook aan die kromme slomme slang, wier brandende oogen
en schrikbaar schrandre blik niet u verschrikken mogen,
voor wien zy zwichten moet en onderdanig zijn.

De heemlen dan alsnu in al hun heerlijkheid

den loop vervolgend, eens voor al hun ingedrukt,
aanschouwden 's aardrijks vlak in vollen dosch gehuld
van bloei en vruchtbaarheid en leven en, of 't ware,
den glimlach op 't gelaat van schoonheids zelf behagen.
Want water, lucht en aard, 't werd alles thans doorwandeld,
doorvlogen, en doorwaad van levendige zielen.
Één pronkstuk slechts ontbrak, des Scheppers meesterwerk,
van heel de schepping kroon en einddoel en volmaking:
een schepsel, dat alleen het voorhoofd opgeheven
ten hoogen, — dat, begaafd met Goddelijke rede
en zelfbewustheid, over de aarde heerschen mocht,
en onderhouden met den hemel ommegang,
en geven eer aan Hem, die al dees wondren schiep,
die al dees gaven schonk, verheffende oog en stem
met dankbre aanbidding en verheerlijkende spraak
tot God d'Almachtige, God d'Allerhoogste, die
hem stelde tot een hoofd en ondergod op aarde.

En wederom sprak God, en de Engelen vernamen
het woord des Vaders tot den Zoon: »Laat ons den mensch
formeeren naar Ons beeld en Godsgelijkenis!
En dat zy heerschen op de visschen van de zee,
en op de vogelen der lucht, en over 't vee
en over al wat leeft, dat op het aardrijk woont."
Hy sprak; en uit het stof der aarde nam Hy stof,
en vormde, o Adam! vormde, o mensch! u, in uw borst
den adem blazende des levens, en gy waart,
een levendige ziel, gelijkenis van God zelf.
U schiep Hy, man! het eerst, en uit uw vleesch en been
de vrouw uw wedergâ, om uit uw beider wezen
de aard te overdekken met uw afkomst. En Hy zeide:
»Weest vruchtbaar en vervult de wereld, en hebt macht

op alles wat daar leeft en zich beweegt en is
op de aarde, en in de lucht, en in der waatren kom."
Toen bracht hy aan de plek, waar ge eerst geschapen werdt,
u over naar dees hof, naar dit verrukkend Eden,
beplant met boomen Gods, zoo prachtig van aanschouwing,
als smakelijk van sap; en gaf u vrijheid om
te nemen van hun vrucht en te eten onbepaald
van alles wat u lust in dees volschoone dreven, —
alleenlijk niet van 't ooft, wiens beet van goed en kwaad
de kennis mededeelt. Gy zult daarvan niet eten!
Ten dage dat gy daarvan eet, zoo zult gy sneven.
Houd dan uw lusten wel in toom, opdat de zonde
u niet verrasse, en haar bezoldiger, de dood.

Hy zeide, en overzag al wat Hy had gemaakt,
en sprak daarover uit zijn Godd'lijk Tob Meod. (*)
En op denzelfden dag (een avond en een morgen
op nieuw, de zesde dag!) voer in Zijn heerlijkheid
de Schepper naar omhoog, om uit der heemlen hemel
dees nieuw geschapene aard, toevoegsel aan Zijn rijk
daarboven, gâ te slaan, en lust te scheppen in
dat werk, zoo schoon, zoo groot, zoo goed, waarin Zijn wijsheid
het plan van eeuwigheid by aanvang had vervuld.
Ten hemel voer Hy op by Engelengejuich
en bij de akkoorden der tienduizendmaal tienduizend
met trillend hemelgoud besnaarde Serafsharpen,
waarby zich aarde en lucht (gy weet het, want geschapen
alreede waart ge en u des aanzijns wel bewust!)
waarbij zich aarde en zee met alle hemelsfeeren
weêrgalmend voegden, door elkander als beluisterd
en met elkander in een zelfden kreet van lof

(*) Zeer goed, in het oorspronkelijk, Gen. I: 31.

en jubel zaamvereend: »Ontsluit u, eeuw'ge deuren!
en laat uw Koning in, laat in uw Schepper, daar
Hy weêrkeert van Zijn werk in volle majesteit.
Ontsluit u thands en nog oneindigmaal na dezen!
Want om de woningen van die Zijn rechten houden
te zeegnen, zal nog vaak Zijn engel nederdalen
met mededeelingen van vrede, ja Hy zelf
't verblijf bezoeken van den mensch, Zijn gunstgenoot."

Zoo loofde, begeleid van aard- en hemelgalmen
de glorierijke stoet van Englen, die den Zoon,
tot dat Hy op zijns Vaders zetel plaats hernam,
verzelden naar omhoog, dien breeden Melkweg op,
dien we aan den trans van hier aanschouwen, een plaveisel
van smeltend licht, een pad met louter goud bestrooid.

De zevende avond dekte de aard en Edens dreven
thands met zijn schemerschijn; en ziet! de Almachtige
sprak op dien zevenden der dagen zegen uit,
waarmeê Hy rust nam van den arbeid Zijner handen.
En heilig bleef die dag, maar tot geen ledigheid
bestemd of zwijgen, gantsch integendeel! de harpen
en wat al verder in de hemelen daarboven
met instrumenten van ons aardsche feestmuzijk
gelijkenis heeft, begon zijn werk en werkzaamheid,
en ondersteunde met zijn volle symphoniën
de zangkoralen van het Englendom, terwijl
de reukwalm opsteeg uit hun gouden wierookschalen.

Zy zongen: »Groot, o Heer! en heerlijk zijn Uw werken,
en eindloos groot Uw macht. Wat uitspraak van de tong,
wat denkbeeld van 't verstand kan Uw verhevenheid

bereiken? grooter nog, dan toen Gy wederkeerdet
van 't slaan der Englen, die Uw hemelburcht bestormden,
maar die Gy bliksemdet ten afgrond, toont Ge U heden,
niet meer verdelgende, maar scheppende, en den raad
dier wederspannigen beschamend door 't vervullen
van hun verbeurde plaats met nieuwe aanbidders, die
Uw grootheid zoo veel meer en glorierijker gaan
verkonden! Ja, Gy werkt van uit hun zonde Uw goed!
Getuige 't aan den voet van deze Uw hoogste heemlen,
die nieuwe wereld, zelf een hemel, eindloos ruim
met sterren overdekt, ook die bestemd wellicht
om woningen te zijn van levendige wezens!
Doch Gy alleen, Gy weet de tijden. — In hun midden
intusschen schiept Ge een grond, met oceaan omgord,
ten koningszetel voor den mensch, Uw evenbeeld.
Welzalig driemaal, o gy mensch en menschenkindren,
dus van uw God gesteld, om Hem te aanbidden, Hem
te dienen allereerst, dan tevens op uw beurt
te schittren onder Hem, en over al Zijn werken
in aarde, zee, en lucht te heerschen! Blijft alleen,
o! blijft gelukkig, door te blijven onderdaan,
en naar geen hooger staat, dan deez' uw rang te staan."

INHOUD VAN HET DERDE DEEL.

Blz.